

XIII. KERÜLET

Területe: 15,2 négyzetkilométer
Lakóinak száma: 154 700 fő

Budapest XIII. kerülete, Angyalföld a főváros fontos, nagyműtű ipari kerülete. Bár területileg a főváros 22 kerülete közül a 15. — a népsűrűség nagyságában a 2. a lakásállományt tekintve az első, a népsűrűség tekintetében a 6. helyen áll. Jelenlegi területe 1949-ben alakult ki, közigazgatása alá kerültek olyan területek is, amelyek korábban nem tartoztak hozzá, mint például a Margitsziget, vagy a Lipótváros egy része. A névadó terület a maga munkásmozgalmi múltjával a főváros egyik legjelentősebb munkásnegyede.

A Dunával párhuzamos fekvés, az 1846-ban forgalomba helyezett Pest—Váci vasút, a nagy beépítetlen területek és a környék falvaiból bejáró olcsó munkaerő kedvező feltételeket teremtett az ipartelepítés számára. Ezt felismerve a tőkésék már az 1849 utáni években számottevő malomipart hoztak létre e területen, bár ezt az ipart a későbbi fejlődés felszámolta, de jó háttérre volt a gépés és a textilipar kifejlődésének.

Az alapvető változás a XIX. század utolsó negyedében indult meg, amikor az ország kapitalizálódása is nagy méreteket öltött. Ezekben az években, évtizedekben alakulnak egymás után az iparvállalatok, gyárak, üzemek, mint az Első Magyar Gépgyár, a Láng, a Nicholson, a Schlick, a Ganz-Danubius Hajógyár, a Magyar Acélárugyár, az Első Magyar Gyapjümosó, a Kender-Juta stb. E gyárak nagy része — természetesen más néven — ma is megvan.

A századforduló ipara

A lakosság a századfordulótól kezdve nagy többségében ipari munkás. Összetételük, származásuk híven tükrözi a századforduló körüli nagy társadalmi változásokat. Az Alföldről, Erdélyből, a Felvidékről és az ország minden részéből jött a szegényparasztság, hogy eladja munkaerejét, megszerezze mindennapi kenyerét. A tőkés társadalom „gondoskodott” róla, hogy az idekerült népesség minél előbb proletarizálódjon. A robot, az éhség, a nélkülözés nem törte meg az angyalföldi munkásokat, hanem egyre inkább felismerve saját lehetőségeiket, a szervezetszféra felé fordult, a kapitalizmus elleni harc első soraiban küzdöttek a jobb megélhetésért, a jogaik kivívásáért.

A XX. század első évtizedében a kerületben is megjelentek a technika fejlődésével együttjáró villamosági és elektrotechnikai, valamint műszeripari vállalatok. A technikai fejlődés következményeként a munkásságon belül tovább nőtt a magas szakmai műveltségű munkások aránya, amellyel együtt járt a nagyobb politikai műveltség, a proletárok világnézetének, helyének, szerepének felismerése. Erősödött a gyárakban a szakszervezeti mozgalom, a gazdasági követelések mellett egyre inkább helyet kaptak a politikai jelszavak, a szabadságjogok követelése.

1912-ben, a vérvörös csütörtökön az angyalföldi proletárok — végigvonulva a Váci úton — áttörték a Ferdinánd hídnál felsorakozott katonai-rendőri kordont, és a mai Szabadság térre, a véres harcok színhelyére siettek, segíteni a többi budapesti munkásnak.

Az első világháború megakasztotta a gyárak műszaki fejlődését, a kialakult termelési profilok — nyersanyaghiány miatt is — háttérbe szorultak, az üzemek egyre inkább hadianyaggyártásra rendezkedtek be. A hadi megrendelések magas nyereséget hoztak a tőkésnek, ugyanakkor a munkásság helyzete mind súlyosabbá vált.

Munkások

a Tanácsköztársaságért

1917 májusában a vasas bizalmiak úgy döntöttek, hogy Angyalföld valamennyi gyárából vonuljanak ki a dolgozók tün-

etelni a Tisza kormány eltávolításáért, a különbélke megkötéséért. A felhívás nyomán több tízezer ember tüntetett a Szociáldemokrata Párt jobboldali vezetőinek akarata ellenére is. 1918-ban a Ganz-Danubiusban 60 sztrájk zajlott le, és ebből 55 eredményesen. A Láng munkásai 7 alkalommal kezdeményezték sztrájkot, a Vulkanban 21-szer, a Schlickben 29-szer állt le a munka. Az „öszirózsás” polgári demokratikus forradalom kibontakozását és győzelmét e megmozdulások is nagyban elősegítették.

A Magyar Tanácsköztársaság kikiáltását kitörő lelkesedéssel fogadták. A dícsőséges 133 nap ragyogó része Angyalföld történetének. A gyárakat szocializálták, megalakultak a munkástanácsok, a gyárak védelmére a Vörös Őrségek. A munkásság sikeresen vette fel a harcot a nehézségek ellen, megindították a polgári célú termelést, a nyersanyag- és energiahiány mellett is példásan termeltek. Amikor a nemzetközi reakció a Tanácsköztársaság létét veszélyeztette, tömegesen jelentek meg a proletárok a Vörös Hadseregbe, védelmezni a tanács hatalmat. A nagyobb gyárak egész századokat, zászlóaljokat állítottak fel és irányították a frontokra. Az itthon maradók pedig hadianyag termelésével siettek hozzájárulni a Vörös Hadsereg dícsőséges harcaihoz.

A válság hatása

A gyáripar újjászervezését a Tanácsköztársaságot ért intervenció támadás megakadályozta, az uralomra jutott ellenforradalom pedig nem a termelés megindítását szorgalmazta, hanem a „bosszú politikáját” folytatta. A forradalmi megmozdulásokban részt vett munkások, vezetők százait bocsátották el, kínozták meg, zárták börtönbe. A gyárakban bérfizetés helyett csak „előleget” folyósítottak, de ezek nem haladták meg a forradalom idején fizetett bérek felét. Hatályon kívül helyezték minden szociálpolitikai intézkedést, ugrásszerűen csökkent a foglalkoztatott munkások száma, nőtt a munkanélküliek tömege, akik segély nélkül, alkalmi munkából tengődtek.

A fehérterror sem törte meg a kerület öntudatos munkástömegeit, akik — vállalva az elhurcolás, a börtönbe záras veszélyeit — ismét a sztrájk fegyveréhez nyúltak. A Láng Gépgyárban például már 1921 februárjában 12 hetes sztrájk kezdődött, amit ez évben még kettő követett. De így volt ez más gyárakban is. És minden tilalom, megtorlás, korlátozás ellenére politikáztak, hűek maradtak forradalmi mivoltukhoz. Az 1924 végén alakult Vági féle Magyar Szocialista Munkáspárt gyűlésére, amely a megjelentek nagy száma miatt népgyűlésnek is tekinthető, az angyalföldi „nagy gödörben” került sor. A kerület pártszervezésében pedig élénk politikai és kulturális élet zajlott, sajnos, csak rövid ideig.

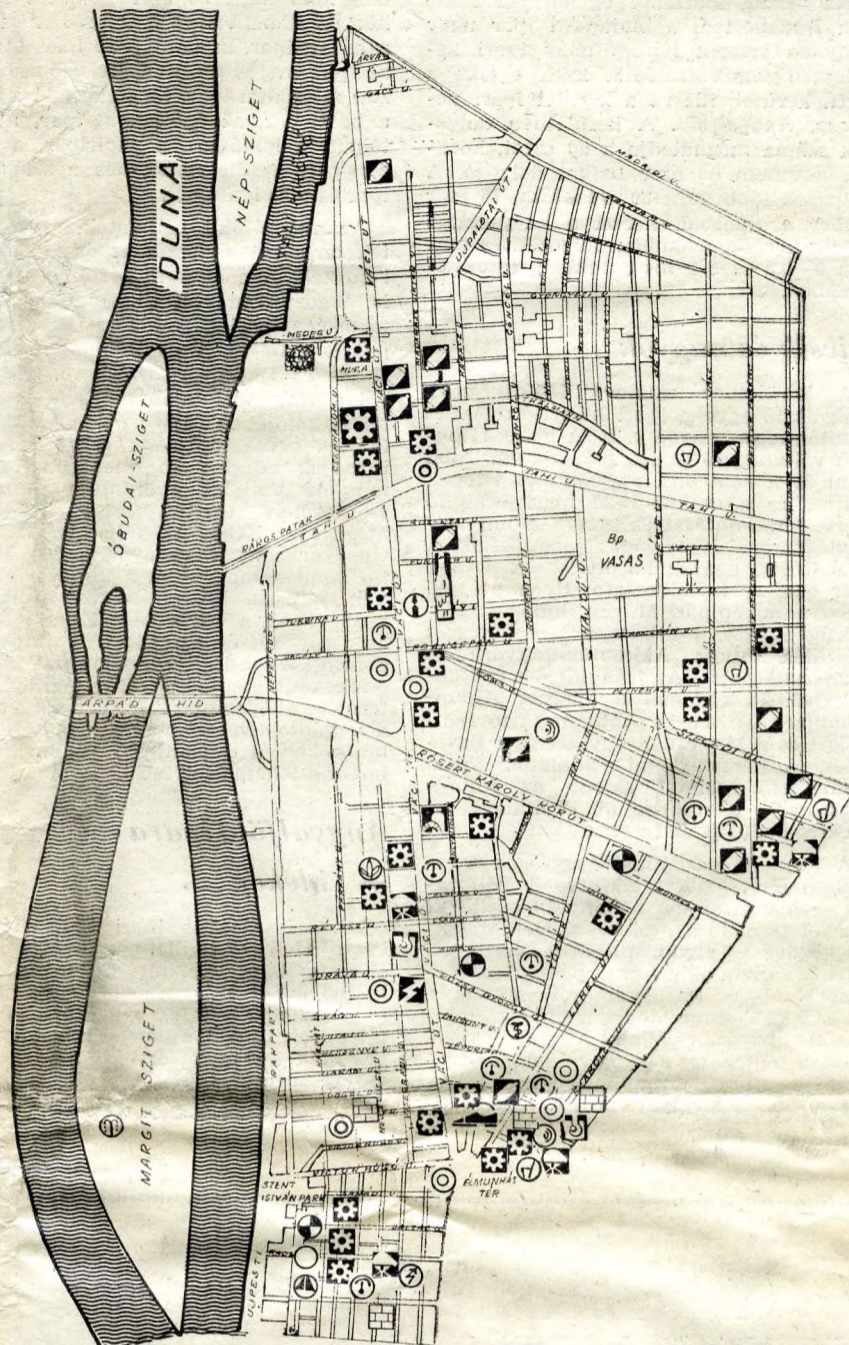
A harmincas évek elején bekövetkezett gazdasági válság mind az iparnak, mind a munkásságnak újabb súlyos megrázkódtatást jelentett. A tőkésék a válság terheit a dolgozókra hárították, a munkanélküliek száma óriásira nőtt, a bérek minimálisra csökkentek, a fogyasztás nagymértékben csökkent, az általános helyzet kiélezte az ellentéteket. Az 1930. szeptember 1-i nagyarányú tüntetés ezt fejezte ki. Angyalföld munkásai is derekasan kivették részüket a tüntetésből. Ugyancsak erőteljes ellenállást tanúsítottak a munkásellenes munkarendszerek bevezetése ellen, nem egy sztrájk, megmozdulás zajlott le emiatt.

Az 1929—1933. évi gazdasági válság következtében a kerület több régi vállalatát felszámolták, beolvasztották a nagy, első sorban gépgyártó ipari vállalatokba. A textilipari konjunktúra ezzel szemben több új textilgyár alapítását eredményezte. A kerület gyáripara a gazdasági válság lezajlását követően, 1934—38. között általában változó gazdasági eredményeket ért el. Az erősödő fasiszálódás ellenére a munkások tovább küzdöttek emberi jogaikért, amint erről a harmincas évek sztrájkmozgalmi is tanúskodnak.

Harc a háború ellen

A második világháború való felkészülés 1938-tól nagy fellendülést hozott. A konjunktúrának azonban csak a tőkésék látták busás hasznát. A fasiszta kormányzat különféle szociális célú intézkedései ellenére a hadigazdálkodásra

Százéves ipari múlt talaján

☒ GÉPIPAR	⊕ SZOLGÁLTATÓ VÁLL	⊕ CIPŐIPAR
☒ ÉPÍTŐIPAR	⊕ HŐZLEKEDÉSI VÁLL.	⊕ LIKŐRIPARI VÁLL.
☒ ÉLELMISZERIPAR	⊕ Bp.-I AMPULLAGYÁR	⊕ BUTORIPAR
☒ VEGYIPAR	⊕ ELEKTROMOS IPAR	⊕ CAMPINGTERM. GY. V.
☒ KÖNNYŰIPAR	⊕ MŰSZER IPAR	⊕ PAPIRIPAR
	⊕ HAVICSHOTRÓ VÁLL	

való áttérés minden terhe a munkásokat sújtotta. A fasiszta rendszer elnyomó gépezete azonban egyre nehezebbé tette a szervezett fellépést, a kommunista és baloldali vezetőket üldözték, bebörtönözték. A háború kitörése után ez még fokozódott, aki valamiért tiltakozott vagy szót emelt, azt a frontra küldték; a munkásmozgalmi vezetőket munkaszolgálatos egységekbe osztották be, és gondoskodtak az elpusztításukról. Angyalföld öntudatos dolgozói azonban — tiltakozásul a Szovjetunió elleni barbár háború miatt — nagyszabású szabotázsiakciókat szerveztek, lassították, késleltették a gyárakban a hadimegrendelések teljesítését.

A munkások között erős antifasiszta csoportok szerveződtek, amelyek nem tömegmozgalmi jelleggel, de magatartásukkal széles dolgozó rétegeket befolyásoltak. Kihasználva a légitriadó adta lehetőségeket, szóban és róplapokon terjesztették a háború valóságos állását, az igazságot. Egyre sűrűbben tüntek el értekes szerszámok és műszerek, egyre gyakoribbá váltak a „technológiai” selejtek. A német megszállás után a nyílt, dühöngő fasiszta terror idején is igyekeztek megakadályozni a gyárak gépeinek, nyersanyagának elhurcolását, az el nem szállítható eszközök felrobbantását. A felszabadulást megelőző hónapokban partizán-akciókkal, fegyveres fellépéssel is akadályozták a visszavonuló fasiszta haderők rablásait, pusztításait és tömeggyilkosságait.

A frontvonal 1945 január első napjai-

ban érte el a XIII. kerületet, és január 18-ra az ipari negyed felszabadult. Az üzemek nagy része felmerhetetlen károkat szenvedett, az 1944. évi bombatámadások után az esztelen pusztítás, majd az ostrom nem egy gyárat szinte felismerhetetlenné tett.

A munkások azonnal hozzákezdtek a romok eltakarításához, a gépek javításához, a termelés megindítása feltételeinek megteremtéséhez. Minden felsőbb utasítás nélkül megalakították üzemi bizottságukat, és azok rögtön kezükbe vették a gyárak irányítását. A termelő munka első megrendelője a Szovjet Hadsereg. Ahol volt anyag, ott eszközöket gyártottak, máshol javították a harci és a közlekedési eszközöket. A végzett munkáért általában „természetbeni” fizetést kaptak, ami akkor a létfenntartást jelentette. A fasiszma feletti győzelem után is még hosszú ideig a Szovjetunióknak végzett munkák adtak alapot — elsősorban a gépiparban — a termelésre, a textilipart pedig szovjet bémunkák segítették ki a kezdeti nehézségekből.

Áldozat az újért

A felszabadulást követő forradalmi változások egyik legfőbb hajtóereje a kerületben és a fővárosban is a munkások hősi áldozatvállalása. Példát mutatónak láttak hozzá az újjáépítéshez, a szociális el-

(Folytatás a 18. oldalon)

Angyalföld helye az ország iparában

Az ország iparának egyharmad része van Budapesten, a budapesti ipar nagy hányada viszont három nagy ipari kerületben koncentrálódik. Ezek egyike a XIII. kerület, illetve a kerület ipari negyede, **Angyalföld**. A kerületben dolgozók száma meghaladja a 90 ezret, közülük csaknem 60 ezer fizikai dolgozó. A dolgozók több mint 80 százaléka, 75 ezer ember az iparban keresi a kenyerét, 8 ezer a kereskedelemben dolgozik, és csupán 8–8,5 ezer a hivatalokban, intézményekben.

Kicsik és nagyok

A kerületben mintegy 150 termelő, szolgáltató egység, ipari irányító szerv és kutatóintézet működik. Ezen belül 44 önálló vállalat, 34 önálló szövetkezet. Több mint 50 a nem önálló gyárak és telepek száma, és a csaknem 20 ipari irányító szerv, kutatóintézet és kereskedelmi vállalat szerepe is országos jelentőségű. A nem önálló gyárak között is sok a több ezer embert foglalkoztató. Ilyen például a Szerszámgyári Művek Budapesti Köszőrűgyára, a Villamos Berendezés és Készülék Művek Akkumulátorgyára és Transzvil gyára. Az irányító szervek közül említést érdemel a Magyar Alumíniumipari Tröszt, az Autófenntartó Ipari Tröszt és a Magyar Gyógyszeripari Egyesülés. A kereskedelmi vállalatok közül kiemelhető a Metalloglobus, az Alumíniumipari Kereskedelmi Vállalat, az Elektromodul és az Interag.

A termelő, gazdálkodó egységek megszámolása nagyságukat tekintve is változatos — hiszen az évi néhány 10 millió Ft értéket termelő gyáraktól, szövetkezetektől kezdve az olyan, milliárdos termelési értékű vállalatokig, mint például a Magyar Hajó- és Darugyár, a Fémmunkás, az ELZETT és a Medicor Művek, mindenféle nagyságú vállalat megtalálható —, de igen változatos a kép az ágazati hovatartozás és profil szempontjából is. A legjellemzőbb a gépipar, amely a kerület-

ben több mint 30 ezer dolgozót foglalkoztat. Emellett számottevő a textilruházati ipar, az autójavító ipar, továbbá az igen vegyes profilt képviselő szövetkezeti és tanácsi ipar. Megtalálható a fa- és a bútortipar, az építőanyag-ipar, az építőipar, a kohászat, a papíripar, a villamosipar, az élelmiszer- és a szolgáltatási ipar és más iparágak.

Az angyalföldi vállalatok, szövetkezetek termékei nemcsak az országon belül ismertek, hanem a föld sok országában is. A gőzturbináktól a kozmetikai és háztartásvégipari cikkekig sok ezer termék gyártása folyik Angyalföldön. A magyar Hajó- és Darugyár úszóáru, portáldarui a világ számtalan tengeri- és folyami kikötőjében dolgoznak. A Medicor Művek orvosi műszerei ismertek és elismertek minden kontinensen. A Fémmunkás Vállalat alumínium nyílászáró szerkezeit építik be többek között a moszkvai KGST-palotába is. A Láng Gépgyár sorozatban gyártja 200 MW-os turbináit a magyar és a külföldi erőművek számára. Bizonyára nem mindenki tudja, hogy a közkezdelt Zsiguli gépkocsi egy részét az ELZETT Műveknél gyártott Zsiguli ajtózárszerkezetek ellenértékéért kapjuk a Szovjetuniótól. A termékek felsorolását a pénztárgépeken, a forgácsolószerkezeteken, a mutatók ülőbutorokon, a csipkefüggönyökön kívül is hosszan lehetne folytatni.

Angyalföld ipara

— vidéken ...

Mint évszázados ipari hagyományokkal rendelkező területnek — hiszen több olyan vállalat van, melynek alapítólevele 100 évnél régebbi — Angyalföldnek nagy szerepe volt és van a vidéki ipar-telepítésben. A kerületi székhelyű vállalatoknak szinte az ország minden táján vannak gyárjai, telephelyei. Ezek jó része az elmúlt húsz évben létesült vagy fej-

lődött korszerűvé. A kerületben dolgozó több mint 90 ezer emberen kívül csaknem 25 ezren dolgoznak ezekben a vidéki gyárakban, üzemekben, nem számítva a trösztök, egyesületek által összefogott vállalatok létszámát.

A kerületi székhelyű vállalatok beruházási eszközeiknek több mint egyharmad részét ma is vidéki telephelyek létesítésére, fejlesztésére fordítják. A párt és a kormány vidéki iparfejlesztési politikájában való aktív és kedvezőnek ítélt részvétel mellett ma már *gondok is adódnak*. Egyre inkább érezhető ugyanis az angyalföldi telephelyek, üzemépületek korszerűtlensége, a dolgozók szociális ellátottságának elmaradása a vidékhez képest. Ezért az utóbbi években egyre sürgetőbbé vált a budapesti — és ezen belül az angyalföldi — gyárak *rekonstrukciója*.

Az elmúlt évek tapasztalatai arra utalnak, hogy a vidéki iparfejlesztésnél általában fontos szempont volt a *munkaerő-gondok enyhítése*, s emellett háttérbe szorult minden más. Sok esetben a kellő átgondoltság, a tapasztalatok hiánya miatt még a munkaerő-gondokat sem tudták a vállalatok egy-egy vidéki telephely létrehozásával úgy megoldani, ahogyan szeretnék volna. A létrehozott új telepek egy része néhány éven belül ugyanolyan munkaerő-gondokkal küzdött, mint a budapesti ipar. Sokszor itt is csak húsz-negyvenkilométeres távolságból tudják megszerezni a szükséges létszámot.

A vidék iparosodásának érthető visszahatása az *ingázók számának csökkenése*, hiszen az emberek inkább választották a lakóhelyükhöz közelebb kinált munkalehetőségeket. Ez jó dolog, de a Budapesten települt ipar munkaerőhelyzetét tovább rontotta. Az angyalföldi vállalatok, gyárak, szövetkezetek munkáltszáma hosszú évek óta fokozatosan csökken.

A beruházási javak felhasználásánál megnövekedett az épületarány, csökkent a géparány; az angyalföldi telephelyek épületeinek állaga mégis *fokozatosan romlott*. A korszerű vidéki üzemépületek költségeit az új telepek többnyire évekig nem tudják kitermelni. Nagyobb körültekintéssel, a telepítési elképzeléseket a gazdaságosság szempontjából is jobban átgondolva ezek a hibák nagyrészt elkerülhetők lettek volna. Mégis az angyalföldi gyárak kollektívái joggal büszkék a vidéki iparfejlesztésben elért eredményeikre. Méltán érzik, hogy az iparral együtt Angyalföld politikai légköréből is juttattak az ország sok területére.

... és külföldön

A vállalatok, szövetkezetek termelésének 25–30 százaléka *külföldre kerül*. Az összes termelésen belül az export, illetve a tőkésexport aránya évek óta emelkedik. A termelőegységek mintegy kétharmad része szállít termékeiből külföldi piacokra. Az összes exportértékesítés 80 százaléka azonban 13 vállalat és szövetkezet munkájának eredménye. Közülük a legjelentősebb a Magyar Hajó- és Darugyár évi 1,5 milliárdos, valamint a Medicor Művek évi 1 milliárdos értékesítésével. Említésre méltó az Irodagépipari Vállalat és az ELZETT Művek mintegy évi fél milliárd forintos exportja, de több mint évi 100 millió forint értékű terméket gyárt a szocialista és a tőkés piacokra az Autóvillamosági Felszerelési Gyára, a Köszőrűgyár, a Kender-Juta, a Rico és több más vállalat, szövetkezet.

A tőkésexport-hányad folyamatos növekedése mellett igen fontos vállalatunk bekapcsolódása a *szocialista integrációba*. Az export csaknem kétharmada a szocialista országokba kerül. A legfontosabb kereskedelmi partner a *Szovjetunió*. A szocialista piac hosszú távon meghatározó vállalatunk, szövetkezetünk exporttevékenységében. Ez megegyezik népgazdasági céljainkkal, és vállalatunk alapvető törekvéseivel is.

Szövetkezetek:

egy jelző eltűnése

Külön szót érdemel Angyalföldön a *szövetkezeti ipar*. Az elmúlt években a szövetkezeti többsége joggal hagyta el nevéből a „kispári” jelzőt, legtöbbször ugyanis már régen nem a kispárra jel-

lemző termelés folyik; egyre inkább jól felszerelt, fejlett technológiával korszerű termékeket produkáló termelőegységeké válnak. Bár a szövetkezetek egy része már egyáltalán nem nevezhető kisüzemnek, mégis érdemes megemlíteni, hogy a kisüzemek sajátossága: a piachoz és általában a gazdasági környezethez való gyors, rugalmas alkalmazkodás mindvégig egyik fő jellemzőjük maradt. Közülük is nem egy részt vett a vidék iparosításában és termékeikkel külföldön is jól megállják a helyüket. Így például a Fémfeldolgozó Szövetkezet évi exportjának értéke meghaladja a 200 millió Ft-ot. Grillsütői, kávéfőzői a világ minden táján versenyképesek. Korszerű irodai berendezései — és ez részben sajnálatos — külföldön keresetesebbek, mint idehaza. Több mint évi 100 millió forint értékű exportál különféle camping-cikkekből a HÁFÉM Szövetkezet is.

Az ipar alapvetően meghatározó Angyalföld egész életében, fejlődésében. *A gazdaság és a politika egysége* mint mindennapi élet jelenik meg Angyalföldön. A párt és a kormány politikai és gazdaságpolitikai határozatait az angyalföldi dolgozók a maguk területén konkrét anyagi valósággá teszik. Így van ez a vidéki ipar-telepek létrehozásától, az exporttevékenység fokozásától kezdve a munka- és üzemszervezés korszerűsítéséig, a munkaerő-gazdálkodás javításáig, a hatékonyság növeléséig. Az előrehaladás nem mentes ellentmondásoktól sem. A napi munka során sokszor éppen a gondok kerülnek előtérbe, de hosszabb időszakot nézve kétségkívül a fejlődés a meghatározó. Évről évre a kívánt mértékben növekszik a termelés és az export volumene, és javul gazdaságossága. Ezzel együtt gyarapodnak és korszerűsödnek a vállalatok és szövetkezetek, nő az angyalföldi dolgozók életszínvonala.

A korszerűség igénye

Milyenek lehet megítélni Angyalföld iparát ma, és ipari kerület, munkáskerület marad-e Angyalföld a jövőben? Nem akadémikus kérdések ezek, a mindennapi munkában, a tervezetések során valóban felvetődnek. A kérdések meglehetősen összetettek, a válaszok azonban a fejlődés törvényszerűségeiből adódnak. Az angyalföldi vállalatok, szövetkezetek ma jórészt korszerű termékeket produkálnak, amelyekbe generációk óta felhalmozódott szakmai tudás van beépítve.

Az elmúlt 30 év tervszerű gazdálkodása, az államosítások, a kisüzemek összevonása *korszerű nagyiparrá*, változtatta Angyalföldi iparát, rendkívül értékes ipari állóeszközt halmozódott fel. A termékek korszerűsége mögött azonban mégis kissé elmarad a technológia korszerűsége. A korszerű gépek, műszaki berendezések mellett még elég nagy számban megtalálhatók a korszerűtlen, elavult berendezések. A kép természetesen vállalatonként változó, de általában igaz, hogy az üzemi és szociális épületek korszerűsége még a gépi berendezéseké mögött is elmarad. Igen sok termelőegységünk dolgozik dűledező, öreg üzemépületekben, és a mai követelményeknek nem megfelelő szociális ellátottság mellett.

Így a jövő szempontjából alapvetően fontos, hogy az angyalföldi szakemberek, akik közül sokaknál apáról fiúra száll a szakma szeretete, *korszerűbb munkakörülmények közé* kerüljenek, egyre több modern, termelékeny gépet kapjanak. Ma, amikor az ország gazdasága az intenzív fejlődés szakaszába lépett, különös figyelmet érdemel ez ilyen nagy hagyományokkal rendelkező területen.

A nehezen születő magyar iparral egyidős ipari múlt, a hosszú évtizedeken keresztül kiépülő és ma már alapvetően korszerűnek ítéltető gyárpar, a jogos szakmai és politikai öntudattal rendelkező munkás és vezető kollektívák adottak. Angyalföld jövője minden bizonnyal elsősorban ezekre a meglévő alapokra épül majd. Még akkor is, ha a kép az elmúlt harminc évben megsokosított, gyors ütemben változik tovább. Egyre inkább megszűnik a premerületi jelleg, és az ipar mellett helyet kapnak a hivatalok, az elavult munkáslakások helyett korszerű lakóépületek épülnek.

Boesköi György,

az MSZMP XIII. ker. bizottságának
gazd. pol. csoportvezetője

Százéves ipari múlt talaján

(Folytatás a 17. oldalról)

maradottság felszámolásához, a termelés megindításához. Pedig fáztak, éheztek, dühöngött az infláció, a gazdasági, élelmiszeri helyzet nemegyszer politikai fegyverré vált.

Az MKP lépett fel legkövetkezőjében a politikai, gazdasági helyzet rendezéséért. 1946. május 9-én a Láng gyári sportpályán tartott gyűlésen jelentették be: augusztusra meglesz a jó forint. A stabilizáció politikai jelentősége mellett gazdasági előnyökkel járt; nőtt a munkások bizalma, termelési kedve.

A tőkés termelési viszonyok felszámolása, a burzsoázia kiszorítása a gazdasági pozíciókból fokozott igényé vált. Az üzemek, gyárak államosítását kitörő lelkesedéssel fogadták a dolgozók, végre saját tulajdonukká vált, amit két kezük munkájával alkottak. A gyárak élére saját munkatársaik kerültek. A kialakult proletárdiktatúra vezető politikai, állami és gazdasági funkcióiba százával kerültek angyalföldi munkások, akik már hosszú harcokban bizonyították helytállásukat, vezetőkézségüket, hűségüket a munkássztyál ügye iránt és az új funkciójukban is maradandót alkottak.

A szocializmus építése Angyalföldön is megkezdődött, a munkások munkaversenyyel, többletmunka-felajánlásokkal szívtették a 3 éves, majd az 5 éves tervek valóra váltását, falujárással segítették a mezőgazdaság fejlődését, örültek az egyre jobban kiteljesedő szocialista viszonyoknak. Angyalföld munkásainak szocialista hitét az 50-es évek bal- és jobboldali torzulásai sem tudták megörni. Az 1956-os ellenforradalom idején a kerület munkássága tanúságot tett a szocialista haza, a proletár internacionalizmus mellett, itt nem volt számottevő ellenforradalmi cselekmény.

Az államosítások óta eltelt időben a

népgazdaság igényeinek megfelelően a kerület ipari vállalatait többször is *átstruktúrázták*. Létrejöttek a közép- és nagyvállalatok, trösztök, sok korábbi önálló gyár ma gyáregység, nevük alapján nehéz ma felismerni, hogy a felszabadulás előtt, vagy alakulásukkor hogyan is hívták őket. De megváltoztak kívülről és belülről is. A gyárak új épületek tömegeivel bővültek, nemcsak munkacsarnokokkal, hanem szociális épületekkel. A csarnokokban egyre több a modern gép, az új technika, amely könnyebbé, termelékenyebbé teszi a munkát. A kerület gyárjai a világ minden részébe elküldik kiváló termékeiket, elismerést vívnak ki a magyar szocialista ipar számára.

Angyalföld lakóinak politikai öntudatáról nemcsak a harci helytállások, hanem a szocialista építés mindennapi tettei is tanúskodnak. A Váci út ma Budapest egyik reprezentatív főútvonala, az egykor sivár ócskavastelepek helyén ma napfényes lakóházak sorakoznak. Az Árpád hídfőnél kialakulóban van a *kerület új központja*. Iskolák, óvodák, bölcsődék, kultúrházak, színházak, kórházak, üzlet-hálózat, sporttelepek tanúskodnak az örvendés fejlődéséről. Pedig mennyi még a probléma, a kapitalista múlt öröksége, a megvalósításra váró tennivaló. A szép eredmények nem homályosítják el a mai gondokat. Sok-sok feladat áll még Angyalföld dolgozóit és vezetőit előtt. A fejlődés természetes igényeiből adódó gondokat csak fokozatosan, lépésről lépésre, a népgazdaság erejéhez mérten tudjuk megoldani. A múlt és a közelmúlt eredményei, Angyalföld munkássztyáljának helytállása a biztosíték arra, hogy az üzemek, a dolgozók, a kerület lakossága mindent megtesz Angyalföld felvirágoztatásáért, szocialista hazánkért.

Hordósi József,

az MSZMP XIII. kerületi Bizottságának
titkára

Százezernyi munkás otthona

A főváros legnagyobb munkáskerülete — ezt a büszke címet a XIII. kerület nemcsak történelmi, forradalmi múltjával és az iparban betöltött szerepével érdemelte ki. A főváros kerületei közül itt lakik a legtöbb munkás, a keresőképesség lakosság 60 százaléka. Az itt lakó nyugdíjasok többsége is munkás volt. E kerületben van ma a legtöbb lakás, szám szerint 45 575 bérlemény. A baj csak az, hogy a lakások 34 százaléka komfort nélküli, illetve úgynevezett szükséglakás.

Angyalföld és Újlipótváros

A kerület lakásállománya a felszabadulás óta sokat fejlődött. Itt épültek az első élmunkásházak az Elmunkás téren, a Béke utcában, impozáns a Rákos patak partján felépült új lakótelep, büszkék vagyunk az Árpád-híd pesti hídfőjénél és a Váci úton épült szép épületekre, és bennük a távfűtéses, összkomfortos lakásokra.

Nem lennénk hűek a valósághoz, ha nem említenénk meg, hogy az utóbbi évtizedben a kerületnek ez a fejlődése megtorpant. Nem kívánom kétségbe vonni a városépítés szakembereinek igazát a nagy szabad területeken, házigyári elemekből épített-szerelt lakóházak gazdaságosságát illetően, de tény, hogy sem a III., sem a IV. ötéves tervben teletszerű lakóházépítés nem történt kerületünkben. Ez azért is bántó, mert egyszerűen nem találunk elfogadható magyarázatot arra, hogy véleményünk szerint Budapest legszebb részén, a Duna-parton miért húzódtott 15 év óta az úgynevezett újlipótvárosi lakóházak építése.

A lakosságnak arra a jogos kérdésére sem tudunk pontos választ adni, hogy a régi Angyalföld, a Tripolisz, a Keszkenő-telep, a Tomori-telep, a Palotai-telep, a Madarász-telep, a Váci út és a Béke tér közötti terület csaknem 2 ezer, szociális szempontból nem megfelelő lakásának bontására, szanálására mikor kerül sor. Pedig e telepek magukon viselik a múlt rendszer minden jellemzőjét. Régi, elavult, kis alapterületű, komfort nélküli, rossz állapotban levő lakásokban élnek munkások ezrei.

Ugyanakkor nagy területek vannak, mint például a Róbert Károly körút—Tatai út—vasútvonal—Béke út által határolt rész, ahol kedvező szanálási aránnyal kb. 1200 új lakás lenne felépíthető. De sok egyéb terület is rendelkezésre áll, rendkívül kedvező szanálási feltételek mellett. Ezek a területek közművesítettek, közlekedésük megoldott. Az itt levő lakások rossz állapotban vannak, és — néhány fontos üzem kivételével — raktárak, telepek, maszek műhelyek foglalnak el a városépítés szempontjából rendkívül értékes területeket.

Kerületünket ma már úgy tartják nyilván, mint belső kerületet. Óriási azonban az ellentmondás az Újlipótváros sűrűn beépített, nagy alapterületű, összkomfortos lakóházai, az új lakóházak és a külső rész földszintes, elavult épületei között.

Több mint 107 ezer lakásigénylőt tartanak nyilván a főváros kerületeiben. Ezeknek több mint 10 százaléka XIII. kerületi. Az évenkénti emelkedés megközelíti az ezret. Súlyosbítja helyzetünket, hogy az igénylők 66 százaléka lakással nem rendelkező fizikai munkás. Az igénylők 42 százaléka családot alapított fiatal.

Kétezer munkáslakás

Az évenként elosztható lakások száma — a párt- és a kormány kiemelkedő figyelmének és segítségének következtében — évről évre emelkedik. A lakások igazságos elosztása körültekintő, alapos munkát igényel. A kerületi tanács lakásosztálya a társadalmi bizottság segítségével, széles körű társadalmi ellenőrzés mellett végzi felelősségteljes munkáját.

A kialakult helyzetben a lehető legjobb megoldást igyekeztünk kiválasztani. Ennek lényege nem egyszerűen a kapott lakások elosztása — bár az sem egyszerű feladat —, hanem sokkal nagyobb, összetettebb. Lakásgazdálkodásról, lépcsőzetes cserékről van szó, amelynek eredményeként megháromszorozzuk a jobb körülmények közé kerülő családok számát. Ez a munka nem látványos, nagyon sok fáradtsággal jár, de az eredmények kárpótlást nyújtanak ezért.

Az elmúlt években — az ideit is beszámítva — 1462 lakást juttattunk az erre legjobban rászorulóknak a főváros különféle területein. Ez az egyébként örövendetes körülmény sajnos azzal jár, hogy tősgyökeres angyalföldi lakosok és az üzemek törzsgárdatagjai költöznek el,

és később a lakásukhoz közeli üzemekben helyezkednek el.

A kerület párt- és tanácsi vezetése — felmérve a lakásellátásban kialakult helyzetet — hozzájárult a kormány által támogatott munkáslakásépítési akció kerületi megszervezéséhez. Tájékozódva az üzemek lehetőségeiről és a jelentkezők számáról, megállapítottuk, hogy egyelőre a reális igény 2000 lakás. Ezt a mennyiséget 1980-ig kívánjuk felépíteni — ez évenként mintegy 300 lakást jelent. Az első követelmény, hogy megfelelő terület álljon rendelkezésre. Már említettük, hogy szanálásra alkalmas területünk bőven van. A Fővárosi Tanácstól kapott jelentős segítség (lakásszanálás, közművesítés) alapján kezdtünk hozzá az építkezés megszervezéséhez.

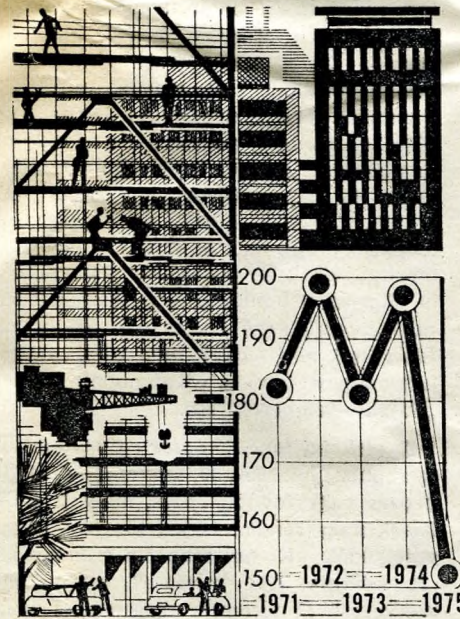
Az első munkáslakások építése már ez évben megkezdődik a Gyöngyösi út—Babér utca—Göncöl utca által határolt, ún. Madarász-telepen. Ennél az építkezésnél is jelentkeznek a szokásos tervezési-kiviteli problémák. Az érintett szervek szocialista szerződésben vállaltak kötelezettséget a munkák megfelelő időben és minőségben történő elvégzésére. Nagyon reméljük, hogy 1975 végén, 1976 elején a boldog tulajdonosok birtokukba veszik a szép, új lakásokat.

Számunkra a lakáshelyzet gyökeres megoldását az jelentené, ha az V. ötéves terv lakásépítési programja keretében a kerületben rendelkezésre álló nagy területeken a régi, korszerűtlen és elavult, komfort nélküli, szociális szempontból nem megfelelő lakások szanálásával új, korszerű lakóházak épülnének. Ezzel nemcsak a lakásgondok oldódnának meg, hanem a kerületnek még a század elejéről ittmaradt területei is megújodnának, a városkép is megváltozna. Egyébként ez a folyamat elkerülhetetlen, hiszen a jelenlegi helyzet nem tartható sokáig.

A lakóházak korszerűsítésére a mostani ötéves tervben nagy összeget, 390 millió forintot fordítunk. A tervidőszak három éve alatt 561 millióval 194

Lakásfenntartás (millió Ft)

(42 EZER LAKÁS)

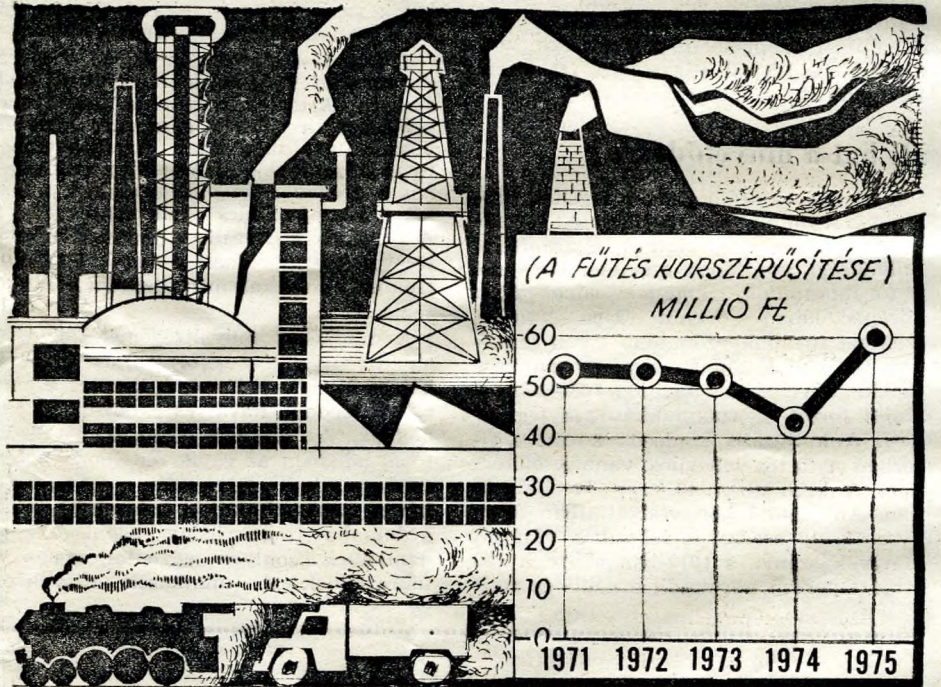

épületet újítottunk fel; ez 1539 lakást érintett, 70 épületet kapcsoltunk be a távfűtésbe, 212 épületet állítottak át gázfűtésre. A szép eredmények elienére nagy a lemaradás, s ennek két alapvető oka van. Az egyik a másfél milliárd forintra tehető pénzühiány, a másik a kapacitáshiány, amely még a meglévő pénzügyi lehetőségek kimerítését is akadályozza.

Az egészség védelmében

A kerület egészségügyi intézményeire nagy feladatok hárulnak a lakosság egészségügyi ellátásában. Jól illusztrálja ezt az a körülmény, hogy a 157 ezer lakos mellett 90 ezer a kerületben dolgozó, és mintegy 25—30 ezerre tehető az ideiglenesen a kerületben lakók száma.

A kerületi tanács és egészségügyi szervei óriási erőfeszítéseket tesznek, hogy mind jobban megfeleljenek a korszerű egészségvédelem, a betegellátás, a gyógyítás és a megelőzés követelményeinek. Kiépülőben van a kerületi egységes járóbeteg-ellátása, amelynek keretében még az idén hozzákezdünk a Szegedi út és a Lehel út sarkán egy új szakorvosi rendelő felépítéséhez. E jelentős egészség-

ügyi beruházás költségének felét a kerületi tanács saját erőforrásából biztosítja. Az új intézet belépése nagymértékben megváltoztatja a járóbeteg-ellátás helyzetét, javítja a feltételeket, eredményesebbé teszi a megelőző-gyógyító munkát.

A rendelkezésünkre álló lehetőségek figyelembevételével gondos elemző és tervező munka alapján, a meglévő intézetek átszervezésével olyan gondozóintézet rendszert alakítottunk ki, amelyre méltán lehetünk büszkék. A Tbc-, a Bőr-és Nemibeteg-gondozó, a Pulmológiai állomás centralizálása, a cytológiai és onkológiai gondozás létrehozása tekintetében az elsők között vagyunk a fővárosban.

A IV. ötéves terv eddigi három évében három új, 60 férőhelyes bölcsődét adtunk át, és 1975 végéig a negyedik is elkészül. Ennek eredményeképpen a jelentkező gyermekek elhelyezését meg tudtuk oldani.

A kerületi tanács irányítása alatt két kórház működik, itt van az ország legnagyobb orvostovábbképző intézete is. Büszkék vagyunk a Madarász utcai gyermekkórházra, amelynek kiválóan képzett, lelkes orvosgárdája és egész apparátusa nagy hírnevet szerzett a kórháznak és a kerületnek.

Nem ilyen kedvező a helyzet a Róbert Károly körüti kórházban. Talán kevesen tudják, hogy ez a több mint 100 ágyas kórház még ma is a kórházválas folyamatában van. Az eredetileg más célra szánt épületek átalakítása, a betegek elhelyezésére, gyógyítására való alkalmassá tétele nagy terhet ró a kerületi tanács költségvetésére. A jövő azonban itt is biztató. Épül az új, 124 ágyas szülészeti-nőgyógyászati pavilon, a 250 férőhelyes nővérállás. Folyamatban van a röntgen, a laboratórium, a belgyógyászatok felújítása.

A kerület földrajzi helyzetéből is következik, hogy a kereskedelmi-vendéglátóipari hálózat nemcsak az itt lakó emberek ellátására hivatott, hiszen a nagy átmenő forgalom következtében igen magas az úgynevezett alkalmi fogyasztók száma. A lakáshelyzetnél már vázolt ellentmondás a kerület északi és déli részei között itt is fennáll. Míg az úgynevezett belső területeken, a sűrűn beépített övezetben a bolthálózat is elegendő, addig a külső területeken, a régi szatocszűzletek helyén létesült közértek rendkívül mostoha körülmények között, kis alapterületen, raktár és szociális felszerelés nélkül működnek.

Ismert, hogy az elmúlt időszakban elsősorban a lakótelepek ún. járulékos beruházásaként épültek a fővárosban új kereskedelmi létesítmények. Ebből következik, hogy a legjobban elmaradt kerületek üzlethálózatának fejlesztésére nem volt elegendő pénz. A kerületi KÖZÉRT és a Vendéglátóipari Vállalat saját keretéből új üzleteket építeni nem képes, mert a rendelkezésre álló összeg a felújításra sem elegendő.

A Fővárosi Tanács ez esetben is a kerület segítségére sietett, és jelentős anyagi hozzájárulással lehetőséget adott új, korszerű ABC-áruházak építésére. Kéthárom év alatt öt új ABC-áruházat építünk, mind az ötöt a Róbert Károly körüttől északra fekvő területen. Egy új

ABC-áruház közel 7 millió forintos költséggel már felépült a Váci út és a Forgách utca sarkán, és egyre növekvő forgalma azokat igazolja, akik ezt a helyet jelölték ki az áruház céljára. Rövidesen elkészül a Béke út és a Gyöngyösi út sarkán a második ABC-áruház, és tervezés, illetve kivitelezés alatt van további három, nagy alapterületű élelmiszeráruház.

A kerület lakossága régóta szorgalmazza az egyik legnagyobb és legolcsóbb bevásárló helyének, az Elmunkás téri piacnak korszerűsítését. Úgy vélem, az illetékes szerveknek mindenképpen foglalkozniuk kell a piac jövőjével. El kell dönteni, hogy ezen a területen, vagy másutt kell-e egy korszerű, a ma és a holnap igényének megfelelő élelmiszer-bevásárló központot kialakítani. (Véleményünk szerint a meglévő helyen a korszerű megoldásokat figyelembe véve hosszú távon megoldható a piac helyzete.)

Az iparcikkellátást illetően nem büszkélkedhetünk (kivéve az új Domus bútoraáruházat). A kerület ruházati-cikküzletei sem áruválasztékban, sem területi elhelyezkedésben nem alkalmasak a lakosság igényeinek megfelelő kielégítésére. A lakosság nagy része az Újpesti Állami Áruházat, vagy a belső területeken levő iparcikk-üzleteket látogatja. A jövőben a közlekedés nagyarányú átalakítása, korszerűsítése, a metró kiépítése, a Róbert Károly körút és az Árpád-híd kiszélesítése mindenképpen indokoltá teszi, hogy a forgalmi csomópontokban nagy alapterületű iparcikkáruház épüljön. Ez egyébként a főváros elképzelésében is szerepel.

Segítenek az üzemek

A kerület üzei és vállalatai — megérve a tanács helyzetét és részt vállalva a kerületfejlesztés nagy feladataiból — sokirányú támogatást adnak munkánkhoz. A politikai-erkölcsi és társadalmi segítség mellett számottevő az anyagi hozzájárulás mértéke. A IV. ötéves terv időszakában a vállalatok csaknem 40 millió forintot utalnak át a tanács fejlesztési alapjába. Ebből az összegből épülnek az óvodák, a bölcsődék, a napközi tantermek és egyéb, a lakosságot szolgáló létesítmények.

Széleskörűen kibontakozott és nagy eredményeket hozott az „Egy üzem, egy iskola” akció, amelynek során két év alatt több mint 6 millió forint értékben végeztek a vállalatok szocialista brigádjai iskola-, óvodakarbantartást, -felújítást. Az üzemek segítségével nélkül nem lehetett volna megteremteni azokat a feltételeket, amelyek nélkül ma már az óvodai-iskolai ellátás elképzelhetetlen.

Sok példája van az angyalföldi munkások kerületük, lakóhelyük iránti ragaszkodásának és szeretetének. A több tízezer óra társadalmi munka, a KISZ-esek parképítő-karbantartó vállalásai, a lakosság által létrehozott játszótérek mind azt bizonyítják, hogy ezt a hatalmas társadalmi erőt okosan, jól felhasználva, sokat tehetünk kerületünk fejlesztése, szépítése érdekében.

Földes Róbert

XIII. kerületi tanács elnöke

A munkások műveltségéért

A kerület dolgozóinak, munkásainak műveltségi színvonalát, a művelődés iránti igényét alapvetően a felszabadulás óta lezajlott kulturális forradalom alakította ki és teremtette meg. Az elmúlt negyedszázad alatt a munkások műveltsége sokat gyarapodott. Soraikban a magasan képzett, művelt, a társadalmi kérdések iránt fogékony munkástól a 8 általános iskolánál alacsonyabb végzettségűig minden műveltségi fokozat megtalálható (középiskolai végzettsége 9,5, 8 általános iskolai végzettsége 59, ennél kevesebb 31,5 százalékuknak van).

Mi hat a művelődésre?

A munkások számottevő rétegének (különösen a fiatalabb korosztálynak) természetes igénye ismereteinek gyarapítása, műveltségi szintjének emelése. Ezt jelzi a *továbbtanulók számának növekedése*: középiskolában évente 2500—2800-an, szakmai továbbképzőn több ezren tanulnak tovább. Általában egy-egy munkáscsalád művelődésre havonta 100—300 forintot fordít (a szakmunkások a legtöbbit). A kulturális kiadások között elsősorban a tartós jellegűek vannak előtérben. A kerületben 40 ezer tv-előfizető van. Angyalföld könyvesboltjaiban évről évre 12—15 ezerral növekszik a vásárolt könyvek száma, s 1973-ban elérte a 180 ezret. Gyorsan növekszik a napi- és heti-

lapok vásárlása, a munkások 85—90 százaléka rendszeres újságolvasó.

A fejlődést alapvetően segítik a *társadalom által nyújtott lehetőségek és kedvezmények* (a továbbtanulás intézményes rendszere; a színház, a mozi, a könyvek viszonylagos olcsósága). Az üzemekben folyó közművelődési munkára kedvezően hat a *szocialistabrigád-mozgalom*, amely ma a közművelődés egyik fontos bázisa. A brigádok kulturális vállalásai teljesítésével hozzájárulnak a tagok általános, szakmai, politikai műveltségének emeléséhez.

A munkások műveltségének fejlődését olyan tényezők is befolyásolják, amelyek hatása ellentmondásos. A kerület üzemei eltérő technológiával és eszközökkel termelnek. Az üzemek termelési szerkezetéből adódóan az egyik oldalon a magasan kvalifikált szakmunka, a másik oldalon a tömegmunka, a betanított és segédmunka iránti igény jelentkezik. A munkahelyek ilyen egyenlőtlenségei is tükröződnek a munkások műveltségi

színvonalában. Viszonylag magas a *vidékről bejáró* dolgozók aránya (20 százalék), akik többnyire alacsony képzettséget igénylő munkakörben találnak munkát. E dolgozók a munkásság osztálytudatát, gondolkodását, életstílusát csak lassan veszik át. A bejáró — különösen női — dolgozók művelődése igen nehezen megoldható.

Az életszínvonal, az életmód, a szabad idő, az életkörülmények, a családi jövedelmek is hatással vannak a művelődésre. A lakás gondok megoldása, a tartós fogyasztási cikkek gyors megszerzése érdekében sokan vállalnak *túlmunkát*, üzem kívüli elfoglaltságot. A munkáscsaládokban általános, hogy mindkét fél munkavállaló, s így a szabad idő nagy részét a gyermek nevelésére, otthoni teniszre fordítják.

Üzemi programok

A kerület üzemeinek többségében — különösen a X. kongresszus óta — mind tudatosabb és célirányosabb munka folyik a dolgozók, ezen belül is a munkások művelődése érdekében. A kerület 50 legfontosabb üzemében ezt a munkát a pártszervezet által *jóváhagyott tervek* alapján végzik. Ezek a legfontosabb ideológiai, világnézeti, nevelési célokat és az ehhez kapcsolódó rendezvényeket rögzítik, amelyek magukba foglalják a vállalati ünnepeket, az általános, a szakmai, a tudományos ismeretterjesztés, a művészeti szakkörök, a klubok programját. E programok — fogyatékoságaik ellenére — egyesítik az erőket, céltudatosabbá teszik a munkát, segítik a rendelkezésre álló lehetőségek, anyagi eszközök gazdagabb felhasználását, egyik eszközt jelentik a pártszervezetek ellenőrző munkájának.

A *tudományos ismeretterjesztő előadások* népszerű programjai a közművelődésnek, fontos szerepet töltenek be az eszmei-politikai, tudományos, művészeti ismeretek terjesztésében. Az üzemek egy részében ennek programjait gondosan megtervezik. Az előadások igen színvonalasak, jól felkészült előadók tartják. Az utóbbi 2—3 évben előtérbe kerültek a kiscsoportos formák, amelyekben nemcsak meghallgatják az előadókat, hanem meg is vitatják a témákat. A művelődési házzal rendelkező üzemekben új sorozatok váltak népszerűvé, mint pl. a „Delta” tudományos kör, a „Katonapolitika”, a „Tájak — emberek” stb.

A *szakmai továbbképzés* egyre nagyobb szerephez jut. 25—30 szakmában folyik képzés vagy továbbképzés, mely a munkások nagy részére terjed ki. Sok helyen vetélkedők, „Ki tud többet a szakmáról”, „A szakma ifjú mestere” mozgalmak szervezésével teremtik meg ennek vonzó formáját, propagandáját. Ebben igen fontos a műszaki dolgozók közreműködése és segítőkészsége.

Munkások — iskolapadban

Az iskolai rendszerű *közép- és felsőfokú felnőttoktatás* iránt — különösen a fiatal szakmunkások — érdeklődése, tanulási készsége növekedett. Esetenként nagyobb is, vagy más irányú, mint amit a vállalat gyakorlati érdeke megkíván. Örvedetes, hogy az úgynevezett emelt szintű szakmunkásképző intézetekben végzett fiatalok közvetlenül munkába állásuk után tanulmányaikat szakközépiskolában kívánják folytatni. E formában — ismereteink szerint — a kerületben dolgozó fiatal szakmunkások közül több száz tanult.

A felnőttoktatás keretében mind többen végzik el a *8 általános iskolát*. Az előrelépést jelzi, hogy — több éves vizs-
zaesés vagy stagnálás után — ebben az

iskolai évben 20—22 százalékkal növekedett a tanulók száma. A változás annál is inkább fontos, mivel viszonylag magas, 31,5 százalék a 8 általánosnál kevesebbet végzetek aránya, s csaknem fele részben 40 évnél fiatalabbak. Változatlan: hogy a szakképzetlen munkások körében minimális a tanulási készség, és körükben viszonylag nagy a 8 általános végzettséggel nem rendelkezők „újratemelődése”.

A munkások művelődésében fontos szerepük van az *üzemi könyvtáraknak*, amelyek az elmúlt években egyenletesen fejlődtek. A könyvtári tagok száma 5 a kölcsönzött könyveké 10—15 százalékkal növekszik évente. Nagyobb üzemekben külön műszaki könyvtár van. A könyv-olvasók számának növelésére, a könyvek propagandájára több üzemben vannak *jó, eredményes kezdeményezések*. Például a könyvtár szerződést köt szocialista brigádokkal, pályázatot hirdet egy-egy könyvről; vetélkedőket, író-olvasó találkozókat rendez.

A még szélesebb körű könyv olvasást azonban hátráltatja, hogy az üzemi könyvtárak nagy része rossz körülmények között működik, alacsony kölcsönzési órászámmal és szakképzetlen könyvtárossal. Emellett a könyvek drágulásával és az indokolt fejlesztési igényvel nem tart lépést az anyagi ráfordítás.

Vezető szerep és műveltség

Az üzemek kulturális életének új színt foltja az utóbbi években kialakult *klubmozgalom* (jelenleg 22 működik). A klubok számszerű növekedésükkel, vonzó programjaikkal, az ifjúságra gyakorolt hatásukkal növekvő szerepet töltenek be a közművelődési munkában. A klubok társadalmi összefogás eredményeként jöttek létre. Programjaik változatosak, vezetőik keresik azt a formát, módszert, amely a szórakoztatás mellett, azzal együtt — a differenciált érdeklődést is figyelembe véve — művelődési célokat szolgál.

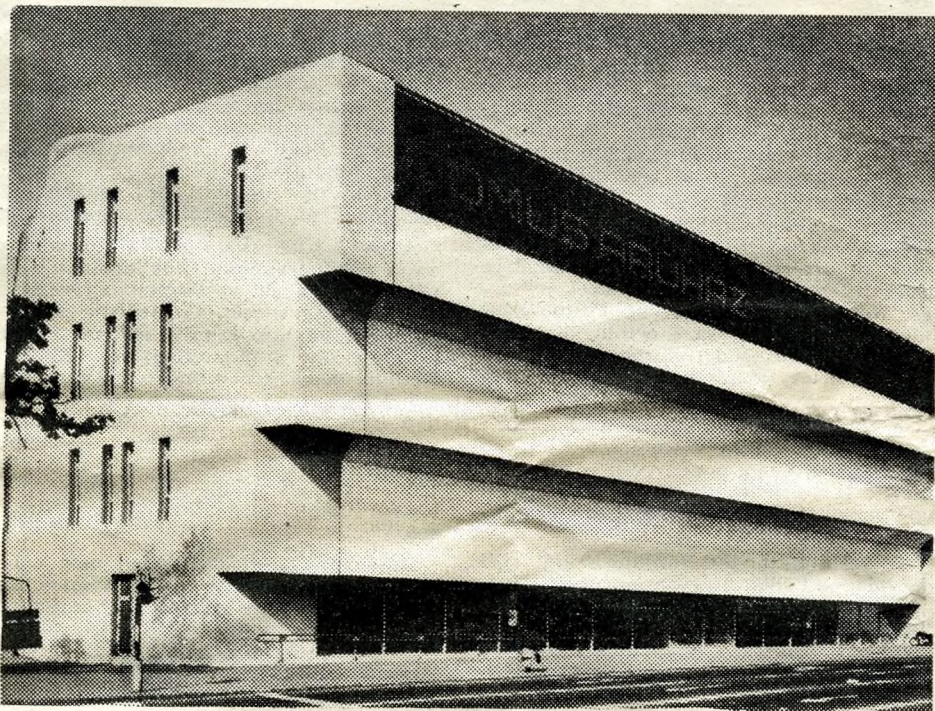
Az említett formákon és módszereken kívül igen sokoldalú, jól látható és kevésbé látványos, de az üzemi életben természetessé vált tevékenység folyik a munkások műveltségének emeléséért. Az a tapasztalatunk, hogy — kisebb színvonalbeli eltérésekkel — a nagyüzemekben tartós és megalapozott munkamegosztás alakul ki a közművelődési munkában az üzemi párt- és társadalmi szervek, valamint a gazdasági vezetés között.

Az MSZMP KB 1974. március 20-i határozata és a konkrét helyzet ismerete alapján a kerületi pártbizottság, az üzemi és intézményi pártszervezetek ismét napirendre tűzik a munkásművelődés kérdését. Tevékenységük fontos elemének tekintjük, hogy szorosabb kapcsolat jöjjön létre a közművelődés és a tömegpolitikai munka között. Igényeljük a munkahelyek minden szintű vezetőjétől, hogy — különösen a munkások és a fiatalok — műveltségének fejlesztése beépüljön az üzemekben folyó sokrétű társadalmi tevékenységbe.

A lehetőségek függvényében olyan feltételek kialakítására van szükség, amelyek *személyesen is érdekeltté teszik* a dolgozókat műveltségük emelésében, a folyamatos művelődésben. Ezt annál is inkább fontosnak tartjuk, mert a munkáosztály vezető szerepének növelése és erősítése nem nélkülözheti politikai, általános szakmai műveltségének emelését. A munkahelyi demokratizmus kibontakoztatását a közművelődés oly módon is segíteni tudja, hogy a dolgozóknak megadja mindazokat a politikai, közgazdasági, szakmai ismereteket, amelyek nélkül nem tudnak részt venni az üzemi közéletben, a döntési folyamatokban.

Grossmann József,

az MSZMP XIII. kerületi Bizottságának titkára

A közelmúltban megnyílt DOMUS lakberendezési áruház

A Forgách utcai ABC-áruház

A jövő nemzedékének nevelése

Angyalföld kulturális ellátottsági színvonalát, művelődéspolitikai feladatait, a fejlesztés irányát és ütemét — mint bárhol másutt is — meghatározza történelmi múltja és a jelen sok tényezéből kialakuló lehetősége, mindenekelőtt az üzemek és a lakosság érdeke, a tanácsok és az üzemek összefogása.

Mai sok-sok gondunk középette nemegyszer elfelejtjük, honnan kellett elindulnunk. Ki gondolt régen arra, hogy a munkásgyerekek óvodában készüljön fel az iskolára? Ma 28 óvodában 3000 kis állampolgár 211 óvónő gondozásával, kulturális körülmények között tanulgatja a közösségi életet. És ez sem elég! A kerületi üzemek, intézmények nagyszerű áldozatvállalásával meggyorsult a **gyermekintézmények fejlesztése**. A főváros centenáriuma és a felszabadulás 30. évfordulójára készített program különös fontosságot tulajdonított a gyermekintézmények fejlesztésének. Az eltelt 3 évben többet tettünk ebben, mint korábban két ötéves térvben.

Az 1975—76-ig, tehát hat év alatt megvalósuló kb. 900 férőhelyes bővítés sem oldja meg teljesen a gondokat, nem csökken a lényegesen a mai 124 százalékos kihasználtságból eredő zsúfoltságot. Ma is csaknem 500 gyermek vár hiába az óvodára. Elhelyezésük elsődrendű feladat, a kormány nőpolitikai és népesedéspolitikai határozatai megvalósításának egyik alapvető feltétele. Ez több mint szociálpolitikai feladat, politikai kérdés is, hiszen a fizikai dolgozók gyermekeinek hátrányos helyzetének felszámolását már itt, 3 éves kortól kell megkezdeni, csak így lehet eredményes.

Zsúfoltság az iskolában

Látszólagos ellentmondás, hogy a felszabadulás után kevés kerületben épült annyi új iskola, mint Angyalföldön, iskoláiban mégis igen kevés a tanterem. A kerület 14 általános iskolájában az 1973/74-es tanévben 8146 tanuló tanul

321 tanulócsoporthban. Az egy osztályteremre jutó tanulócsoporthok száma 1,46, igen magas. Az egy csoportra jutó 37 tanuló szintén egészségtelen zsúfoltságot bizonyít. Mi lehet ennek a viszonylagos elmaradottságnak az oka?

Érthetőbbé válik a kép, ha a **középiszkolák adatait** vizsgáljuk. A XIII. kerületben 8 középiskola működik 3537 tanulóval. A középiskolákban működő 113 tanulócsoporth elhelyezése azonban úgy történt, hogy a kerület **egyetlen iskolája sem épült középiskolának**. Elhelyezésük az általános iskolai tanterem rovására történt. Így vált az egyébként jelentős minőségi változás más oldalról súlyos gondok forrásává.

Azt hiszem, mindenki számára világos, hogy a zsúfoltság, az igen nagy mértékű tanterem-kihasználtság **kedvezőtlenül hat** az oktató-nevelő munka tartalmi színvonalára is, emellett pedig — a felújítási keretek szűkössége miatt — oktatási intézményeink állapotának gyorsabb romlását is eredményezi. Hasonló a helyzet a felszerelések, a bemutató eszközök elhasználódásánál is. A nehézségek feloldására a kerület a IV. ötéves tervben saját forrásaiból 8 napközis terem építését valósítja meg, amely azonban általános változást nem jelent.

Az előbbiekből következik, hogy iskoláink helyiségeinek hiánya akadályozza a napközisek számának további emelését, az egésznapos forma kiszélesítését. Pedig ez — különösen a nagyrészt fizikai dolgozók gyermekeit oktató iskolákban — alapvető nevelési forma lenne a fejlődés gyorsítása érdekében.

Kerületünk általános iskoláiban 56,1, a két gimnáziumban 32,5 százalék a **fizikai dolgozók gyermekeinek aránya**. Ez az arány önmagában is indokolja a velük való tudatos törődést, de szám szerint is sok gyermeket érint.

Kerületünk kettős arculatából adódik, hogy a tanulók összetétele **iskolánként nagyon eltérő**. (Míg például a Mautner utcai iskolában 79, a Tomori utcaiban 78, a Csata utcaiban 77 százalék, addig a Radnóti u. 8—10-ben 36, a Radnóti u. 35-

ben 28,5 százalék a fizikai dolgozók gyermekeinek aránya.) Ebből következik, hogy a velük való foglalkozás nem egyenlő mértékben terheli a különféle intézményeket. Ezért iskoláinkkal szemben támasztott követelményeink, valamint segítők (bérfejlesztés, jutalom, beszerzési keretek, egyéb juttatások) módja és mértéke is differenciált.

A fizikai dolgozók gyermekeinek aránya a két gimnáziumban meglehetősen alacsony. Jobb az arány, megközelítően 50 százalék a 6 szakközépiskolában, és lényegesen magasabb a szakközépisképző intézetekben.

„Egy üzem — egy iskola”

Iskoláink fenntartása, felújítása nagy terheket ró a kerületi tanácsra. A szűkös pénzügyi keretek a gyors elhasználódás miatt a megfelelő fejlesztést nem teszik lehetővé. Ezért számunkra rendkívül nagy segítséget adott a centenáriumi évben kibontakozott **„Egy üzem — egy iskola”** — mozgalom.

Még az említett összegeknél is fontosabb a **kapcsolatok kialakítása**. Az üzemek és az iskolák szerződésai hosszabb távú, tervszerűen ütemezett kétoldali együttműködést tartalmaznak. Ezáltal a maguk eszközeivel iskoláink is részt vállalnak az üzemek gondjaiból (pályaválasztási propagandával, ünnepek műsorai, pedagógusok ismeretterjesztő előadásaival, a felnőttoktatásban tanulók rendszeres segítésével stb.). A nem lebecsülendő anyagi támogatás mellett a szerződések így egymás munkája jobb megismerésének és a tudatformálásnak többoldali lehetőségeit is megteremtik.

A jövő nemzedékének nevelését szolgálják **táboraink**. A margitszigeti napközis tábor szép környezetben 700—800 angyalföldi gyerek aktív nyári pihenését szolgálja. Különösen azokon a családokon segít, ahol mindkét szülő dolgozik. Velencén korszerű úttörőtábor alakítottunk

ki. Elkészült a központi épület, ahol az étkeztetés mellett megteremtettük a szórakozás feltételeit is. Velence fokozatosan az úttörők nyári paradicsoma lesz.

A jövő céltudatos formálásának fontos szakasza a **pályaválasztás, a pályaválasztás**. Pályaválasztási munkánkban megfelelő munkakapcsolatot alakítottunk ki a középiskolák, a szakközépisképző intézetek és az általános iskolák között. E munka folyamatossága és hatékonyságának növelése érdekében létrehoztuk a **pályaválasztási felelősök rendszerét**. A felvilágosítás, a szakma ismerettség, a tájékoztatás céljaira felhasználjuk az üzemlátogatásokat, a propaganda legkülönfélébb formáit és a pályaválasztási hetek adta lehetőségeket. A munka színvonalának növelése érdekében fontosnak tartjuk, hogy az együttműködés folyamatosabb és eredményesebb legyen. Ezért erősítjük az igazgatói munkaközösség kapcsolatát a szakközépisképző intézetek igazgatóival, valamint a Fővárosi Pályaválasztási Intézettel.

Kerületünk általános iskoláiban 1972/1973-ban 1037 tanuló végzett. 35 százalékuk gimnáziumban tanul tovább. Szakközépiskolába vették fel a tanulók 26 százalékát, szakközépisképzőbe a tanulók 25,5 százalékát, gép-gyorsíró iskolába a tanulók 3,5 százalékát és munkába állt a tanulók 3 százaléka. A szakközépisképző iskolákban továbbtanuló gyermekek kétharmada kerületi iskolába iratkozik be.

Az elmúlt években **szoros együttműködés** alakult ki a József Attila Művelődési Központ, a Láng Művelődési Otthon, valamint a dolgozók általános és középiskolája között. Ennek keretében rendezvényekkel, felszerelésekkel konkrét tantervi, tantárgyi feladatok elvégzését vállalják és hajtják végre. Az üzemekkel kapcsolatot teremtettünk, megállapodások születtek arról, hogy anyagi és erkölcsi ösztönző formákkal segítik a továbbtanulást. Szerveztünk egy olyan típusú munkasakadémiai sorozatot, amely az általános iskola 7—8. osztályának anyagát koncentráltan foglalja magába.

A jövő nemzedékének nevelése, emberre formálása Angyalföldön is szívügyünk. A jövő nemzedék nevelésében magas a mérce. Kötelez minket a nagy munkáskörület hősi múltja és a jelen nagyszerű munkája — és ennek szeretnénk megfelelni a magunk és a jövő érdekében.

Farkas Róbert,
a XIII. kerületi tanács elnökhelyettese

A híd, amely a vállalat emblémája, valóban jelképezi az INTERAG szerepét: hidat alkotni, és ezáltal összekötni a megbízók és a vásárlók érdekeit. E kapcsolatteremtés jellemzi egyébként azt a, kezdetben kizárólag ügynöki tevékenységet, amellyel az INTERAG 1958-ban — magánügynökségként — kezdte meg a működését.

SZOLGÁLTATÓ VÁLLALAT, KÜLKERESKEDELMI JOGGAL

A vállalat 1967-ben részvénytársasággá alakult át, s ezzel egyidejűleg — együttműködve az általa képviselt SHELL-céggel — megkezdte szerviz- és töltőállomás-hálózatának kiépítését. E tevékenységgel egyidejűleg önálló külkereskedelmi jogot is kapott.

Miközben a szolgáltató ágazat növekedett, a külkereskedelmen belül az INTERAG-ot átsorolták az ügynöki vállalatok kategóriájából a szolgáltató vállalatok közé. Ez annál is indokoltabb volt, mivel ügynöki tevékenységében is oly mértékben fejlődött a műszaki, technológiai szolgáltatás, hogy ma már gyakorlatilag az ügynöki munka inkább marketing, szaktanácsadói és vevőszolgálati stb. tevékenységet jelent.

NYOLCSZINTES PARKOLÓHAZ

Az INTERAG-hoz fűződik az is többek között, hogy Budapest központjában felépítette és 1973-ban üzembe helyezte az első nyolcszintes parkolóházat.

Igaz ugyan, hogy a szerviz- és töltőállomás-hálózat bevétele tekintélyes, a vállalat eredményének közel a felét még ma is a hagyományos ügynöki tevékenység jelenti. A szolgáltató tevékenység fejlődése tehát nem szorította a háttérbe az ügynöki tevékenységet, amelynek a vállalatnál igen jelentős a szerepe.

A marketing- és műszaki tanácsadói tevékenység nyomán, a felhasználókkal kiépített közvetlen kapcsolata révén, az INTERAG tehát nemcsak az áru adásvételében működik közre, hanem piacutató tevékenységével új üzleti lehetőségeket is feltár.

Részt vesz továbbá olyan gyártási kooperációkban is, amelyek révén a kül-

Híd az érdekek között

földi megbízók által biztosított új technológiák, know-how-ok alapján belföldi partnereivel magas műszaki színvonalon, exportképes terméket tud előállítani.

Szakmailag tapasztalt nemzetközi értékesítő szervezetek bizonyíthatják, hogy az INTERAG szolgáltatásai gyakran szükségesek termékeik sikeres és folyamatos értékesítéséhez.

MARKETING KÜL- ÉS BELFÖLDÖN

Az INTERAG egy-egy áru bevezetése előtt helyszíni piacfelmerést végez a szállító számára, s később elősegíti az áru eladását. Programjához tartoznak marketingszolgáltatások, többek között piaci felmérések és értékelések, napi eladási kapcsolat a kereskedelemmel, rakározás és elosztás, hirdetés, licencelés.

Az INTERAG — kiterjedt ipari kapcsolatai révén — lehetőséget nyújt partnereinek a kiszerelésre, feldolgozásra, összeszerelésre és gyártásra, a helyi piacon, amennyiben ez gazdaságilag kedvező. E szolgáltatások a megbízó javát szolgálják, s lebonyolítja az INTERAG, saját vállalkozásban társulási, illetve licen szerződés alapján.

Az INTERAG jelenleg több mint 50 jelentős, nagynevű nyugati céget képvisel, amelyek közül — a lebonyolított

forgalom alapján — a legjelentősebbeket megemlítjük:

- SHELL INTERNATIONAL PETROLEUM CO. LTD. (EURÓPA)
- DU PONT DE NEMOURS INTERNATIONAL S. A. (EURÓPA)
- W. R. GRACE A. S.
- BAYERISCHE MOTOREN WERKE AG. (NSZK)
- UNILEVER N. V. (EURÓPA)
- VIANOVA KUNSTHARZ AG. (AUSZTRIA)
- STOLLACK AG. (AUSZTRIA)
- SEMPERIT AG. (AUSZTRIA)
- MIELE GMBH. (AUSZTRIA)
- TAYLOR INSTRUMENT COMPANIES (EURÓPA) LTD. (ANGLIA)
- WOTAN WERKE AG. (NSZK)
- HILTI AG. (LIECHTENSTEIN)
- OFFICINE MECCANICHE MARINI (OLASZORSZÁG)

Megbízói érdekeit figyelemmel kísérve, az INTERAG szoros kapcsolatban áll a magyar vegyi, gyógyszer-, műanyag-, építő-, csomagoló-, gép-, könnyű- és élelmiszeriparral, valamint a mezőgazdasággal.

SZERVIZ- ÉS TÖLTŐÁLLOMÁSOK

A vállalat másik jelentős tevékenységével kapcsolatban megemlítjük, hogy az első szerviz- és töltőállomást, a

SHELL Touring Service-t 1966-ban helyezte üzembe az INTERAG. Amíg ez az állomás kizárólag konvertibilis valutáért áll a külföldi vásárlóközönség rendelkezésére, a tapasztalatok alapján 1974. júniusáig további 13 szerviz- és töltőállomást, valamint 8 töltőállomást építettek, most már a hazai közönség szolgálatára.

A szerviz- és töltőállomások, a hagyományos tevékenységén túl, az INTERSHOP-hálózaton keresztül alkatrészek, gumiabroncsok, autófelszerelési cikkek forgalmazásával is foglalkoznak. Megtalálhatók itt a különféle autoápolási cikkek, valamint kempingfelszerelések is. A már említett magas garázs mellett egy központi nagyjavító üzem kezdte meg működését, ahol speciális korrózióvédő állomás is létesült.

A motorizáció területén tett kezdeményezés ösztönzően hatott a hasonló profilú vállalatokra, s így pozitív hatást gyakorolt valamennyi, a motorizációban érdekelt állampolgár számára.

Az INTERAG szerviz- és üzemanyag-töltő-állomás hálózatának ellátása jó részt importált termékekkel történik, beleértve a SHELL kenőanyagokat, a nyugati gyártmányú gépkocsi-alkatrészeket, gépjárműabroncsokat és több más, az INTERSHOP útján forgalmazott cikket.

E cikkek importjának egy részét közvetlenül az INTERAG végzi; az ehhez szükséges devizát saját exportjával termeli ki. Annak érdekében, hogy az adicóális exportot megteremtse, új exportlehetőségeket tár fel, többek között oly módon, hogy saját forrásaival magyar termelővállalatok beruházásaiban vesz részt.

Mint rövid ismertetésünkben is kiténik, az INTERAG tevékenysége igen széles körű és a magyar népgazdaság szinte minden ágazatában érdekelt. A szállító és felhasználó vállalatokon kívül állandó szoros kapcsolatot tart az ipari és mezőgazdasági kutatóintézetekkel, laboratóriumokkal, műszaki-tudományos egyesületekkel és oktatási intézményekkel.

Kitűzött feladatainak teljesítése érdekében az INTERAG az ismertett jó kapcsolatok ápolását és továbbfejlesztését elsőrangú feladatának tekinti.

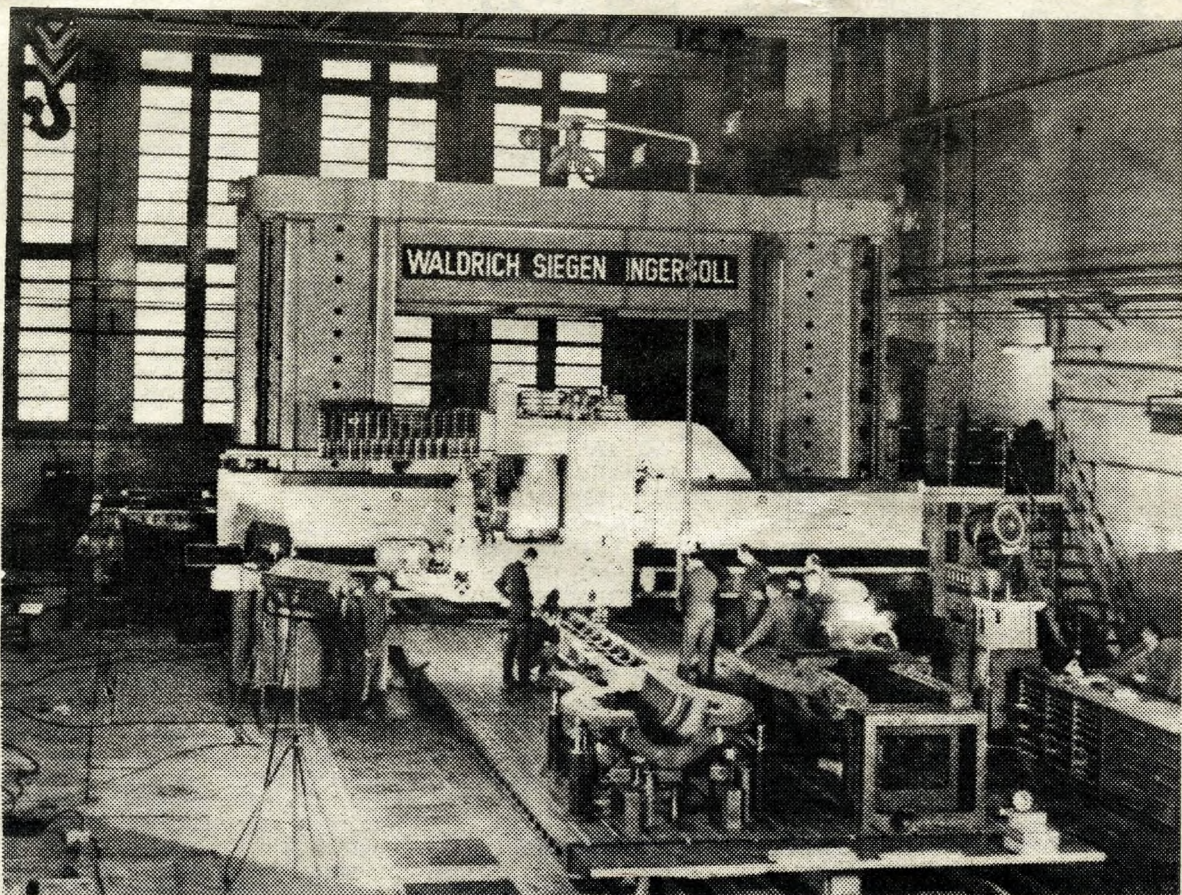
A Láng Gépgyár madártávlattól

EGY ÉVSZÁZAD A MŰSZAKI FEJLŐDÉS ÉLVONALÁBAN

Bemutatjuk

a

LÁNG GÉPGYÁRAT

A WALDRICH (NSZK) gyártmányú fúró-maró mű a turbinaházak osztósíkjának és a forgórészek lapátfejének marására

A Láng Gépgyár hat évvel ezelőtt, 1968-ban ünnepelte fennállásának századik évfordulóját. A több mint háromezer dolgozót foglalkoztató gyár a magyar ipar múltjának, s a jelen gyorsuló műszaki fejlődésének egyaránt méltó képviselője. A nagy múltú gyár szocialista nagyiparunk egyik olyan bázisa, amelynek világszínvonalon álló termékei segítik a népgazdaság további bővülését, az export kiterjesztését, erősítik a magyar ipar jó hírét.

Erdemes megismerni, milyen jelentős hazai és külföldi nemzetközi seregszemléken nyertek díjat a Láng Gépgyár termékei: 1873, Bécsi Világkiállítás, elismerő oklevél; 1883, Budapesti Országos Kiállítás, díszoklevél; 1894, Lvovi Országos Kiállítás, ezüstérem; 1896, Budapesti Millenáris Kiállítás, aranyérem; 1898, Müncheneri Erő- és Munkagép Kiállítás, díszoklevél; 1900, Párizsi Világkiállítás, Grand Prix és a Jury díja; 1929, Barcelonai Világkiállítás, 2 Grand Prix; 1935, Moszkva—Tbiliszi—Moszkva tehergépkocsi-verseny, 3. helyezés; 1957, Budapesti Ipari Vásár, aranyérem; 1961, Budapesti Ipari Vásár, ezüstérem; 1965, Budapesti Nemzetközi Vásár, nagydíj, elismerő oklevél; 1966, Lipcsei Vásár, aranyérem; 1967, Moszkvai Nemzetközi Élelmiszeripari Kiállítás, díszoklevél; 1968, Budapesti Nemzetközi Vásár, nagydíj — hogy csak a legjelentősebbeket említsük.

A százhat esztendő gyár története — érthető okokból — összefonódik Magyarország ipartörténetével, ezzel együtt szorosan kapcsolódik a világ általános műszaki fejlődéséhez, elsősorban a gőzgép egyre gyorsuló térhódításához. A Láng Gépgyárnak a gőzgépgyártásba való bekapcsolódását az igények alakulása szabályozta. 1880-ig csak kisebb, legfeljebb 100 lóerős álló, fekvő, egyhengeres gőzgépek készültek az üzemben. A fejlődés intenzívebb korszaka a következő évtizedre esett. Ebben az időszakban már jórészt kéthengeres, kétszeres expanziójú, kondenzációs kivitelű gépeket gyártottak az erőművek és a malmok részére. Ezek teljesítménye már elérte a 1200 lóerőt, sőt volt köztük egy 2460 lóerős hengersorhajtó ikergép is, két évvel később, 1886-ban pedig elhagyta az üzemet az első triplex gép.

A fejlődést jelzi, hogy abban az időben a gyár nemcsak a magyar ipart látta el erőgépekkel, hanem Szerbiába, Romániába, Törökországba, Oroszországba, sőt Kínába is exportált, s termékeiért már az 1873. évi Bécsi Világkiállításon elismerő oklevelet nyert.

Az 1890-es évek elején a villamosenergia-termelés rohamos fejlődése jelezte Magyarországon is az ipari forradalmat. Magyarország villamosítása Láng gyári erőgépekkel működő Ganz-generátorokkal történt, s az üzem gépeinek kiemelkedő elismerését jelentette az 1900. évi Párizsi Világkiállításon elnyert nagydíj.

Nagy esemény a gyár életében, hogy 1905-ben hazánkban elsőként megkezdtek a gőzturbina gyártását az Escher Wyss Cie svájci cégtől vásárolt licenc alapján.

Ezekben az években a mezőgazdasági feldolgozóipar berendezéseinek nagy részét is a Láng Gépgyár szállította. Készültek a gyárban szeszgyári, cukorgyári és konzervipari berendezések, és jelentős volt a paradicsomlé-besűrítő berendezés exportja is.

A kazángyártás a gyár alapítása óta alapvető jelentőségű volt. A Láng Gépgyár nevéhez fűződik a vegyipari és a gyógyszeripari gépgyártás hazai bevezetése is.

És még néhány jelentős állomás: 1935-ben a Láng Gépgyár a BBC Baden céggel kötött licenc-szerződés alapján áttért a reakciós rendszerű gőzturbinák gyártására. A gyártmányprofil egyre bővült: a gőzgéptől az autóbuszig, a vashordótól a tolatómozdonnyig, s a legkülönfélébb motorokig szinte mindent gyártottak, a II. világháború alatt még hadianyagot is. De szállítottak gőzturbinákat és kazánokat is. Említésre méltó ebből az időszakból a mátravidéki erőközpontnak készített három 4000 lóerős gőzturbina.

A Láng Gépgyárban már a felszabadulás első napjaiban megindult a termelőmunka, amelyet megkönnyített, lehetővé tett a saját erőmű. A szov-

jet hadseregtől kapott fűtőanyaggal már 1945. január 14-én megindultak a gépek, a gyárba visszatérő dolgozók hozzáálltak a felszabadító hadsereg harcokcsinainak, gépjárműveinek javításához.

Ujabb nagy állomásokat jelentettek a 3 éves terv és az ötéves tervek megvalósításának éveit. Ezekben az években tovább alakult, módosult a gyártmánystruktúra. Egyre határozottabban kifinomult a fő gyártmányok köre, amelybe a gőzturbinák, a kazánok, a vegyipari, konzervipari és cukoripari berendezések tartoznak. Különösen erőteljesen fejlődött a turbinagyártás, egyre nagyobb egységek kerültek ki az üzemből. Ezzel egyidejűleg megkezdődött a gyár rekonstrukciója is, elkészült az öntvénytisztító, kibővítették a nagyszerelőt, felépült az új kazán- és vegyipari szerelőcsarnok.

Az üzem mérnökei kifejlesztették az 50 és a 100 megawattos turbinatípust, s a gyár a különleges turbinák egész sorát gyártotta. 1966-ban a Láng Gépgyár ismét licenc-szerződést kötött a svájci BBC céggel. Az együttműködés és a Láng Gépgyár gépparkjának nagyarányú fejlesztése lehetővé tette a 200 megawattos és annál nagyobb teljesítményű kondenzációs turbinák, valamint a 300 Mp/h gőznyelésű és azon felül telítettségű kondenzációs gőzturbinák, továbbá nagy ipari fűtőturbinák gyártását.

Mindezek alapján elmondhatjuk ma már, hogy a Láng Gépgyár hazánk egyik igen jelentős, sok tekintetben kulshelyzetet elfoglaló iparvállalatává nőtt. A gyár munkájának, a dolgozók teljesítményének elismerését jelenti a több ízben elnyert élizem cím. A penicillingyártó gépsor megkonstruálását Kossuth-díj jutalmazta. A külföldi értékesítését jelenti az 1966. évi Lipcsei Vásár, amelyen a magyar találmány alapján gyártott AJKO típusú szűrőprés aranyérmét nyert.

Napjainkban is jelentősek a gyár külföldi kapcsolatai: négy világrész országában ismerik a Láng Gépgyárban készült termékeket. Kooperációs külkereskedelmi kapcsolatokat létesítettek szovjet, lengyel, jugoszláv, osztrák, belga, svájci és angol cégekkel. A legújabb üzletkötésekből pedig kiemeljük azt, amelyet a TRANSELEKTRO közvetítésével kötöttek. Ennek keretében, megközelítően 5 millió dollár értékben szállítanak komplett fűtőerőművet a finnországi Espoo városnak. A mintegy 90 MW teljesítményű erőmű gőzturbinája, tápházi berendezése, generátora készül hazánkban. Irakban a KOMPLEX útján kötöttek szerződést egy komplett datolyafeldolgozó vonal szállítására. Az összesen mintegy 6,5 millió dollár értékű berendezésnek csaknem a felét a Láng Gépgyár szállítja.

A következőkben ismerkedjünk meg a Láng Gépgyár néhány, hazánk határain túl is jól ismert, reprezentatív gyártmányával:

200 MW LÁNG—BBC kondenzációs gőzturbiná

A háromhásas, BBC-licenc alapján készülő turbinából eddig tizenkettőt rendelt a magyar energiaipar. Hozzátehetjük még, hogy 1972-ben már üzembe lépett a második gép is a Gagarin Hőerőműben. Főbb műszaki adatok:

Névleges teljesítmény (legnagyobb állandó teljesítmény) a turbina tengelykapcsolóján	210 MW
Gazdaságos teljesítmény	180 MW
Fordulatszám	3000 ford/perc
Tájékoztató max. teljesítmény	235 MW

50 m³ timföldgyári autokláv

A Láng Gépgyár vegyipari gépgyártása lépést tart a vegyipar gyors fejlődésével és jelentős eredményeket ért el a nehézipari készülékek gyártásában. Jól reprezentálják ezeket az eredményeket az 50 m³-es timföldgyári autoklávok, amelyeket már sorozatban készít a gyár.

Főbb műszaki adatok:

Köpenyátmérő	2500 mm
A köpeny falvastagsága	48 mm
Névleges köbtartalom	50 m ³
Névleges fűtőfelület	200 m ²
Súly	60 t

A test hegesztett kivitelben készül, alul-felül mélydomború fenekekkel lezárva. Az autokláv a test alsó részén elhelyezett körpata segítségével támaszkodik az alapra. A hajtómű a fedélbe hegesztett alaplemeze támaszkodik. A kezelőpódium a test felső részére hegesztett négy, egyenként 8 tonna teherbírási patára támaszkodik.

A fűtést 16 spirálcső biztosítja. Egy-egy spirálcső 106 fm 38-as csőből áll.

A készülék ívelt lapátú függőleges lapkeverőkkel van felszerelve. A korrózió, illetve a lúgridegség elkerülése érdekében a teljes készüléket feszültségmentesítő hőkezelésnek vetik alá.

HOK 4/12 típusjelű háromhuzamú gőzkazán

Fevő elrendezésű, besugárzott tüztérű, láng- és füstcsöves, nagy vízterű, háromhuzamú kazán, teljesen hegesztett kivitelben, 4 t/h, 11,5 atm. üzemi nyomású, 190 °C hőmérsékletű telített gőz előállítására.

Az első huzam a hullámos lángcső, amely a vízzel hűtött hátsó fordulókamrához csatlakozik. A hátsó fordulókamrából a füstgáz a második huzam

mot alkotó füstcsöveken át a szigetelt mellő fordulókamrába, majd onnan a harmadik huzam füstcsövein keresztül a hátsó füstgázgyűjtőbe áramlik. A füstgázgyűjtőhöz csatlakozik a füstgázcsőnk, amelyen keresztül a füstgáz távozik a kazánból.

A gyár a kazánnal együtt szállítja a Kazánbiztonsági Szabályzatban előírt összes szerelvényeket és az azok kezeléséhez szükséges karzatot, a csőkorláttal és a hágesóval együtt.

A szigetelt kazántestet acéllemez burkolat védi. A kazánhoz szükséges — olaj vagy földgáz, illetve a kettőnek kombinált eltüzelésére alkalmas — tüzelőberendezést is a gyár szállítja.

A HOK típusjelű kazánokat 2—12 t/h teljesítményhatárok között, 4-féle nagyságban készítik.

CKG—375 típusjelű gőzkazán

375 000 kcal/óra teljesítményű, 0,5 atm. telített gőz előállítására alkalmas, fekvő elrendezésű, teljesen hegesztett kivitelben készülő gáz- vagy olajtüzelésre alkalmas kazán.

A kazán kéthuzamú. Az első huzamot a vízzel hűtött tüztér alkotja, amelyben a láng önmagával szembe fordulva, felfelé, a fordulókamra irányába távozik.

A tüztérben helyezkednek el a vízszinteshez képest a mellő fal felé emelkedő elrendezésű vízcsövek. A tüztérből kilépő füstgáz még tovább hűtik a második huzam csöveiben. Ezek a csövek a kazán mellő fala mögött elhelyezett és a tüztérrel összeköttetésben levő fordulókamrából vízszintes elrendezésben haladnak a kazán hátsó faláig. A kazán hátsó falán a második huzam füstcsöveinél a füstgázkilépő csőnk helyezkedik el, amelyben egy lemezből készült és végállaskapcsolóval felszerelt szakaszolósappantyú van.

A kazánt teljesen készre hegesztett állapotban, egyszerű rozsdavédő alapmázolással, külső felületén 60 mm vastag hőszigeteléssel és burkolattal szállítják. A CK típusjelű kazánokat 375 000—1 500 000 kcal/óra teljesítményhatárok között, 8-féle változatban készíti a gyár.

LÁNGTHERM P—350 típusjelű melegvíz-kazán

350 000 kcal/óra hőteljesítményű, 90 °C hőmérsékletű melegvíz előállítására alkalmas, fekvő elrendezésű, teljesen hegesztett kivitelben készülő olajtüzelésű melegvíz-kazán.

A füstcsövekben a hőátadás fokozása érdekében különleges kialakítású, hőálló füstgázterelők vannak beépítve. A kazánt teljesen készre hegesztett kivitelben, szigeteléssel és tetszetős kivitelű zománczott burkolattal szállítják.

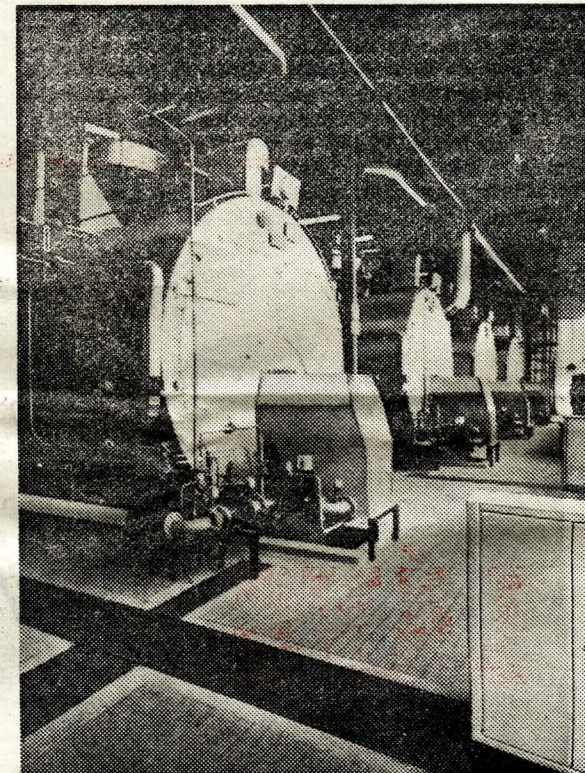
A LÁNGTHERM elnevezésű kazánokat a vállalat 150 000 kcal/óra, 275 000 kcal/óra, 350 000 kcal/óra, 600 000 kcal/óra és 1 000 000 kcal/óra nagyságrendben gyártja. A kazánokhoz Blowtherm gyártmányú olaj- vagy gáztüzelő berendezést szállítanak.

P típusjelű paradicsomfeldolgozó berendezések

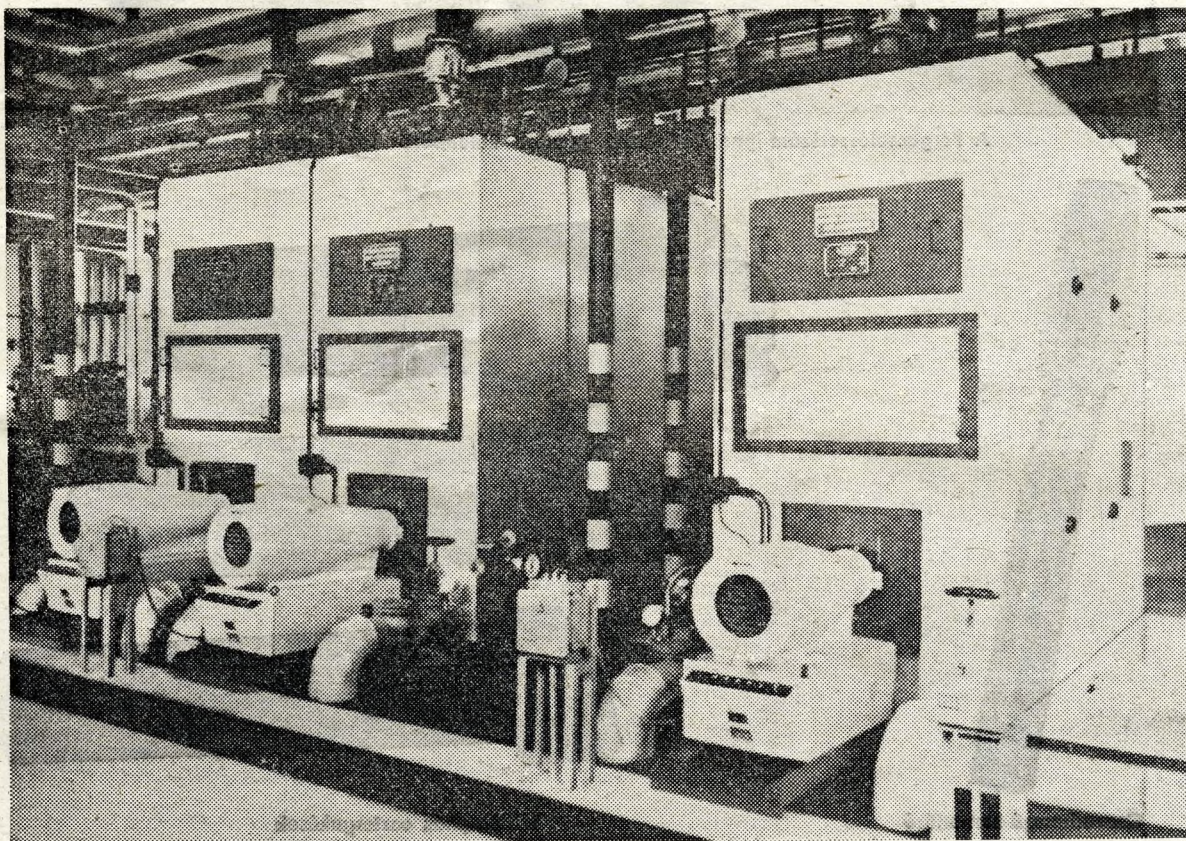
A Láng Gépgyárban készülő berendezések a nyers paradicsomnak paradicsompürévé történő feldolgozására szolgálnak. A berendezések két fő része a lévonal és a besűrítő állomás. Az ötféle méretben gyártott berendezés a kapacitástól és a besűrítés mértékétől függően óránként 365—3600 kg nyers paradicsom feldolgozására alkalmas.

100 MW teljesítményű gőzturbina szerelés közben

HOK típusjelű kazánok üzemben

CK típusjelű kazánok üzemben

A FORGÁCSOLÓSZERSZÁMOK

A Gazdasági Bizottság határozatot hozott, hogy a Szerszám- és Gépelemgyárakat 1971. június 30-án — termelési profiljuk szerint — több egységre kell felosztani. E határozat hozta létre az addigi nagyvállalat budapesti és békéscsabai gyárából a Forgácsolószerszám-ipari Vállalatot. Hogyan boldogult az új vállalat, hogyan dolgozott, termelt; milyen eredményeket ért el a három év alatt, mi a jelene és milyen lesz a jövője?

A két gyár közös pénzügyi, számviteli irányításához, egységes vállalati politika kidolgozásához szükség volt egy közös központra. A központ irányításával fokozatosan térnek át a számítógépes szervezésre és ügyvitelre, innen irányítják a budapesti és a békéscsabai gyárban is bevezetett DH (dolgozz hibátlanul) mozgalmat. Itt fogják össze a gyárak beruházási, fejlesztési osztályainak munkáját, intézik az importügyeket, az anyagbeszerzést, a piackutatást, a vállalat exportját stb. A részben önálló gyárakban — Budapesten és Békéscsabán is — igazgató, főmérnök és főkönyvelő irányítja a munkát. Mindkét gyár ezer-ezer dolgozót foglalkoztat.

A vállalat 1974. évi termelési terve 430—450 millió forint. Ebből a Ferunionon keresztül mintegy 100 millió forint értékű terméket exportálnak. Az idén a tőkés export jelentős növelését tervezik. Termékeik keresettek, versenyképesek a nemzetközi piacon. Főként osztrák, NSZK-beli és török cé-

geknek exportálnak. A szocialista országok közül Romániába, Bulgáriába, Lengyelországba és Kubába szállítanak. Az NDK-val a KGST-n belül szakosodási együttműködésük van. Csehszlovákia nemrég jelentkezett komoly igényel: NC (nagy pontos-ságú számjegyzérlésű) gépeihez rendelt szerszámokat.

A vállalatnál gondot okoz az alapanyag beszerzése. A feldolgozandó nemescél 70—80 százalékát importálják. Hátráltatja munkájukat a tőkés cégek ütemtelen szállítása és az alapanyagok árának állandó emelkedése.

Belföldön rajtuk kívül csak Csepelen gyártanak — saját ellátásra — kisebb mennyiségben hasonló szerszámokat, illetve még néhány szövetkezet és kisiparos. Jó a kapcsolatuk a vevőkkel; rendelési problémáik csak ritkán, főként az év elején vannak. A tavalyi eredmények alapján Budapesten 19,2; Békéscsabán 13,5 napi bérenek megfelelő nyereséget fizettek, emellett 4 százalékkal emelni tudják a béreket. A dolgozók túlóráznak, de jól is keresnek. A szakmunkások havi jövedelme esetenként eléri az 5—6000 forintot.

Gyár Budapesten

A budapesti gyár a II. világháború idején repülőgép-szerelványgyár volt, amely a német és a magyar hadiiparnak dolgozott. A felszabadulás után

átvette a szovjet hadsereg, majd 1950-től Forgácsolószerszámgyár lett. A gyár dolgozói mostoha körülmények között végezték munkájukat, több mint 20 éven át a régi háborús légpincékben, levegőtlen helyiségekben voltak az öltözők. 20 millió forintos költséggel 1972-ben elkészült az új, korszerű szociális épület.

A budapesti gyár kedvező adottságait kihasználva, a vállalat létrehozott itt egy szerszámfejlesztő bázist. Műszerekkel jól felszerelve, termeléssel kapcsolatos kutatásokat végezhetnek, új szerszámcsaládokat fejleszhetnek ki. A KGM műszaki fejlesztési főosztálya és az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság támogatásával meghatározott program szerint végzik a fejlesztési munkát. Külön részleg foglalkozik a szerszámok minőségi vizsgálatával, élettartampróbáival. Forgácsolási kísérleteket végeznek, és minősítik is a szerszámokat. Külön célprogram keretében fejlesztik a világszínvonalú NC gépekhez a szerszámokat. Célprogramjuk — a népgazdasági tervvel összhangban — biztosítja a Szerszámgépipari Művek és a Csepeli Szerszámgyár által gyártott számjegyzérlésű gépek megfelelő felszerszámozását, és az importból beszerzett NC gépek pótszerszámokkal való ellátását. Később — úgy tervezik — az új importált gépekhez is gyártják majd a megfelelő szerszámokat, alkatrészeket, így nem kell azokat külföldről vásárolni.

A nemzetközi statisztikai adatok szerint az NC gépeknek négyévenként átlag annyi a szerszámcsere, mint az egész gép ára, vagyis egy 5—10 millió forint értékű gép folyamatos üzemeléséhez évente 2—2,5 millió forint értékű szerszám kell. A vállalat újabb célprogram keretében kívánja megoldani a folyamatos szerszámellátást. A terv szerint egy új gyárat kell majd építeni, részint költségvetési juttatásból, részint a vállalat saját fejlesztési alapjából és bankhitelből. Ez az új üzem nemcsak a korszerű NC gépekhez, hanem a meglévő hagyományos forgácsológépekhez is gyárt majd szerszámokat, s emellett kielégíti a kis szériájú igényeket és az extra kívánásokat is.

Az új beruházás célja a hazai igények kielégítésén és az import csökkentésén túl, az export további növelése is. A SZIM és a Csepeli Szerszámgyár NC exportgépeihez a megrendelők kívánásának megfelelően előre el lehet készíteni a különféle szerszámarnitúrákat, s a gépeket célszerűbb, gazdaságosabb ezekkel együtt eladni. A svéd, amerikai világcégek, vagy például az NSZK-beli Krupp is felszerszámozva hozza forgalomba NC gépeit. A Forgácsolószerszám-ipari Vállalat terveinek megvalósítása esetén az ötödik öt éves tervidőszakban már a hazai szerszámigények 80 százalékát ki tudják elégíteni.

A budapesti gyár és a vállalat fejlesztési csoportjának munkáját sokan segítik. Komoly partner az alaputatásokban a Gépipari Tudományos Intézet, a Budapesti és a Miskolci Műszaki Egyetem, a Vasipari Kutató Intézet. Megfelelő anyagra, formákra, gyártástechnológiára, műszerekre van szükség, s van már műszaki számítógépük, ami segít a rajzok, számítások elkészítésénél.

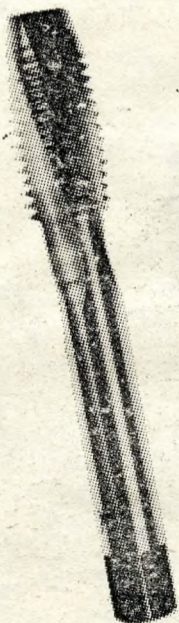
Gyár Békéscsabán

Békéscsabán 1968 júniusában avatták az új gyárat, de mellette megmaradt a régi üzem is, amely az egykori városi vágóhid épületében működött. Ezt a korszerűtlen, elavult üzemet 1973-ban megszüntették, helyette 550 dolgozó részére új szociális épületet létesítettek öltözőkkel, mosdókkal és egy 2400 négyzetméteres, korszerű üzemsarnokot építettek. A beruházás 35 millió forintba került, 7 milliót adtak hozzá a helyi szervek. Itt egyébként a gyár további bővítésére is lehetőség kínálkozik: van szabad terület és munkaerő. A békéscsabai gyár már jelenleg is a megye legnagyobb vasipari vállalata. Fontos szerepe van az iparitanuló-képzésben. Üzemegységei évente 150 ipari tanulót fogadnak, ezek 20—30 százaléka a szakmunkásbizonyítvány megszerzése után náluk helyezkedik el.

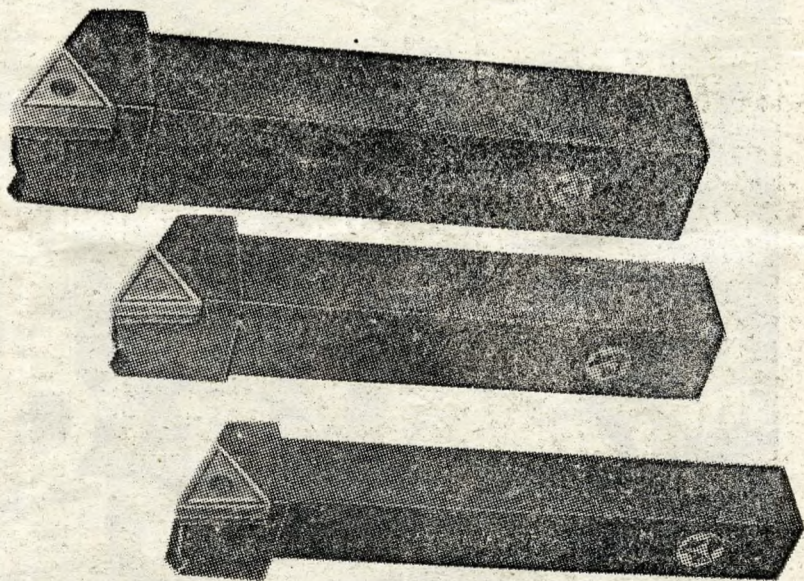
A Forgácsolószerszám-ipari Vállalat nagy választékban készíti egyéltű forgácsolószerszámokat, fűrészszerszámokat, dörzsolószerszámokat, marókat, menetkészítő szerszámokat, fogazó, fűrészelő és több élű betétes szerszámokat. Tavaly a Budapesti Nemzetközi Vásáron a FORSZ—F típusú váltólappás szerelt forgácsológéscsalád elnyerte a BNV díját. E díjnyertes esztergákéskben furattal és besajtoló forgácstörővel ellátott keményfém váltólappákat alkalmaznak. Eddig ilyen szerszámokat hazánkban nem gyártottak, jelenleg is nagyrészt nyugatról importálják. Mi ezeknek az esztergákésknek az elő-

A Forgácsolószerszám-ipari Vállalatnál gyártott különböző forgácsolószerszámok

Csavarhornyú menetfűrő

Váltólappás esztergákésk

SZÁM-IPARI VÁLLALAT

nye? Egy szerelt kivitelű késtartóban több száz forgácsolóélt lehet felhasználni, míg a hagyományos forrasztott kést csak néhány alkalommal lehet újraélezni. Az egy évre jutó szerszámkiadás a korszerű kivitelű, szerelt késnél jóval kisebb, s előny az is, hogy a kések lapkáinak meghibásodási és törési veszélye csökken. Jelentősen növeli a termelékenységet: a forgácsolóél ugyanis kopás után igen gyorsan elfordítható, az élek teljes elhasználódása esetén a szerszámcserehez, illetve a lapka cseréjéhez szükséges állásidő minimálisra csökkenthető. Gazdaságossá teszi az is, hogy mind a hagyományos esztergagépeken, mind a legújabb NC esztergákon használható. Ezeknek az esztergákékeknek a lényege a forgácsolólapka kistésthez történő szorítása. Ez az elv nemzetközileg is újdonságnak számít, szabadalmat kapott. Több éves műszaki-fejlesztési munka eredményeként, a KGM 21. számú célprogramja keretében készült el. Felhasználható különösen a járműgyártásnál és a szerszámgyártás területén.

Az idén is a BNV-n a FORSZ

Az idei nemzetközi vásáron a FORSZ-család MSNT típusú, új tagjával jelentkezett a Forgácsolószerszám-ipari Vállalat. Ilyen teljesítményű marófejeket hazánkban eddig még nem gyártottak. Felveszi a versenyt a legismertebb külföldi gyártók számaival. A forgácsolólapkák ennél a szerszámnál bemérő óra segítségével nagy pontosságúvá tehetők. Ez a termék is a KGM és a OMFB által finanszírozott „NC gépek szerszámjai” célprogram keretében készült. Előnye még, hogy a lapka robbanászerű törésekor sem sérül meg a fej, így ékcserevel további használatra alkalmas.

Az előbbieken többször is szó esett a számjegyvezérlésű NC szerszámgepekről, az ezekhez szükséges szerszámokról, így a legmodernebb MINIFORSZ-okról is. Mit jelentenek ezek az iparban, a forgácsoló megmunkálások területén? Az utóbbi évtizedben forradalmi változások következtek be a szerszámgépek alkalmazásában. Megjelentek az automata gépek, az információkat, a gyártási programot általában lyukszalag továbbítja, s ezzel irányítja, vezérli a gépet. Az NC szerszámgepeket sok esetben szerszámváltó berendezéssel és szerszám-tárral is ellátják. Ezek a szerszámok váltását is automatizálják.

Ennek megfelelően a hagyományokhoz képest a szerszám fogalma megváltozott. A forgácsolást végző tulajdonképpeni szerszám és a befogóelem együttesen jelentik az NC gépeken a szerszámot. A munkát végző szerszámot célszerű úgy kialakítani, hogy az sorozatgyártásban készíthető, sokfajta célra felhasználható legyen.

Hagyományosak és váltólapkások

Az NC gépek szerszámjainak különösen lényeges jellemzője, hogy a szerszám élét egy vagy több irányba pontosan be lehet állítani. A Forgácsolószerszám-ipari Vállalat az új szerszámokat úgy tervezi, hogy ezek az NC és a hagyományos szerszámgepeken is eredményesen alkalmazhatók legyenek.

Sok esetben a hagyományos szerszám azáltal válik NC szerszámmá, hogy pótlólagosan megteremtik a forgácsolóél beállításának lehetőségét. Ennek legegyszerűbb esete az a váltólapkás szerelt esztergákészlet, amelynek szárát beállító csavarokkal látják el.

A vállalat nemzetközi gyártmánykatalógusa szerint a váltólapkás szerszámokkal esztergálni lehet 0,35–1,00 százalékos szénttartalmú ötvöztelen szénacélokat, lágyított, nemesített acélokat, lágyítva rozsdamentes acélokat; kis, közepes és nagy szilárdságú acélöntvényeket; öntöttvasat (szürkeöntvényt, ötvözött vasöntvényt, temperöntvényt, kéregöntvényt), vörösréz, bronz, sárgaréz, ötvözött alumínium munkadarabokat, valamint keménygumit, műanyagot, porcelánt és követ is. Marásnál jól alkalmazhatók az acélok, acélöntvények és öntöttvasak nagy részénél. A lapkák lehetnek hatszög, négyszög, háromszög és 55°-os, illetve 80°-os rombusz alakúak.

A Forgácsolószerszám-ipari Vállalat „hagyományos” termékeiből sok ezer fajta készül. Előkelő helyet foglalnak el a forgácsoló- és a marószerszámok, a dörzsárok, a süllyesztőszerszámok. Csak marókból a budapesti gyár 36 fajtát, a békéscsabai üzem pedig 22-félét gyárt. Bő választékban állítanak elő modern forgácsolókéseket. Sokféle méretben készülnek fűrésztárcsák, gépi fémfűrészlapok, szalagfűrészek, kézi fémfűrészlapok és sínfűrészek is mindkét gyárban. S meg kell említeni a kompresszorselepeket és a seegergyűrűket, amelyeket, bár nem szerszámok, az igények miatt gyártanak.

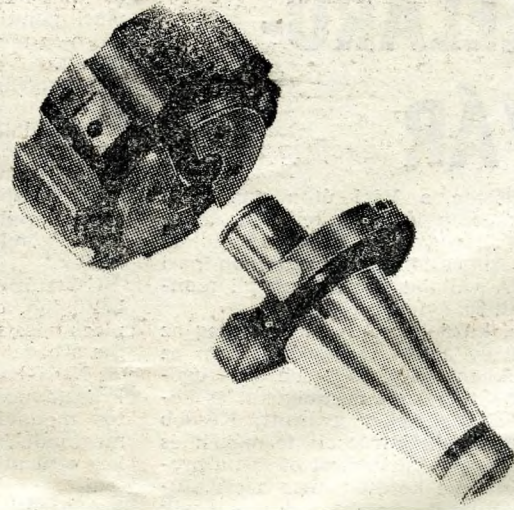
Biztató jövő

Eddig hát a múlt, a jelen, és néhány termék a legfontosabbak közül. Hogyan tovább, mi a jövő?

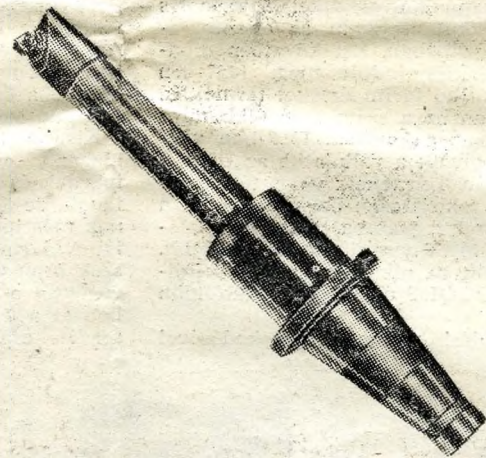
A Kohó- és Gépipari Minisztérium megbízásából a Forgácsolószerszám-ipari Vállalat, a tudományos intézetekkel, a felhasználókkal és a forgalmazókkal közösen elkészítette a három ötéves tervet felölelő, 15 éves távlati szerszámellátási és gyártási programját. A tervezett korszerű szerszámokkal jelentősen — sok helyütt ugrásszerűen — növelhetik a hatékonyságot, a termelékenységet. Ahol a következő tervidőszakban nem lesz mód a gépek cseréjére, ott korszerű szerszámokkal lehet növelni a termelés mennyiségét és minőségét.

A vállalatnak a nagyszabású terv végrehajtásához távlatban egy újabb modern gyárat kell építenie. A budapesti gyár jelenlegi épületei nem megfelelőek, a falak nem szigetelik el kellőképpen a műhelyeket a külső rezgésektől. Az elképzelések szerint a budapesti gyár nyugati irányban terjeszkedik. Mintegy 60 lakás kisajátításával olyan területre jutnának, amely megfelelő egy modern üzem létesítéséhez. E modern gyár terveinek megvalósításával párhuzamosan, vidékre kívánják költöztetni a hagyományos termékek gyártását.

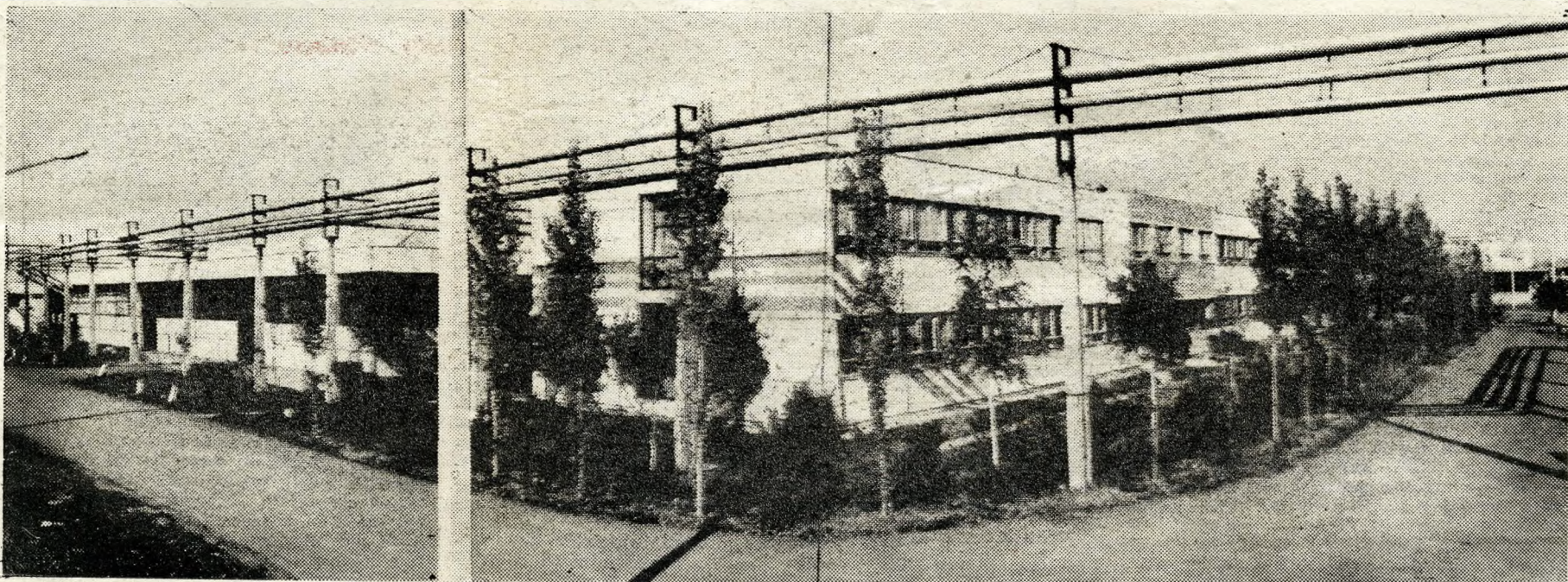
Befejezésül általánosságban annyit erről a szakterületről: a korszerű gyártás modern, világszínvonalú szerszámokat igényel, s a Forgácsolószerszám-ipari Vállalat ezeknek a napról napra növekvő igényeknek a kielégítését tartja a legfontosabb feladatának.

Nagy teljesítményű, váltólapkás marófej

MINIFORSZ finomfűrészegységgel ellátott furatmegmunkáló szerszám NC szerszámgepre

Modern gyárpépület Békéscsabán

JÖVŐRE JUBILÁL

A

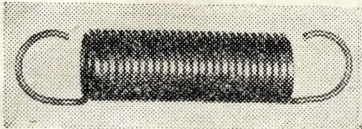
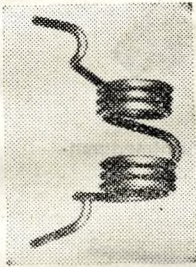
MAGYAR ACÉLÁRU- GYÁR

Budapesten, a Váci úton nap mint nap sok ezren látják a feliratot: „Magyar Acélárugyár”. Kevesen tudják, hogy ez Angyal föld egyik legrégibb ipari üzeme. A vállalat jövőre ünnepli fennállásának 80. évfordulóját.

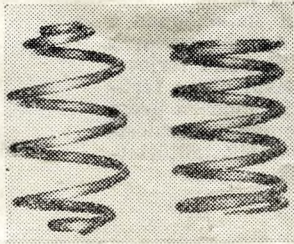
Nehéz, küzdelmes utat tettek meg az eltelt 80 év alatt. Az egykori üzem az első években vasúti és egyéb hordrugókat, cementörlokhöz acélfolyókat és kovacsolt alkatrészeket gyártott. Később autóalkatrészek, kovacsolt termékek és motorszelepek gyártásával bővült a profiljuk. 1930-tól kezdtek meg a csigafurók előállítását, ami még ma is egyik fő profiljuk.

A háborús haditermelést követően, a felszabadulás után autóalkatrészek gyártásával segítettek a szovjet hadsereget, majd ellátták a MÁV-ot és a Fővárosi Villamos Vasutat különféle rugókkal, járműalkatrészekkel. A termelés 40 százalékkal csökkent az ellenforradalom időszakában. Ezt követően dinamikus fejlődés indult meg. 1957-ben közel 60 millió forint értéket termeltek, napjainkban ez a szám már több mint hétszerese az akkorinak. 1958-ban véglegesen beolvadt a vállalatba az Újpesti Kisrugógyár. Termékeik választéka egyre bővült, fokozatosan bekapcsolódtak a hazai járműprogramba, emellett kielégítették a MÁV vasúti rugósükségletét, megoldották az alkatrészellátást belföldön, a MOGÜRT útján pedig külföldön is.

A termelési volumen növekedésével

Hidegen csavart csavarrugók

egyidejűleg a gyártástechnológiát is fejlesztették, korszerűsítették, bár ez — a fejlődés arányait tekintve — nem érte el a termelés növekedésének szintjét. A vállalat 1963 és 1971 között — más vállalatokkal összevonva, Szerszám- és Gépelemgyárak néven ipari nagyvállalat: majd a Gazdasági Bizottság határozata alapján 1971. július 1-től újra önálló üzem lett.

A vállalat a Szerszám- és Gépelemgyárak nagyvállalat megszűnése után komoly problémákkal kezdte meg önálló működését. Megváltoztak ugyanis a hazai járműipar igényei. A Csepel Autógyár átvált más termékek gyártására, ennek következtében rövid idő alatt jelentősen csökkent a közúti járműrugók és a motorszelepek iránti igény. Az Ikarus autóbusszok egyes típusainál a légrugózásra való áttérés tovább szűkítette a közúti járműrugók piacát, csökkent a mezőgazdasági járműrugó és motorszelep iránti igény is, mivel egyes alkatrészek előállítását a Mezőgép Tröszt saját üzemei vállalták. Gondot okozott a kisrugógyártás áttelepítése Budapestről Tatabányára, ahol az előzőnél jobb fejlesztési lehetőségek voltak. Az áttelepítés termelési kieséssel járt, sok budapesti szakmunkás kilépett, pótlásuk, az új dolgozók betanítása hosszabb időt vett igénybe, nehezítette

a vevők igényeinek zavartalan kielégítését.

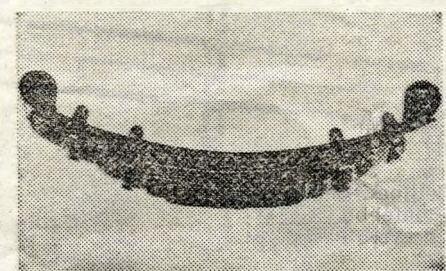
Komoly nehézségekkel kellett tehát a vállalatnak megküzdenie. A legfontosabb volt az új piacok feltárása, ehhez igazítani egyes termékek előállítását. Fontos volt a kisrugópiacra a régi vevők visszaszerzése is. A vállalat e célból sok száz régi, hazai vevőjét kereste meg képviselői útján, írásban, felmérést készítve a termékek iránti hazai igényekről. Ennek eredményeként sikerült több vevővel tartós együttműködési megállapodást létrehozni. Fokozták reklám- és propagandatevékenységüket, gyártmányaik teljes keresztmetszetét szemléltető gyártmánykatalógusokat készítettek. Az elvesztett hazai piac egy részének pótlására külkereskedelmi partnereikkel, a FERUNION-nal, a MOGÜRT-tel, a Metallimpex-szel és a Technoimpex-szel együttműködve, jelentős exportpiaci lehetőségeket tártak fel. Szerződést kötöttek tavaly az Országos Piackutató Intézettel is, amely felmérte termékeik közép- és távoli piaci elhelyezési lehetőségét. A fenti intézkedések fokozatosan hozták meg az eredményt, és ma már a vállalatnak nincsenek piaci gondjai, bár néhány gyártmánynál még nem érték el a várt eredményt.

A Magyar Acélárugyár főbb termékei közé tartoznak a kovacsolt alkatrészek. A szabadalakítás és süllyesztékben kovacsolás terén komoly erőfeszítést jelent a felmerülő igények kielégítése. E termékekből jelentős mennyiséget gyártanak csehszlovák megrendelésre is. Exportkötelezettségeik az idén tovább nőttek.

Csigafurókat jól ismerik nemcsak belföldön, de a szocialista és a tőkés piacon is, szívesen vásárolják. Elsősorban a hazai igények kielégítése, emellett az NDK-ba, az NSZK-ba, Olaszországba, Franciaországba és Ausztriába is jelentős mennyiséget szállítanak. Anyai a megrendelésük, hogy az exportigényeket nem minden esetben tudják teljesíteni.

A vasúti és közúti járműrugókból főként a MÁV, a Magyar Vagon- és Gépgyár, a Ganz-MÁVAG, az Ikarus, a BKV és a Csepel Autógyár szükségletét fedezik, biztosítják az utánpótlást. Közúti járműrugók jelentős része exportra kerül, nagyobb részben szocialista, kisebb részben a tőkés piacokra, főként az NSZK-ba és Olaszországba. Az utóbbi termékek exportjával azonban még nem sikerült teljes mértékben pótolni a hazai piac utóbbi években jelentősen lecsökkent igényeit.

Kisrugókat elsősorban a hazai járműiparnak, villamosgépiparnak, műszeriparnak és szerszámgépiparnak szállítanak, de jelentős megrendeléseket kapnak más iparágaktól, így az építőipartól is. A járműszelep-rugóktól a trolibuszok áramszedő rugójáig, a kis műszer-rugóktól a könnyűipari fúrókannarugókon át a különféle szerszámgeprugókig, sokféle csavart és lemezrugót készítenek.

Laprugó

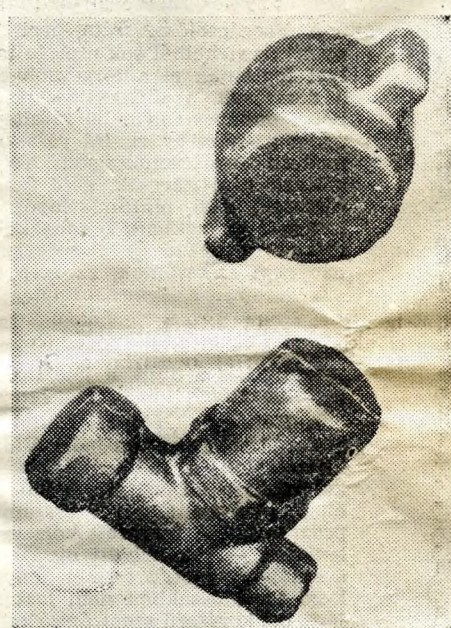
nek. A vállalatnak ez a gyártmánycsoportja a legszélesebb választékú, ebből rendelnek a legtöbbit megrendelőik. Egyik jelentős fejlesztésük nyomán itt gyártják, angol licenc alapján, az Újpesti Gépelemgyár által készített Girling lengéscsillapító rugóit, a Ganz-MÁVAG által kísérleti szériákban, hazai vállalatok és KGST-tagállamok részére készített automata kocsikikapcsoló berendezések rugóit.

Motorszelepeket elsősorban a Magyar Vagon- és Gépgyárban készülő motorokhoz és a hazánkban futó Volga, Warszawa személygépkocsikhoz, valamint a hazai Csepel gépjárműmotorokhoz, különféle mezőgazdasági erőgépekhez gyártanak. Az AUTOKER igényei alapján nagy választékban készítenek a

Csigafurók

Szelepek belső égésű motorokhoz

Kovacsolt alkatrészek

nagy fordulatszámú importált tehergépjárművekhez és személygépkocsikhoz különféle korszerű motorszelepeket. Gyártanak még vasúti mozdonyok Diesel-motorjaihoz is szelepeket.

A vállalatnál sok a törzsgárdatag. Jól képzett, tapasztalt szakemberek, sokan közülük részt vettek a háború alatt az ellenállásban, a felszabadulás után a termelés megindításában. Mindent elkövetnek a jó eredmények eléréséért, segítik a fiatalabb dolgozókat. Ők védtek meg a vállalatot, a közös vagyont az ellenforradalom viharában, a termelés visszaesését pedig rövid idő alatt pótolták, és elősegítették az intenzív fejlődést. Nehézségeik ellenére a vállalat eredményei jónak mondhatók. A IV. ötéves tervidőszak első három évében a vállalat termelése több mint 12 százalékkal, nyeresége közel 10 százalékkal haladta meg a tervezett szintet. Exporttermelésük 51,2 százalékkal haladta meg a tervidőszakra előirányzottat.

Már dolgoznak a jövőjükön. Tavaly részletes szervezési programot dolgoztak ki, amelyben döntő szerepet kapott a piackutatás és a marketingtevékenység, a műszaki fejlesztés és a termelésirányítás szervezése, korszerűsítése. Alapvető célkitűzésük a termeléscentrikus termelési és gazdálkodási rendszer felváltása piacentrikus termelési és gazdálkodási rendszerrel, valamint az ennek mindenben megfelelő műszaki fejlesztési, termelésirányítási rendszer kidolgozása, a meglévő korszerűsítése útján.

Bővítik a csigafurógyártás kapacitását, fokozzák a minőség javítását, csökkentik az önköltséget. Ezzel a piaci igények jobb kielégítését, az eladási lehetőségek bővítését kívánják elérni. A vállalat — jelentős beruházással — megkezdte a meglévő technológia korszerűsítését. Ennek a programnak meg-

felelően, korszerű termelőberendezéseket vásároltak, megkezdtek a meglévő korszerűsítését. A munkálatok egy része már befejeződött, a „neheze” azonban még hátra van. Az új beruházáshoz — elegendő saját anyagi erőforrás hiánya miatt — bankhitelt vettek igénybe. Ennek devzafedezetét a vállalat saját késztermékeinek tőkés piacon történő értékesítésével termeli ki. Erre már megállapodást is kötöttek az illetékes külkereskedelmi vállalattal.

Tervezik a kisrugógyártás fejlesztésére automata gépsorok beállítását. Más gyártmánycsoportokban pedig a céljelölés és a termékkorszerűsítés útján kívánják fejleszteni kapacitásukat, addig is, amíg elegendő anyagi forrással nem rendelkeznek üzemeik bővítéséhez. Valamennyi termelési területen tervezték a termelési folyamatok ésszerűbb megszervezését, hogy ezzel is javíthassák a többletermelés és az önköltségek csökkentés feltételeit.

A Magyar Acélárugyárban is megkezdődött — a dolgozók széles tömegeinek bevonásával — a DH (dolgozz hibátlanul) munkarendszer bevezetése. A

Tekercsrugó

felszabadulásunk 30. évfordulója, és az MSZMP XI. kongresszusa tiszteletére meghirdetett országos munkaversenymozgalomba a kerületben az elsők között kapcsolódott be a vállalat. A szocialista brigádok, egyes üzemeik külön-külön több felajánlást tettek. Ezek összesítése alapján ajánlotta fel a vállalat vezetősége, hogy 1,5 százalékkal túlteljesítik készáru-kibocsátási tervüket, elsősorban olyan termékcsoportokban, ahol a piaci igények jelenleg jóval meghaladják az eredetileg tervezett szintet. Kiemelték a többi között, hogy különösen fontos az exportterv és főként a tőkés exportterv teljesítése. Az előirányzott önköltséget másfél százalékkal kívánják csökkenteni, és tervezik a IV. ötéves tervidőszak, valamint az ideai terv túlteljesítését.

A MAGYAR HAJÓ- ÉS DARUGYÁR termékei

keresettek és elismertek a világpiacon

A Magyar Hajó- és Darugyár Magyarország egyik legjelentősebb vállalata. Három budapesti és két vidéki gyárában több mint 10 000 embert foglalkoztat; GANZ márkájú termékeit a világ minden táján ismerik és becsülik.

Gyártmánystruktúrája, az évszázados hagyományokra alapozva, a világpiac mindenkor követelményeinek megfelelően rugalmasan változik. A technika fejlődésével, az iparosodás növekedésével egyre több azoknak az országoknak a száma, amelyek mind nagyobb helyet követelnek maguknak a nemzetközi árucseré-forgalomban. A világ áruszállítása évről évre növekszik. Az alacsonyabb költségek miatt a szállítások jelentős része vízi úton történik. A zökkenőmentes, gyors lebonyolításhoz elengedhetetlenül szükségesek a modern, fejlett technikájú kikötői munkaeszközök, rakodóberendezések, úszóobjektumok.

A Magyar Hajó- és Darugyár ideális kereskedelmi partnere mindazon országoknak, amelyek kikötői fejlesztését tűzték ki célul. Gyártmánykínálata a legkorszerűbb kikötői portáldaruktól és konténerakkódó berendezésektől kezdve a különféle önjáró és nem önjáró úszódarukon át a különböző tengeri kikötői munkahajókig, vontatókig terjed, de magába foglalja a kikötők forgalmában oly jelentős szerepet játszó konténereket is.

A Magyar Hajó- és Darugyárban az elmúlt évtizedekben sokféle tengeri áruszállító hajó épült. A gyár most fokozatosan kisebb egységek, tengeri kikötői vontatóhajók építésére tér át, emellett továbbra is nagy szériákban készülnek különféle folyami vontató- és tolóhajók és más folyami úszóegységek is. A jól bevált 2000 LE-s folyami-tavi tolóhajók mellett most fejlesztik ki az 1500 és 3000 LE-s típusokat; készülnek továbbá a Duna-Rajna-Majna-csatorna számára az ún. „Európa” hajó, az 1600 dwt teherbírású szárazáru-szállító és tankhajó, valamint a hozzájuk tartozó uszályok tervei. Új gyártmány a 2300 tonnás tankuszály, amelyből legutóbb Hollandia rendelt két egységet.

Nagy tengeri kikötőkben nélkülözhetetlenek a különböző nagyságú és teherbírású vontató- és munkahajók. A Magyar Hajó- és Darugyár teljes sorozatot kínál vevőinek 300 LE-től 1200 LE-ig terjedő teljesítményű kikötői vontatóhajókból. E ki-

Szovjet exportra készült 2000 LE-s tolóhajó

A Magyar Hajó- és Darugyár úszódarui a Szovjet Tengerészeti Regiszter, a Germanischer Lloyd vagy a Lloyd Register of Shipping osztályozó társaság előírásai szerint épülnek. Minőségük kiváló és joggal érdemlik ki üzemeltetőik elismerését a világ számos nagy kikötőjében. Mintegy 400 különböző teherbírású úszódarú üzemel a Szovjetunió kikötőiben, GANZ-úszódarukat találunk Líbia, Kuvait, Szíria, Jugoszlávia, Görögország stb. kikötőiben is.

A Magyar Hajó- és Darugyár már 1888-ban készített darukat, majd az 1940-es évek közepétől specializálta magát kikötői portáldaruk gyártására, és azóta több mint kétezret szállított belőlük négy világrész kikötőibe.

A gyárnak ezeket a termékeit a megbízható működés, a kis karbantartási igény, a modern felépítés jellemzi. Magyar daruk dolgoznak az Északi-sarkkörön túl, a zord klímájú murmanszki kikötőben és a trópusi éghajlaton levő indiai Goa és Cochín kikötőjében is. A típusok megbízhatóságára és a gyár termelési volumenére jellemző, hogy a fő termék-ből az 5/6 Mp × 30 m-es daruból, amelyet évről évre továbbfejlesztve egy évtizede gyártanak, eddig több mint ezret exportáltak.

A vezértípuson kívül kisebb és nagyobb teherbírású daruk egyedi gyártásban és kis sorozatban készülnek. Egyik legújabb típus az ún. törzsegységített portáldarú, amely darabáru rakodására szolgál és teherbírása 3–6 Mp, gémkinyúlása 6–25 m, fesztáva pedig 4,6–5,2 m között változtatható, hogy a különféle igények egy típussal kielégíthetők legyenek.

A Magyar Hajó- és Darugyár darui megtalálhatók a Szovjetunió, Argentína, Brazília, Bulgária, Csehszlovákia, Görögország, India, Jugoszlávia, Kína, Kuba, Lengyelország, Marokkó, Románia stb. különböző kikötőiben.

A Magyar Hajó- és Darugyár idejében felismerte, hogy a konténerizáció mint új, forradalmi szállítási rendszer rövidesen tért hódít az egész világon. Már a 60-as évek második felében realizálta az ebből fakadó lehetőségeket, s egyik gyárában — elsőnek a szocialista országok közül — néhány évvel előtől bevezette a konténergártást. A Magyar Hajó- és Darugyár konténergártmányai főleg 20 láb méretű szárazáru-szállító típusokból állnak, de gyártanak tank-konténereket is a legkülönbözőbb rendeltetésre. Típusaik a legújabb ISO-szabványok figyelembevételével készítik, de szem előtt tartják — megrendelőik speciális kívánsága mellett — az egység nemzetközi szállítmányozási szervezetek (UIC, TIR) ajánlásait is. Konténereiket az American Bureau of Shipping certifikátjával szállítják.

A Magyar Hajó- és Darugyárban 1882 óta készítenek kazánokat. A legtöbb kazán a hosszú gyártási tapasztalaton alapuló saját konstrukció, de a megrendelő kívánságának megfelelően egyedi gyártmányok vagy külföldi licenccel alapján készülő berendezések is építhetők.

A magyar kazánok korszerűek, gazdaságosak, megbízhatósak. Célszerűen kialakított konstrukciójuk korszerű gyártási technológiával, intenzív műszaki gyártásellenőrzéssel készül. Kívánságra készre szerelve, üzemkész állapotban kerülnek átadásra.

Az erőművi kazánok közül az eddigi legnagyobb, üzembe helyezett egység 620 tonna/óra teljesítményű, de a gyár műszaki adottságai még ennél nagyobb

bak építését is lehetővé teszik. Az erőművi kazánok minden szokásos tüzelőanyag, így a gyenge fűtőértékű lignit tüzelésére is alkalmasak, beépítésük a helyi adottságoknak megfelelően történik.

A GIB ipari kazánok típusora 25, 40, 60, 80, 100 és 120 tonna/óra gőzteljesítményű vízcsöves kazánokból áll, olaj vagy gáztüzeléssel. Tűzterük a legkorszerűbb, membránfalas kivitelezésű. Jellemzőjük a gyors szerelhetőség, a gazdaságos üzemelés és a hosszú élettartam.

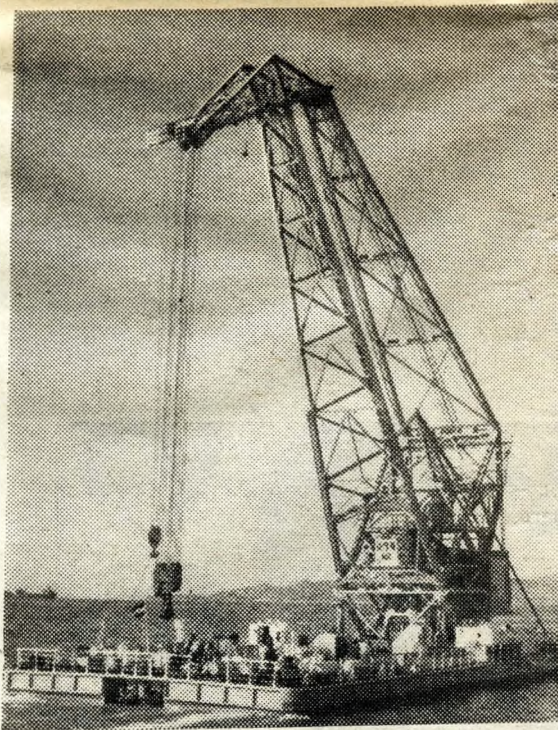
Egyéb kazántermékek közül említésre méltó a termokonténer, egy 20-lábos konténerbe beépített automatikus hőközpont; ennek jellemzői a jó hatások, az automata üzemelés, a gyors szállíthatóság.

A Magyar Hajó- és Darugyár egyik igen közismert és közkedvelt terméke a vitorlászajó. A Balaton partján épülő magyar vitorlások számos nemzetközi versenyen és kiállításon arattak sikert.

A Magyar Hajó- és Darugyár vitorlászajói, a piaci igényeknek megfelelően, ma már műanyagból készülnek és többek között Anglia, Ausztria, Olaszország, Svédország, Hollandia és a Német Szövetségi Köztársaság vizein szereznek örömet a vízisport kedvelőinek. A Magyar Hajó- és Darugyár termékeit a világ számos országában ismerik és szeretik.

A gyár legnagyobb kereskedelmi partnere a Szovjetunió, s állandó vevői közé tartozik Bulgária, az EAK, Csehszlovákia, Görögország, Jugoszlávia, Kuba, Brazília, az NSZK, Szíria, Marokkó, Líbia, Kuvait, Románia stb. Az, hogy mind újabb és újabb országok lépnek be a gyár vevői közé, s régi vevői is újra megkeresik, bizonyítja, hogy a Magyar Hajó- és Darugyár termékei keresettek és elismertek a világpiacon.

Magyar portáldaruk Kubában

Magyar 100 tonnás úszódarú Görögországban

tűnő manőverképességű munkahajók sokrétű feladatak ellátására: pl. tengerjáró hajók ki- és bevonatására, nagy hajók kalauzolására, szállításra, mentésre, tűzoltásra, jégtörésre is alkalmasak.

A Magyar Hajó- és Darugyár vontatói a világ számos kikötőjében — többek között Kuvaitban, Alexandriában, Havannában, Tartusban, Latakia-ban, Várnában stb. — tulajdonosaik legnagyobb megelégedésére üzemelnek.

A Magyar Hajó- és Darugyárban az első úszódaruk közvetlenül a II. világháború után épültek, és azóta is sorozatban készülnek exportra, a rendelők igényeinek megfelelően.

A Magyar Hajó- és Darugyár, figyelembe véve a világpiaci igényeket és a gazdaságos nagyságrendet, kialakította úszódarú-sorozatát, amelynek tagjai a 16 Mp, a 25 Mp, a 100/25 Mp, a 100/60/25/16 Mp teherbírásúak. A sorozat legújabb tagjaiként 200 Mp és 400 Mp teherbírású egységeket terveznek.

A KSZGY

fejlődése és működése

A Kéziszerszámgépgyár az egyetlen olyan hazai nagyvállalat, amelyben a hagyományos és új kéziszerszámok készülnek. A gépesítés korában sem csökkent a szerszámigény, sőt az új foglalkozások új szerszámok kialakítását követelik meg. A gyár az alakulása óta eltelt 15 év alatt több jelentős feladatot oldott meg. Ezek közül meg kell említeni a gabona-, kukorica-, hagymaszedő, uborka-, valamint a paradicsombetakarító gépekhez (kombájnok) szükséges görgős láncokat; a korszerű, teflonozott faipari szerszámokat, a precíziós öntéssel gyártható termékek széles skáláját.

A Kéziszerszámgépgyár termékpalettája évről évre bővül, korszerűsödik. Vezetői, valamint a vállalat műszaki fejlesztéssel foglalkozó szakemberei a jövőt illetően azt a célt tűzték ki maguk elé, hogy a belső igények kielégítésén felül, exportra is jelentős mennyiségű, korszerű terméket szállítsanak.

A több kisebb, önálló vállalat összevonásából alakult Kéziszerszámgépgyár öt gyáregységének termékei három alapvető csoportba sorolhatók:

- kéziszerszámok
- szemes- és görgősláncok
- ipari- és mezőgazdasági gépképek.

A kecskeméti, a szegedi és a precíziós gyáregységekben gyártják a kéziszerszámokat. Fő gyártmányok: egytemesfogó, hamburgi fogó, laposfogó, svéd oldalcsípő-, emeltyűcsípő-, autózvízpumpa-fogó, rádió-, kombinált anya- és csőfogó, svédcső-, láncoscső-, gázcsőfogó; szerelő- és csillagkulcsok, csavarhúzó, lemezollók (egyenes, egytemes, lyukolló stb.), kétpofás, állítható csavarkulcsok, műhely-, garázs- és autós szerszámkészletek; reszelők (tű-, műhely-, fűrész-, pontossági, kaliber-, gépszerező, könnyűfém reszelőlapok); metszőollók, kézfűrészek, sikattyúk (széles, keskeny), barkács- és univerzális barkácsológép, precíziós öntvények (ötvözött és ötvözetlen acélból), valamint színesfémből.

A gyártmányok közül ezúttal néhányat ismertetünk:

Garázs-szerszámkészlet: az 1050x650x300 mm nagyságú, mintegy 100 kg súlyú, zománccsal befestett, biztonsági zárral ellátott szekrényben minden

olyan szerszám megtalálható, amely a műhelyben, garázsokban, szervizekben elvégzendő javításokhoz szükséges.

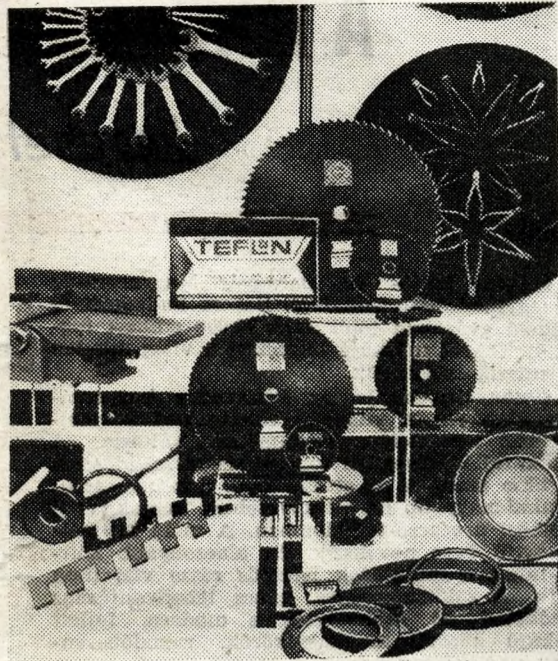
Szerszám-kulicso: a kulicsoi karbantartási munkákhoz készül. Célja, hogy a szükséges szerszámokat könnyen a megfelelő helyre szállítsa. A kulicsoi gördülő kerekein emelőkarokkal könnyen mozgatható. Háromszög alakja, szerszámcsatlakozása és mindkét oldalára kinyitható szerszámcsatlakozás biztosítja azt, hogy a munkához szükséges szerszámok kéznél legyenek. A kulicsoi kialakításánál a konstruktőrök figyelemmel kísérték, hogy a javítóhelyek szűk helyeit is gazdaságosan tudják kihasználni. Kiválóan alkalmazható garázsokban és garázsudvarokban javításoknál, valamint a szerelőszalagok kiegészítő tartozékaként. Hasznos munkaeszköz a gépszerezőknél és javításoknál is.

Az iparilánc-gyáregység ipari és mezőgazdasági láncokat készít. Fő gyártmányai: görgős-, hüvelyes-, csapos-, szemes-, hajó- és hőláncok; csavarkerekes, homlokkerekes, futómacskás és karos-láncos emelők.

A csuklósláncok a termelésnek több mint 70 %-át teszik ki. A mezőgazdaság gépesítése, az új betakarítógépek munkába állítása szükségessé tette a görgősláncok kifejlesztését. Így került sor a gabona-, a kukorica-, a hagymaszedő, az uborka- és a paradicsombetakarító gépekhez szükséges láncok gyártására.

A gyáregység 1973-ban már ki tudta elégíteni a mezőgazdasági gépek láncszükségletét. Az évi termelésnek kb. 10 %-át az emelőgépek teszik ki. Az elmúlt években a csigasor gyártása mellett kifejlesztették a homlokkerekes emelőt, síma- és futómacskás kivitelben.

Az évtizedek óta gyártott csavarkerekes csigasoroknál a csigahajtás-áttétel hatásfoka kb. 65 %-os volt. Ezzel szemben az új homlokkerekes emelőknél a fogaskerék-áttételt alkalmazták, amelynek hatásfoka kb. 95 %-os. A kívánt súlyt kb. 30 %-kal kisebb munkával lehet felemelni, mint a csigasorral. Az emelőszerkezet fogaskerekei hőkezeltek, ezáltal élettartamuk hosszabb. A homlokkerekes emelők életszám

ezer, ezeröttszáz, háromezer, ötezer kp teherbírásra, három emelési magasságra készülnek. Az emelési magasság maximuma 30 méter – a megrendelő kívánására. A homlokkerekes emelőket futómacskával egybeépítve is gyártják, a maximális emelési magasság 20 méter.

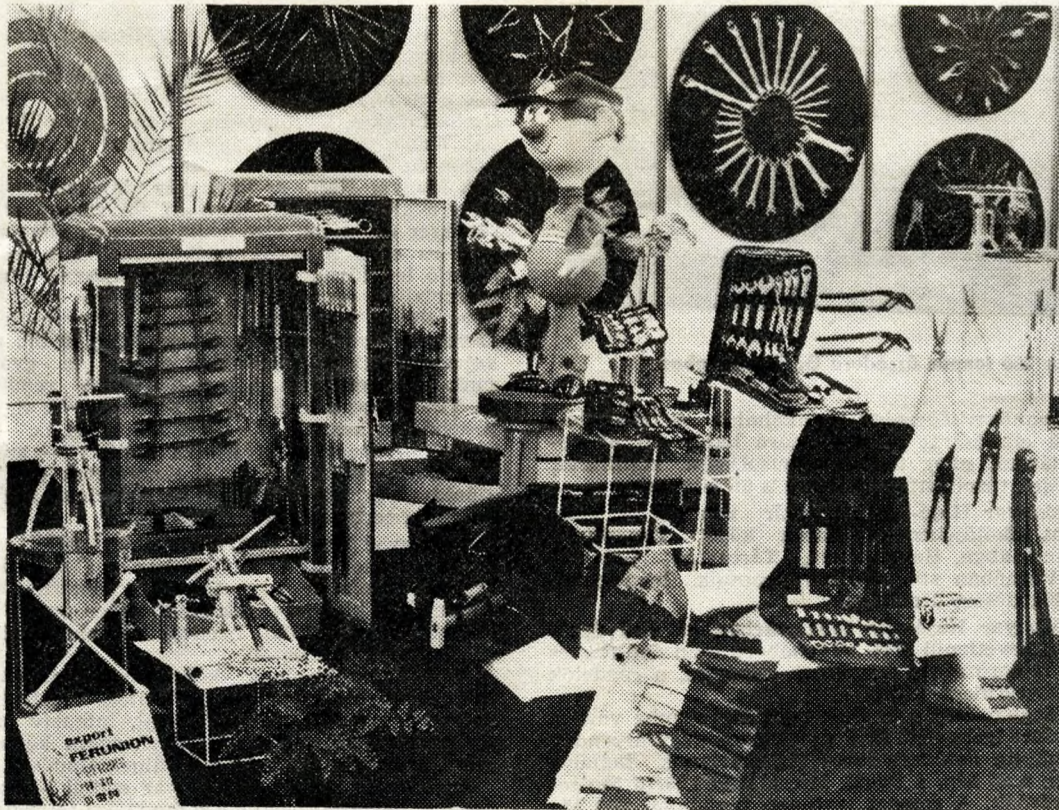
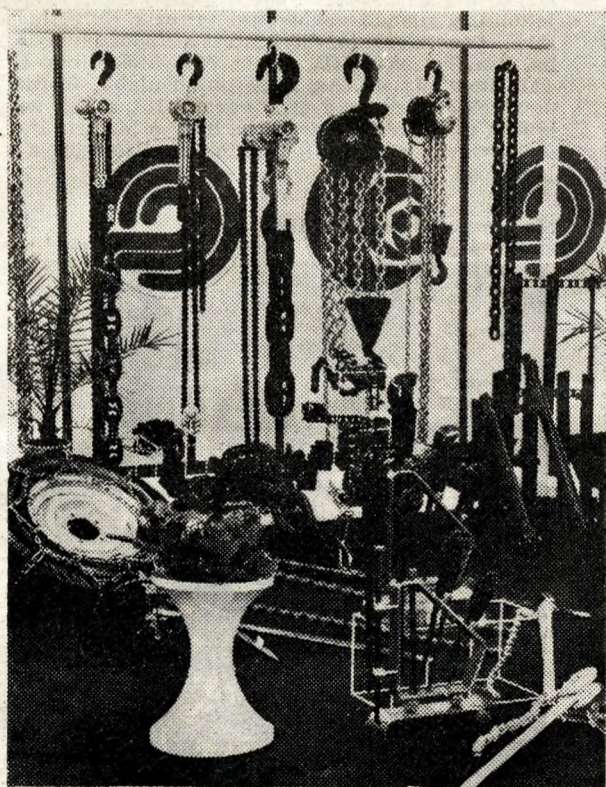
A karos-láncos emelők ezeröttszáz, háromezer és ötezer kp teherbírásra készülnek. Az ezeröttszáz kp-os 3 m emelési magasságra, a háromezer kp-os és az ötezer kp-os 1,5 m-es, illetve a kívánt emelési magasságra készül. Előnyük a kis önsúly és az, hogy bármilyen síkban működtethetők.

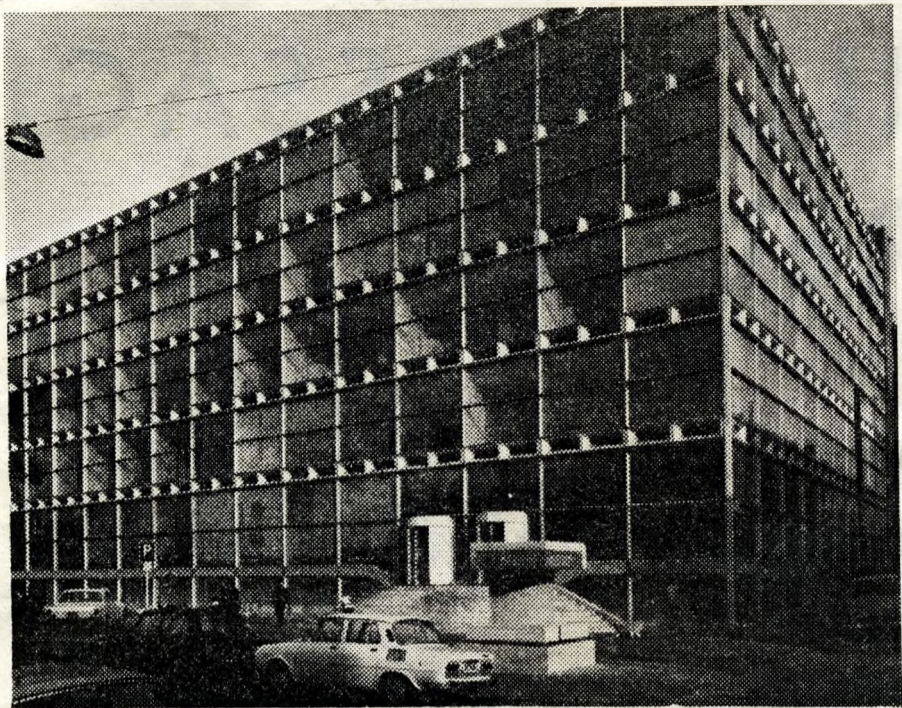
Az iparilánc-gyáregység javítja is a fenti emelőberendezéseket. A felújítás után bevizsgálja és műbizonylatot ad róluk. A felújított emelőkre ugyanolyan garanciát adnak, mint az újakra. A felújítási lehetőség jelentősen növeli az emelők használati idejét – külföldi emelőkhöz viszonyítva.

Az OMEGA gyáregység az ipari és mezőgazdasági gépképek nagy választékát kínálja. Fő gyártmányai: kohászati, vasipari, papír-, textil-, élelmiszeripari, bőr- és gumiipari gépképek (faipari körfűrészek keményfém lapkával is), egyéb speciális gépképek, kívánás szerinti; teflonbevonatú körfűrészlapok.

Az OMEGA gyáregység jelentős mennyiségben gyárt vadászati cikkeket is, többféle vadászöréket, légfegyvergyólyót és gyöngygyólyót. A vadászöréket a megrendelő igénye szerinti keménységben, hutaólból, antimon- és arzénötvözetrel, grafittal fényezett kivitelben készüli.

Az OMEGA gyáregység újdonsága a teflonbevonatú faipari körfűrész. A faiparban használatos megmunkáló szerszámok – körfűrészlap, gyalukés – teflonozva lényegesen nagyobb élettartamúak. A forgácsolószerszámok csökkentik a gyantakerakódást, ezáltal a vágási felület tisztább, kisebb a súrlódási ellenállás, valamint a szükséges forgácsolási energia. A teflonozott szerszám további előnye a gazdaságosság: hosszabb üzemeltetési idő érhető el élesítés, illetve szerszámcsere nélkül. A teflonbevonatú körfűrészlapok az MSZ 8587-61 számú szabvány szerinti méretben készülnek. A teflonozást az Alumíniumgyár végzi.

A MEDICOR székháza

Elsősorban az otthonukat jelentő terület, Angyalföld volt tanúja rohamos fejlődésüknek. Nagyon is XIII. kerületieknek vallják magukat, hiszen tizenegy éve, amikor öt orvosi műszergyár egyesüléséből megalakult a MEDICOR, ugyanitt, a Váci út 48-ban kezdtek dolgozni. Elavult gyártmánykálát hoztak a „családba” az egyesülő műszergyárak, ezért már megalakulásuk évében önálló kutató- és fejlesztőintézetet hoztak létre. Rendkívül hamar sikerült kicserélni, korszerűsíteni gyártmányaikat, megváltoztatták a technológiát, hogy a hazai és a nemzetközi piacon méltó helyre kerüljenek. S ma már a világ tíz legnagyobb, orvostechnikai műszereket gyártó vállalata közé tartozik a MEDICOR is. Tavaly a másfél milliárd forintot is meghaladta az évi forgalmuk.

A kezdeti öt gyárból — az egyesülés után — négy lett. A korábbi idők törzsgyára, a Váci úton, jelentősen bővült, belőle nőtt ki a MEDICOR Elektronikus Készülékek Gyára. Pesten van még a Légzésvédelmi Készülékek Gyára és a Röntgen gyár is, az Orvosi Műszergyár pedig Debrecenben dolgozik.

Szerződés a kő házakkal

Hatezer ember, négy gyár. Most már ötödször nyerték el a Kiváló vállalat címet. Termékeik közel kilenven százalékat exportálják, félszáz országban található meg a MEDICOR készítményei. Dél-Amerikától Sri Lankáig, tizenhét országban tartanak fenn állandó kereskedelmi kirendeltséget. A MEDICOR tagja az úgynevezett MEDUNION-szervezetnek, amely öt baráti ország — Csehszlovákia, Magyarország, Lengyelország, az NDK és a Szovjetunió — azonos területen tevékenykedő külkereskedelmi vállalatainak együttműködését szolgálja. A vállalkozás előnye, hogy a közreműködő országok összehangolhatják orvosi műszereik fejlesztését, csökkenthetik a párhuzamos gyártást; az együttműködés alapján fokozott versenyképességgel jelentkeznek a külföldi piacokon.

Évi forgalmuk egyötöde, körülbelül 300 millió forint a belföldi igény. Ennek kielégítését nagyon fontosnak tartja a MEDICOR. Több kórházzal szocialista szerződést kötöttek. A szerződésekben nemcsak az új készülékek kipróbálása szerepel, hanem az is, hogy a MEDICOR-műszerekkel dolgozó orvosok időről időre tanácsokat adnak a készülék továbbfejlesztéséhez. Hazánkban több mint egy tucat új kórház berendezéseit készítették már el. Legutóbb az aikai kórházat rendezték be, MEDICOR-műszerekkel. Újdonság: a cég komplett kórháztervezéssel is foglalkozik, s a berendezés, felszerelés üzemelésre kész lebonyolítását fővállalkozóként vállalják.

Életmentő táska

A szikéktől a röntgen gépig, a műtőasztaltól az elektronikus vizsgálókészülékekig, sok ezerféle terméket készítenek. Csak szikéből — egyfajta méretből is — gyártanak jobbra vagy balra hajlót, aszerint, hogy az orvos jobb vagy bal kézzel operál: recés vagy sima szárút; gömbölyű vagy egyenes végűt. Nagy számú termékeiket 34 törzsgyártmány-családba sorolják.

A MEDICOR mérnökei, szakemberei

állandóan újabb és újabb eszközök, készülékek kialakításán dolgoznak. A fejlődés a legjobban az elektromos-elektronikus területen tapasztalható. Különösen a diagnosztikai műszercsaládok tervezésénél értek el óriási eredményeket. Erre szükség is van, hiszen az orvosi ellátásban részt vevők száma a következő években is nő. Ugyanakkor az orvosok és a kórházi ellátó személyzet száma jóval alatta marad az igénynek. Ezért nagy jelentőségű az orvosok, ápolók, sőt olykor egész osztályok munkáját segítő műszerek, műszercsoportok, berendezések gyártása. Ma már egyáltalán nem ritka, hogy a műszer vándorol a beteghez: egész kórházi osztályokat pótol egy-egy diagnosztikai egység.

A táskában szállítható műszeregyüttesek, a táskadiagnosztikai berendezések a körzeti orvosok munkáját, nem egyszer a közvetlen életveszély elhárítását segítik. Hogy e készülékek jelentőségét felmérhessük, érdemes idézni néhány egészségügyi adatot. Hazánkban jelenleg évente 180 millió alkalommal jelennek meg betegek vizsgálaton. 3600 körzeti orvos egy év alatt 48 millió vizsgálatot végez, ebből a lakásokon több mint kétmilliót. S ebben a statisztikában nincsenek benne az üzemorvosi rendelőkben, az iskolaorvosi hálózatban vizsgáltak és kezelték. A táskadiagnosztikai berendezések, afféle táskalaboratóriumok, rendkívüli mértékben elősegíthetik a betegség megelőzését, tehermentesíthetik a zsúfolt rendelőintézeteket.

Egy-egy hordozható táskában a különböző betegségek vizsgálatához és kezeléséhez szükséges műszereket, gyógyító egységeket helyezik el. Van táska a vérdiagnosztikához, van a szívvizsgálathoz, az életmentéshez — ez utóbbi lélegeztető készüléket is tartalmaz. Az audiometriás táska nemcsak az orr-fül-gégészeti szakrendelés ellátására alkalmas, hanem akár egy egész gyár hallásvizsgálatait is elvégezhetik ezzel. A táskából a rendelőintézetekben komplett laboratórium állítható össze, amelyből bármelyik egység bármikor kiemelhető, tetszés szerint alkalmazható.

Rozsdamentes agykapocs

Ugyancsak jelentős, új találmány a BNV-n nagydíjat nyert Miográfiarendszer, amely az emberi izomállapotról ad képet. Egy-egy kórháznak talán a legfontosabb része az intenzív osztály. Ezekben a szobákban életveszélyes sérülteket, közvetlen életveszélyben levőket, operált betegeket őriznek, ápolnak. E hallatlanul igényes, fontos precíz munkát ugyancsak jól segítik a MEDICOR automatikus berendezései, amelyek hibátlanul őrzik a beteget, ellenőrzik a szervek működését.

A MEDICOR utóbbi időben kifejlesztett készülékei, eszközei és berendezései közül nem hagyhatjuk ki a KA-1 jelű altatókészüléket sem. Négy-ötórás műtétekre is használható. Rendkívüli mértékben növeli az altatás biztonságát. Fontos találmány a MEDICOR lélegeztető készüléke. Ez a berendezés a sérült ember legminimálisabb tudómozgása esetén is szabályozza a légzést. Ha a készüléket sorozatban gyártják majd, a krónikus légúti megbetegedésben szenvedőknek évekkel meghosszabbíthatná

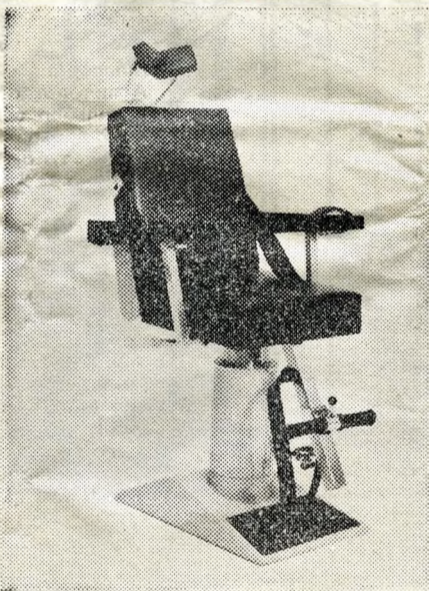
DÉL-AMERIKÁTÓL

SRI LANKÁIG

MEDICOR MŰSZEREK

az életét. Egy-egy fulladási roham tíztizenöt perces házi kúrával lecsendesíthető.

Hogy mi mindent tud a vállalat, azt a rozsdamentes agykapoccsal tudnánk érzékeltetni. Európa-szerte nem akadt olyan vállalat, amelyik megfelelő minőségben képes lett volna gyártani ezeket a szinte láthatatlanul vékony fémszalagokból készülő kapcsokat. A MEDICOR Légzésvédelmi Készülékek Gyárában dolgozó műszerészek vállalták a hihetetlen precizitást követelő munkát, ezért kanadai megrendelésre most ők készítik a kapcsokat az operációkhoz szükséges fogókkal együtt. Minden darab valóságos remekmű, súlya alig egy gramm, ám értékesebb, mint az arany.

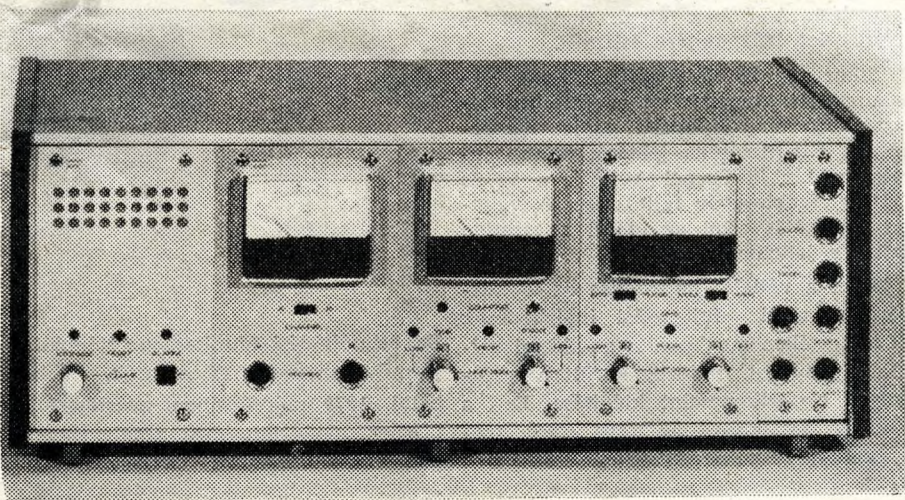

Orr-fül-gégészeti kezelőszék

Kobalt 60 sterilizál

Egyes orvosi műszerek újra és újra történő sterilizálása nem kielégítően biztonságos. A szükséges sterilítást — mind több külföldi példa igazolja ezt — sok esetben csak az egyszer használatos orvosi eszközök elterjesztése kínálja. Ezért most, hazánkban először, a MEDICOR Művek debreceni gyárában

Agy melletti betegőrző

rendezik be az első, ipari célú sugár-csiramentesítő üzemét. A hatvanmillió forintos létesítmény az ENSZ támogatásával készül. A sugár-sterilizáló a debreceni gyár eddigi teljesítményét mintegy hatszorosára növeli. A kobalt 60-as sugárforrás segítségével a csirátlanítás folyamatos lesz, az itt készült termékek ellenőrzése és csomagolása is emberi kéz érintése nélkül zajlik majd le. Az idén már 85 millió, egyszer használható injekciós tű készül itt, majd később évente 300 millió.

„A civilizált emberek elfelejtettek lélegezni...” — írja egy hindu orvos, majd a cigarettafüstös, kormos, szennyezett levegőről, s ennek az emberi életre ártalmas voltáról beszél. Ám nem is ez a legnagyobb baj. A levegőben létező pozitív és negatív ionok aránya — mint az utóbbi években kiderült — erősen befolyásolja az emberek ingerlékenységét, fáradtságát, levertségét. A pozitív ionok rossz hatásúak, a negatív ionok, a levegő enyhe negatívion-túlsúlya azonban kedvező az ember biológiai funkcióira. A negatív iontermelő ionizátor közelében gyorsabban gyógyulnak az égési sérültek, a krónikus bronchitisben szenvedő ember hörgői lecsillapodnak. Magas vérnyomás, nátha és gyomorbántalmak ellen is kitérő az újfajta terápia. Ennek megfelelően a MEDICOR ionizátorai igen nagy érdeklődést váltottak ki. Most már gépkecsikba, asztalra szerelhető is gyártanak, sőt, létezik orvosi célokra megfelelő, vagy egész termék levegőjét természetes egyensúlyban tartó ionizátor is. Az orvosi szakirodalom egyöntetűen az ionberendezések, az ionkezelés jövője mellett tanúskodik.

Automata injekció és társai

A vállalat kollektívája mind több gondot fordít a tömeghygiéniai készülékek gyártására. Nemcsak az ionizátorok tartoznak ebbe a kategóriába, hanem a kvarclámpák, a gépkocsi-mentődobozok is, és ilyen lesz az öninjekciós készülék. Ezzel a cukorbeteg orvosi ellátását könnyítik meg.

Mostanában kezdtek a MEDICOR-gyártmányok a kozmetikai iparba is betörni, s ez nem véletlen, hiszen a gyár kézi műszerei magas minőségi követelményeknek felelnek meg, s így igen könnyen megoldható a csipeszek, ollók, egyszerűval a kozmetikai „műszerek” gyártása is.

AUTÓVILLAMOSSÁGI FELSZERELÉSEK GYÁRA:

a közúti gépjárműipar szolgálatában

Az ország egyetlen gépjármű-villamossági forgógépeket előállító bázisvállalata Budapest XIII. kerületében, Angyalföldön működik. A több évtizedes gyártási tapasztalatokkal rendelkező Autó Villamossági Felszerelések Gyárát a Bosch-cég utódként is emlegetik, mivel a két világháború között a jelenlegi terület kis részén működött a Bosch magyarországi vezérképviselete. Fő tevé-

külföldről — saját gyártási dokumentációja alapján — látta el gépjármű-villamossági forgógépekkel. A tárgyalások eredményeként 1960-tól az AUTÓVILL megkezdte az NDK részére az 500 és 750 W teljesítményű gépjárműdinamók, majd 1964-ben a 4 és 6 LE teljesítményű indítómotorok gyártását.

A nemzetközi együttműködés alapján, Magyarország és az NDK Erősáramú

tására a Magyar Népköztársaság szakosodott, az Autó Villamossági Felszerelések Gyára pedig felkészült az NDK igényeinek mennyiségi és minőségi kielégítésére.

A nagy sorozatú exportgyártás, amely az eddigi belföldi termelést lényegesen meghaladta, újabb műszaki és minőségi fejlődést eredményezett. A vállalat termelőeszközei kiegészültek a legkorszerűbb gépekkel, és már a dolgozók létszáma is meghaladta az 1500 főt. A hazai gépjárműgyártás is egyre nagyobb igényekkel lépett fel, így végül a kereslet jóval meghaladta a gyár kapacitását. 1961-ben határozat született az AUTÓVILL gyártmányprofiljának felülvizsgálására és megosztására.

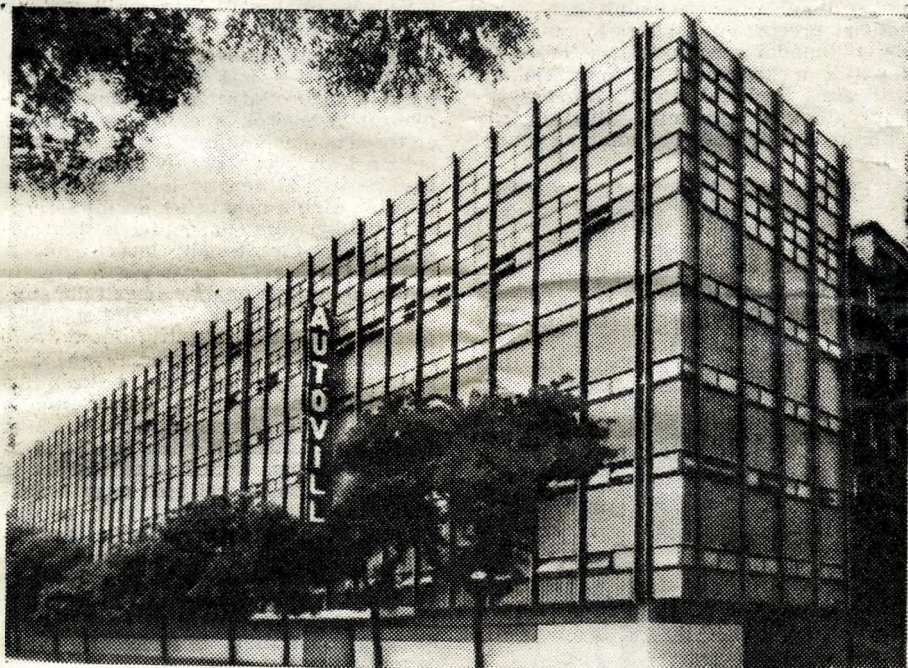
A gyártmányprofil — kevés kivételtől eltekintve — csaknem az egész gépjármű-villamossági ipart felölelte s emiatt igen nagy számú és a legtöbb esetben kis sorozatú gyártmányokból állt. Kézenfekvő volt — a technológiai különbözőségeket figyelembe véve — a forgógépek, a kapcsolók, a hangjelző berendezések, az izzítógyertyák és egyéb jellegű gyártmányok szétválasztása. Ezek után került sor az egyes gyártmányoknak különböző vállalatokhoz való fokozatos gyártásáthelyezésére. Például a Finomszerelvénygyárhoz, a Bakony Művekhez, az Ipari Műszergyárhoz,

felszabadult gyártási kapacitás, valamint a forgógép jellegű, nagyobb sorozatú gyártmányokra felépített technológia igen előnyösen befolyásolta a gyár további fejlődését.

Az igények azonban belföldön is, külföldön is tovább nőttek. Belföldi viszonylatban a közúti gépjárműprogram keretében megvásárolt MAN licenc szerint gyártott gépjárműmotorokhoz készítették indítómotorokat és váltakozó áramú generátorokat, exportra pedig — különösen az NDK növekvő igényeinek kielégítésére — egyenáramú dinamókat és indítómotorokat termeltek.

A személy- és teherszállítás növekvő üteme, valamint a közúti gépjárművek irányába történő eltolódása egyre nagyobb igényeket támasztott a vállalattal szemben. Mennyiségileg is és minőségileg is fokozni kellett a termelést. A tényekből, valamint a távlati prognózisokból kiindulva került sor — a közúti gépjárműprogram alapján a felügyeleti hatóságok hozzájárulásával — a gyár rekonstrukciójára, egy új, korszerű gépjármű-villamossági gyártóbázis kiépítésére.

Az Autó Villamossági Felszerelések Gyárának az utóbbi két évtizedben bekövetkezett termelésemelkedését az alábbi diagram szemlélteti:

kenysége a Stuttgartból Magyarországra importált autó villamossági felszerelések és villamos kéziszerszámok javítása és forgalomba hozatala volt.

A második világháború előtt a képviselő tevékenysége bővült, ebben az időben már a hazai gyújtógyertya gyártása is megkezdődött. Ettől az időtől számíthatjuk az autó villamossági termékek gyári jellegű termelésének kezdetét.

A háború az üzem épületét is megviselelte. A raktárhelyiségek kiégtek, a Váci úti épületszárny teljesen tönkrement. Az üzem dolgozói azonban hozzáálltak a helyreállításhoz és megindították a termelést. A Balzac utcai, hatemeletes gyárépület 1952 elejére felépült.

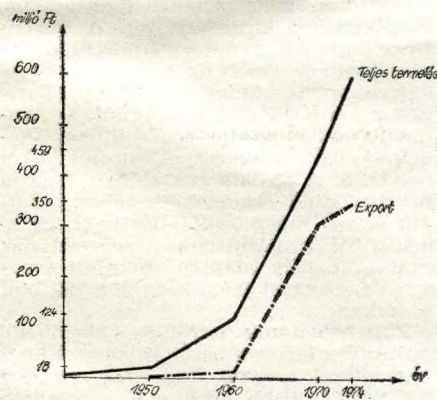
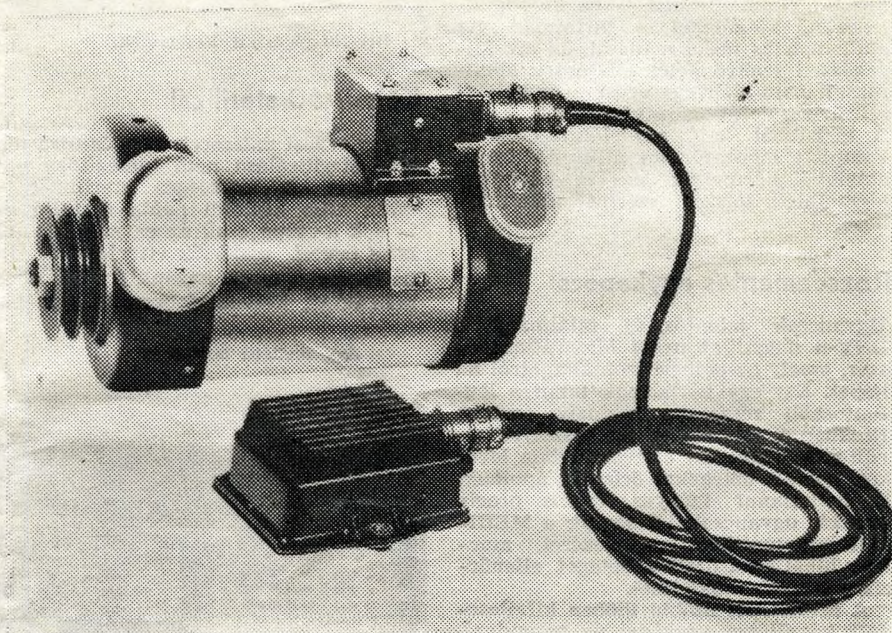
Ekkor a gyár közel ezer dolgozót foglalkoztatott. Az ezekben az években kibontakozó magyarországi gépjárműgyártásban a vállalatnak jelentős szerep jutott: például a Csepel Autó és a Vörös Csillag Traktorgyár fejlesztése. A vállalat munkáját ettől az időtől a töretlen fejlődés jellemezte.

Mivel a vállalat kapacitása az időközbeni műszaki fejlesztési intézkedések következtében meghaladta az akkori belföldi igényeket, előtérbe került a nagymérvű exportkapcsolat kiépítése. Ez a törekvés találkozott az NDK olyan igényével, hogy tehergépkocsigyártó iparát

Együttműködési Munkacsoportjának Gépjárművillamossági Alcsoportja keretén belül, 1970 márciusában gyártásszerződés jött létre, amely szerint a gépjárművillamossági forgógépek gyár-

A megtisztított gyártmányprofil a rendezés után csaknem kizárólag indítómotorokra, dinamókra és a legkorszerűbb áramfejlesztő berendezésekre, a váltakozó áramú generátorokra korlátozódott. A

VG7515-7AA/28V típusú
váltakozó áramú generátor

A rekonstrukció során több bővítésre került sor. Budapesten, a Váci úton és a Radnóti utcában hat-, illetve ötemeletes épülettömböt hoztak létre. A budapesti termelőterület 14 000 m²-re bővült, a dolgozók létszáma pedig 1400-ra emelkedett. Mezőkövesden új gyáregységet létesítettek. Az így létrejött 1400 m² termelőterület a rendelkezésre álló zöldövezeti területen további 1000 m² alapterületű, előregyártott, DVH1 típusú vasszerkezetű épülettel egészült ki. A dolgozók létszáma Mezőkövesden jelenleg 500.

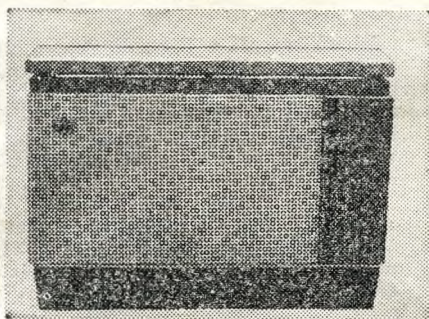
Az AUTÓVILL vezetősége és szakemberei továbbra is figyelemmel kísérik a gépjárműipar fejlődését. Több új kísérleti-kutatási témát tűztek ki célul a népgazdaság igényének kielégítése érdekében.

FŐVÁROSI

GÁZKÉSZÜLÉKGYÁRTÓ VÁLLALAT

Meleg - gyorsan, kényelmesen, tisztán

Korszerű, szép fűtőkészülék

A bemutatóteremben a vállalat legkeresettebb, legújabb termékeivel találkozhat az érdeklődő. Itt mindenről felvilágosítást kaphat: a vásárlási lehetőségekről, a típusokról, a felszerelés engedélyezésének módjáról, a teljesítményekről... És sok az érdeklődő. Gyors léptekkel halad a fővárosban a gázprogram, mind több területen nyílik lehetőség a régebben épült háztartások fűtésének korszerűsítésére. Ezt a célt szolgálja többek között a földgázra való átállás, e cél érdekében munkálkodik a budapesti levegőtisztasági bizottság, s a korszerűbb fűtés elterjesztéséhez járul hozzá Angyal föld egyik jelentős tanácsai üzeme, a FŐVÁROSI GÁZKÉSZÜLÉKGYÁRTÓ VÁLLALAT.

A vállalatot 1952-ben alapították, akkor még legfontosabb feladata a régi gáztűzhelyek javítása volt. Új gáztűzhelyek gyártásával csak próbálkoztak. Az alapítást követő évben 9,5 millió forint volt az éves termelési terv, s 670-en dolgoztak a vállalatnál. Most az éves termelési érték eléri a 260 millió forintot, a legfontosabb gyártmány a gáztűtőkészülék — sokféle egyedi igényeket is kielégítő konvektor —, amelyből évente negyvenezer készül. A gyártás a legmodernebb technológiával, MTM-rendszerrel szervezett szerelőszerkezeteken folyik — s tán ennek tudható be, hogy a jelenleg 1100 dolgozót foglalkoztató vállalat, az ötvenes évek létszámának kétszeresével, 26-szorosára növelte termelését, megsokszorozta termelékenységét.

Mi a vállalati sikerek titka?

A recept egyszerű: érdeklődés a műszaki haladás eredményei iránt, fogakonyosság; áldozatkész, tanulni vágyó, tehetséges szakmunkás, rátermett, a piaci igényeket is jól értékelő műszaki, kereskedelmi vezető kollektíva.

Ez így egyszerű. A gyakorlatban azonban nap nap után a vállalat valamennyi dolgozójának, egész kollektívájának alkalmassá kell válnia az újabb módszerek bevezetésére, az újabb gyártmányok létrehozására. Ezért rendezték meg a vállalatnál az MTM-tanfolyamokat, ezért törekedtek a munkamozdulat-elemzésen alapuló gyártásszervezés bevezetésére, mert így nemcsak a termelékenység, hanem a dolgozók munkakörülményei és a gyártmányok minősége is alapvetően javult.

E célok megvalósításához járul hozzá sajátos tevékenységével a József Nádor téri bemutatóterem is, ahol mód nyílik a közvetlen tapasztalatszerzésre, egyrészt a gyártmányok minőségéről, használhatóságáról, másrészt az igények pontos felmérésére, hisz itt jelentkeznek a lakossági és közületi vásárlók, itt összesítik a nemzetközi és hazai kiállítások tapasztalatait, innen indul a reklámtevékenység, az előzetes propagandamunka.

Mit is lát az érdeklődő a vállalat kínálatából?

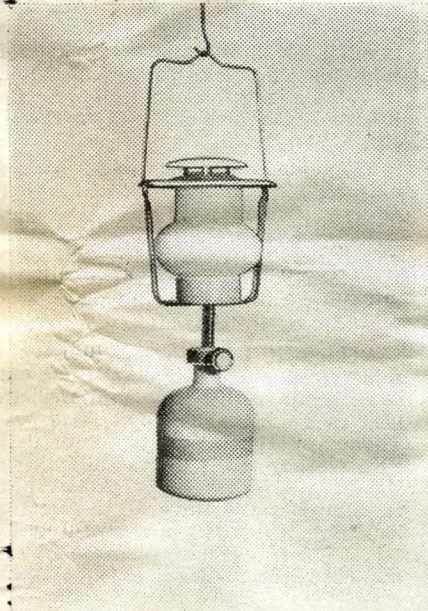
A Fővárosi Gázkészülékgyártó Vállalat korszerű és tetszetős készülékekkel sietett a gázprogram megvalósításának előmozdítására, ezen belül kiemelten a budapesti lakások fűtés korszerűsítésének biztosítására.

Az ONIX típuscsalád készülékei különböző teljesítményekre képesek. Ennek nagy előnye, hogy a készülék meg-

választásakor a fűtendő helyiség hőigényének megfelelő készüléket lehet kiválasztani, azt a konvektort, amellyel a leggazdaságosabb a fűtés. Az ONIX gáztűtőkészülékek hőhasznosítója magyar szabadalom alapján öntöttvas tagokból felépített egység, tartósságukban felülmúlnak minden eddig ismert áramlásos (konvekciós) hőt szolgáltató fűtőkészüléket.

Egétője úgynevezett univerzális gázégő, amely azt jelenti, hogy a háztartásokban felhasznált gázok eltűzelésére alkalmas. A fűtendő helyiség műszaki körülményeitől függően lehet zárt égésterű (úgynevezett parapett) és kéménybe kötött kivitelűt alkalmazni.

Az ONIX gáztűtőkészülék licenc alapján gyártott CR1 típusú, kombinált gázszelleppel van felszerelve. A kombinált gázszellepben az alábbi biztonsági és szabályozó elemek vannak: beállító szerv, biztonsági szelep, hőmérő-szelepszabályozó, piezoelektromos gyújtó, fojtócsavar.

Estike gázlámpa

A Fővárosi Gázkészülékgyártó Vállalat az ONIX készülékekre két fűtési idényben vállal jótállást. A gyártó vállalat a saját szervizhálózatával oldja meg a Budapest területén felszerelt készülékek garanciális időn belüli és azon túli karbantartását.

Az ONIX gáztűtőkészülék licenc városi gázra és földgázra egyaránt alkalmas. Jól használható lakószobák, szállodák, műhelyek, üzlethelyiségek fűtésére. Sikeres és ismert konvektor az F8 típusjelű külsőfali, zárt égésterű és az F8k-jelű kéménybe köthető fűtőkészülék. Áramlásos (konvekciós) hő szolgáltat. Az égéshez szükséges friss levegő kívülről, egy falazott csövön áramlik a készülékbe, a keletkezett égéstermék egy belső csövön át közvetlenül a szabadba távozik a zárt égésterű fűtőkészülékből. A kéménybe köthető készülék a szükséges levegőt a fűtendő helyiség, szoba, műhely, üzlet légtéréből kapja, a keletkezett égéstermék a kéményen át távozik. Korszerű konvektor, termoelektromos, gyúttóláng biztosítású szeleppel, piezoelektromos gyújtóval és hőmérséklet-szabályozóval készül (R1 típusú).

Az ONIX család és az F8 típus gáztűtőkészülékeihez kerámiaburkolatok kaphatók a kívánt méretben, változatos színekben, kovacsoltvas keretben. Kapható pávaszem, körkörös, kétpettyes mintájú kerámiaburkolat, sötétzöld, aranybarna és zöldespiros színben. A kerámiaburkolatokat a zalaegerszegi Kerámia és Cserépkálvha Gvár termékeiből állítják össze. A fűtőkészülékek így tetszetősek, jól illenek a lakószobákba.

Ismert és keresett terméke a vállalatnak a Calor gáz falifűtő készülék, amely városi gázra, földgázra és propán-bután-gázra készül. Rendkívül széles a felhasználási területe. Kisebb konyhák, fürdőszobák kedvelt, kényelmes fűtőberendezése ott, ahol van mód a kéménybekötésre. Időszakos és állandó fűtésre egyaránt alkalmas.

Újdonság a Siesta katalitikus gáztűtőkészülék. Ezt a rendkívül ötletes megoldású, igen gazdaságos, propán-bután-gázzal működő, gördíthető készüléket hétvégi házakban, nem téliesített szállodákban, motellekben, várótermekben, üzletekben, irodahelyiségekben lehet gazdaságosan használni. Elsősorban kiegészítő fűtést biztosít kora ősszel, tavasz elején. A Siesta fűtési módja: a készülék a gáz katalitikus elégetésével sugárzó hő szolgáltat, lángjelenség és füstképződés nélkül. Így az égéstermék elvezetéséhez nincs szükség kéményre. A készülék 11 kp-os pébé-gázpalackkal működik, nyomáscsökkentővel van ellátva, amely a felületsugárzó egységhez gumitöméllyel csatlakozik. A felületsugárzó, a szabályozó és a gázpalack egy görgős hordozótálcára szerelve alkot ideális együttest. Rendkívül biztonságos a készülék, mert az esetleg megegyezhetetlen szén-dioxid felhalmozódás megakadályozására helyiséglevegő-ellenőrző — CO₂ detektorral — van felszerelve, amelynek lángja ugyancsak termoelem-áttétellel vezérli a detektorszelepet. A Siesta gazdaságos, kényelmes, mert alig egy perc alatt már melegít, könnyen szállítható és üzembe helyezése szinte időt sem igényel.

A Fővárosi Gázkészülékgyártó Vállalat az utóbbi években sok újdonsággal, praktikus és keresett termékkel siet a kempingezőkhöz, a hétvégi háztulajdonosok segítségére. A legfrissebb újdonság az Estike kemping-gázlámpa, amely egy- és kétégős változatban kerül forgalomba, a kapható 1/2, illetve 2 kp-os palackokkal működtethető. A gázlámpa síklanon is elhelyezhető, fogantyúja segítségével felfüggesztve használható. Kilencven lux fényerejű, ami körülbelül hatvan wattos teljesítménynek felel meg.

Már ismert termék a Sportfűző, mely hordozható, a szabadban való főzéshez is alkalmas. Az ügyes kis masina három fő részből áll: burkolat, égőfej, gázpalack. A kis palack 0,5 kp pébé-gáz tárolására alkalmas, amellyel a készüléket 7—8 órán át lehet használni.

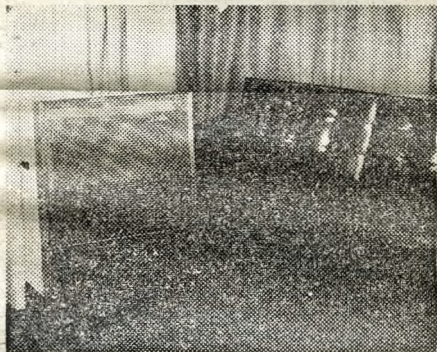
Kapható a Camping gázfűző, amely két lángrozásával rendelkezik és szintén propán-bután gázzal működik. A Cam-

ping-gázfűző alkalmazási területe rendkívül széles körű: kiválóan alkalmas kisebb háztartásokban, hét végi házakban, kirándulásoknál, hiszen a készülék teljes súlya még nyolc kiló sincs, s 28 óra főzési időt biztosít. Igen egyszerű a használata és biztonságos hiszen a főződoboz edénytartói, támaszlábai hőálló lappal vannak bevonva.

Újdonság a Piknik faszenes rostsütő, amelyen a szabadban a rablólúdtól a flekkenig sokféle finom falat készíthető. A rostsütő szénttartó tála, amelyben a faszen kerül, színes zománcú acéllemezről készül, a tüzelőrács perforált acéllemez. A szélfogólemez egyben a sütőrácsok különböző magasságban való elhelyezését is szolgálja. A sütőrács síkrostély formájú, zománczott és teflonozott bevonattal készül. A sütőrácsra helyezett hússzeleteket öt-hat perc után kell megforgatni, majd a másik oldalukat még három-négy perccig sütni.

A Fővárosi Gázkészülékgyártó Vállalat sok-sok termékével, amelyeket a legkorszerűbb, legjobb hírű európai cégekkel kooperációban alakított ki, áll a lakosság rendelkezésére.

A vállalat elsőként kezdett hozzá biztonsági berendezések készítéséhez és a főváros területén a közvetlen tapasztalatszerzés érdekében maga végzi a ga-

Görgős pébé hőszugárzó

ranciális és szervizfeladatokat gyártmányain. Mindezekről széles körű felvilágosítást nyújtanak Budapesten, az V. kerület, József nádor tér 8. szám alatti bemutatóteremben.

A Fővárosi Gázkészülékgyártó Vállalat jó munkáját dicséri, hogy az elmúlt évek során háromszor érdemelte ki a SZOT vörös vándorzászlóját, elnyerte a felszabadulási emlékerleget, tízszer volt élüzem, illetve kiváló vállalat, s a közelmúltban nyerte el harmadszor a szocialista munka vállalata kitüntető címet.

Angyalföld munkástradícióinak méltó folytatói

A **»fém munkás«** Vállalat 1974. április 8-án elnyerte a „Kiváló vállalat” címet. **»fém munkás«**: ez az egyszerű és kissé szokatlan vállalati név és márkajelzés a magyar épületlakatosiparnak azt a szakmai területét jelenti, amely a hagyományok és a modern

technikai fejlődés eredményeinek szerencsés összekovácsolódása révén emelkedett a világszínvonalra. A vállalat, Angyalföld haladó munkástradícióinak méltó folytatója, sok dicsőséget szerzett már az országhatárokon túl is, és így indokolt, hogy közelebről bemutassuk érdekes, sokrétű munkáját.

Gyártmányait a legváltozatosabb rendeltetésű épületeknél használják fel. Ezek: ipari épületek, egyedi nagyberuházások, üzemek és irodák, bel- és külkereskedelmi, vendéglátó és idegenforgalmi létesítmények, lakóházak, kulturális és műemléképületek. Ezeken kívül a mezőgazdaságban is alkalmazzák a **»fém munkás«** termékeit. A modern városképhez ugyanúgy hozzátartoznak a vállalat által gyártott fém-nyílászáró és épületszerkezetek, mint ahogyan a falvak fejlődésének szimbólumai lettek a hidroglobuszok. Olyan művészi kivitelű műlakatos és díszműbádós munkák készülnek a vállalatnál, amelyek a hagyományos és a modern épületek dekorativitását egyaránt emelik. A vállalat jelenlegi szervezeti formájában 1963 júniusa óta működik. Akkor szervezték a szakmailag azonos vagy hasonló tevékenységet végző üzemeket nagyvállalattá. Természetesen ezt az „együttest” alkotó — korábban önálló — gyárak sokkal hosszabb múltra tekintenek vissza. A korelnök Ferencvárosi Gyárat több mint 180 éve alapították. A nagyvállalat létrejötté több lehetőséget adott a fejlődésre. Székesfehérváron elkészült

Európa egyik legkorszerűbb — a legújabb technológiát alkalmazó — alumínium nyílászárószerkezet-gyártó üzeme. De talán ennél is nagyobb eredmény, hogy sikerült Magyarországon az alumíniumot az építőiparban meghonosítani, és olyan új gyártási módokat alkalmazni, mint az alumínium ellenállás-hegesztés és a színes eloxálás.

A magyar épületlakatos-ipar legjelentősebb képviselője a **»fém munkás«**

Vállalat. Nyolc gyárában 6300-an dolgoznak. Budapesten, Székesfehérváron, Kecskeméten, Kiskunhalason és Dorogon. Megtalálhatók a vállalat szerelői az ország minden jelentősebb építkezésén, sőt külföldön is (Szovjetunió, Bulgária, Franciaország, Algéria, Szíria, Csehszlovákia stb.). A nagyvállalati rendszer előnye, hogy a gyárak közötti ésszerű munkamegosztás eredményeként kibővíthető a gyártmányok választéka. A témakörből mindegyik gyár azokat a típusokat gyártja, amelyek műszaki és szakmai színvonalának a legjobban megfelelnek. Ez biztosítja a termékek kifogástalan minőségét. Az Angyalföldi Gyár az alumíniumból készült több célú kis épületek specializáltja, a Kecskeméti Gyár legfontosabb termékei az acélszerkezetű egyszintes ipari csarnokok, a hidroglobuszok és az alagútszaluzatok. A Székesfehérvári Gyárban a legkorszerűbb technológiával készülnek az alumínium nyílászáró termékek, a Ferencvárosi Gyár a házigyárak részére készít lakatosipari termékeket, és ugyanakkor folytatja a díszműlakatos szakma legnemesebb hagyományait. A Zuglói Gyárban készülnek a változatos formájú álmennyezetek és a saját termékeknél később felhasználásra kerülő veretek, a Kiskunhalasi Gyár kis méretű acélszerkezeteket és építőipari tömegcikkeket gyárt. A Dorogi Gyár állítja elő az épületbádós termékeket, míg az Építés-Szerelési Üzem végzi a vállalat termékeinek sze-

relését itthon és külföldön egyaránt. A megnövekedett igényeknek megfelelően, a közelmúltban a vállalat létrehozta saját fővállalkozási irodáját, amely komplett kulcsrakész átadást vállal. Tervez, kivitelez, segíti a piac, a megrendelők igényeinek jobb megismerését, és így mindkét fél számára igen hasznos.

A magánfogyasztók számára a vállalat a közeljövőben nyitja meg kiskereskedelmi üzletét, hogy a gyár termékeit közvetlenül bemutatva, műszaki tanácsokat adva értékesíthesse. A magánépítkezők itt gyakorlatilag közvetlenül a gyártótól szerezhetik be az építkezéshez szükséges anyagokat.

A **»fém munkás«** Vállalat a hagyományos épületlakatos-ipari gyártmányok mellett egész sor új, korszerű követelményekhez igazodó terméket tervezett, kísérletezett ki, és gyárt sorozatban. A legjelentősebbek ezek közül: az egysíkú alumínium nyílászáró szerkezetek, az alumínium szerkezetű több célú kis épületek, az alagútszaluk, a napvédő szerkezetek, a különféle térelhatároló szerkezetek s a nyílászárók stb.

Kiemelkedő szerepe van a vállalatnak az országos könnyűszerkezeti program elterjesztésében is: 1970-től kezdődően a vállalat sorozatban gyártja és szereli a komplett ipari csarnokokat, a szervizállomásokat és az ABC-áruházakat, így méltán tekinthető a könnyűszerkezeti program egyik bázisának.

A kiemelt feladatok közül nevezetesebb munkáik: a Hejőcsabai Cement- és Mészmű szállítószalaghidjának gyártása és szerelése, a Szovjet Kultúra és Tudomány Házának alumínium nyílászáró szerkezetei és díszrácsai, a Szegedi BIOGAL Gyógyszergyár acélszerkezetei és alumínium nyílászárói, a MOM zalaegerszegi üzemének csarnokszerkezetei. Jelentős gyártási és szerelési volumenrel járultak hozzá az újpalotai be-

vásárlóközpont, a Szegedi Szalámigyár, a Dunamenti Hőerőmű, a DOMUS Lakberendezési Áruház, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem, a Győri Műszaki Főiskola, a Hungarocoop-székház és a Metalimpex-Konsumex székház beruházásaihoz is.

Az idén további erőfeszítéseket tesz a vállalat, hogy a kifizető feladatokat maradéktalanul teljesítse, hiszen olyan népgazdaságilag is fontos, kiemelt beruházásoknál használják fel termékeit, mint az OLEFIN-program, a gyulai húskombinát, a Bélapátfalvi Cementgyár, az Adria Kőolajvezeték, a Magyar Viscosagyár és a metró észak-déli szárnya, hogy csak a legismertebbeket említsük.

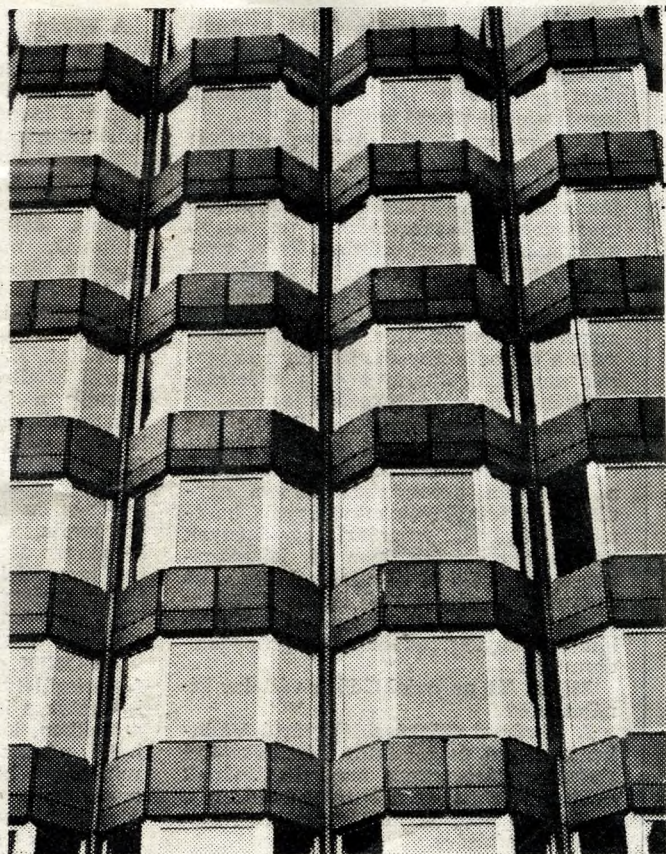
A hazai piacra történő szállítás mellett évről évre bővülnek a vállalat nemzetközi kapcsolatai. Ebben az évben az előző években elért exportforgalom többszörösét kívánják realizálni. A jelenleg megkötött szállítási szerződések erre garanciát is adnak. Csak néhány

számadat és tény: a **»fém munkás«**

elsőként a magyar vállalatok közül, bekapcsolódott a KGST közös beruházásában épülő Uszty-Ilím-i Cellulóze Kombinat építésébe azzal a 36 ezer négyzetméter csarnokszerkezettel, amely szállításiáról nemrég írtak alá megállapodást Moszkvában. A többi szocialista ország is jelentős rendeléseket adott a vállalatnak, így az NDK-ba másfél millió rubel értékű nyílászárót kell szállítani, Csehszlovákia pedig több mint hetven darab hidroglobuszra tart igényt. A tőkés országokba történő szállítások is számottevően növekedtek; az NSZK-ba jelentős tételt szállítanak kábeldobból és az oldalfalas rakodólappokból. A harmadik világ is kezd felfigyelni a vállalat termékeire. A közeljövőben egy kiemelkedően nagy volumenű algériai megrendelést teljesítenek és még ebben az évben megkezdik a termékek szállítását a szíriai Eufrátesz folyón épülő vízi erőmű épületeihez.

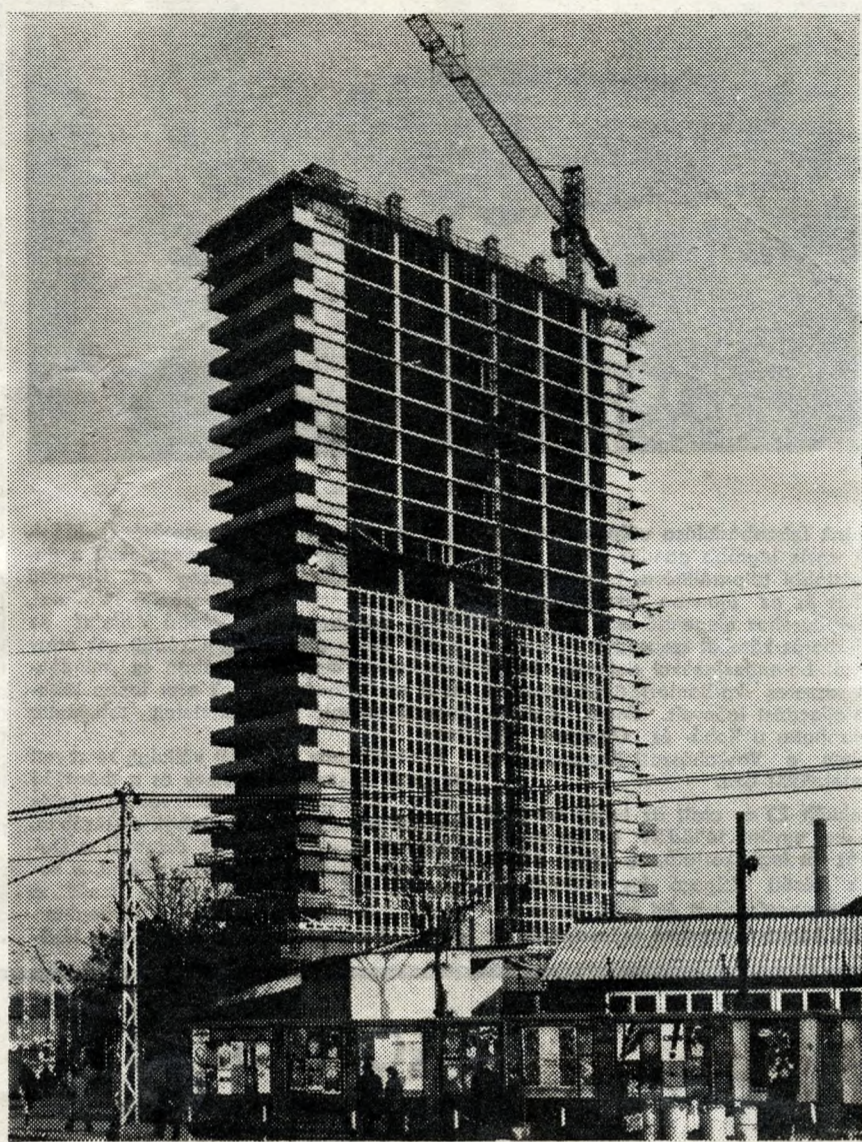
A Hejőcsabai Cement- és Mészmű szállítószalaghidja

Hungarocoop-székház

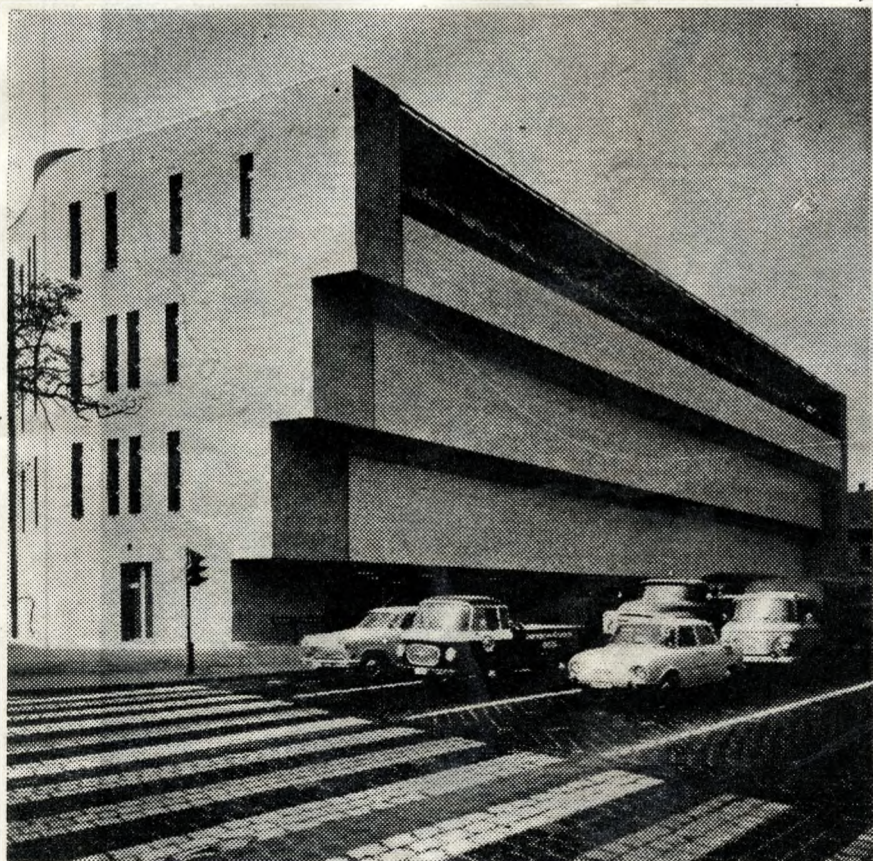
A Metalimpex és a Konsumex székháza

A Semmelweis Orvostudományi Egyetem egyik új épülete

Sokrétű és körültekintő munkát végeznek a **»fémmunkás«**

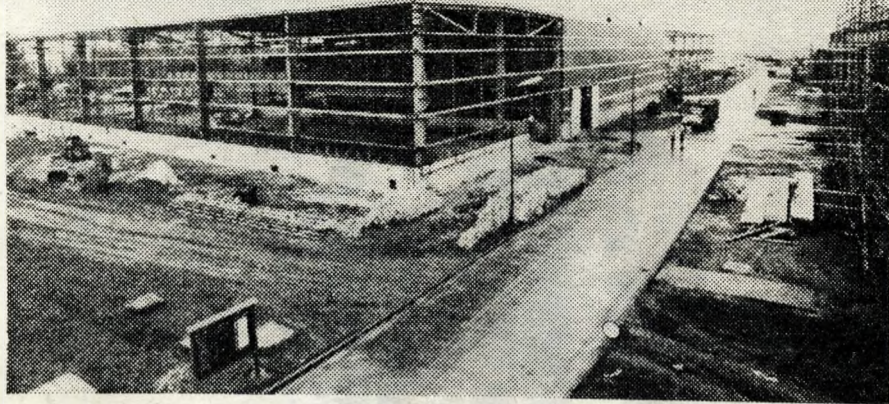
Vállalatnál a népgazdaság által kitűzött célok megvalósításáért. A termelési eredmények mellett jelentős sikereket érnek el a munka- és üzemszervezésben, a termelékenység növelésében, a műszaki színvonal emelésében, s a szocialista brigádmozgalomban. A közelgő XI. pártkongresszus és hazánk felszabadulásának 30. évfordulója tiszteletére kibontakozott munkaversenyben is komoly felajánlást tettek a vállalat dolgozói. Fokozni fogják a termelési eredményeket, hogy méltóképpen, munkával ünnepejjék hazánk történetének e két jelentős dátumát.

A DOMUS-áruház

A Szovjet Kultúra és Tudomány Háza – belső tér

Épül az új tápiószelai gyár

Hazánk felszabadulása után a kormányzatnak egyik legfőbb gondja volt a kohászat mielőbbi talpraállítása, hogy az új építéshez és az újonnan megteremtendő ipar kiépítéséhez elegendő acél legyen. A nagy háborús károkat szenvedett és amúgy is elavult berendezésekkel dolgozó kohászat rendszeres karbantartást és rendszerű továbbfejlesztést igényelt. Ennek érdekében alapította a Kohó- és Gépipari Minisztérium a Vaskohászati Kemenceépítő Vállalatot, 1951-ben.

Az elmúlt 23 év alatt az egyre növekvő igényekkel együtt fejlődött a kezdetben pár száz főt foglalkoztató, primitív körülmények között dolgozó kis vállalat. A majdnem manufaktúrát évi 4000 tonna kapacitású, korszerű üzemé fejlesztették, az

ózdai és diósgyőri építésvezetőségek főnökségével fejlődtek, megalakult a dunaujvárosi főépítésvezetőség és központi

A Vaskohászati Kemenceépítő Vállalat, illetve a Kohászati Gyárépítő Vállalat az elmúlt 23 év alatt közreműködött sok nagy létesítmény megvalósításában és mindennapi tevékenységével sok ezer tonna többlet-acél termelésének feltételeit teremtette meg.

Mint újonnan alapított vállalat, részt vett az Ózdi Kohászati Üzemek és a diósgyőri Lenin Kohászati Művek rekonstrukciós munkáiban, az első nagykohók építésében. Kezdetül fogva ott voltak dolgozói a Dunai Vasmű építésénél. A kokszolómű, a kohók, az első Martin-kemencék, majd a korszerűbb März-kemencék, a hidegharagmú harangkemencék megépítése fűző-

dik nevékhöz – és sok más kisebb-nagyobb létesítmény.

Az elmúlt 10 év folyamán a vállalat gon- és Gépgyár, a Csepeli Autógyár, a Gödöllői Gépgyár, az Ipari Szerelvénygyár, a Csepeli Fémű, a Csepeli Csőgyár, az érdi kovácsüzem és még sok más vállalat termelését fokozták, termékeik minőségét javították. Az ország majdnem minden nagyobb öntödéjében megtalálható a vállalat korszerű termékei, kúpoló kemencék, ivkemencék, indukciós kemencék és más öntödei berendezések. A vállalat egyéb termékei pedig, mint a különféle villamos, gáz- és olajfűtésű ipari kemencék, gáz- és olajégők, ott vannak az ország sok-sok üzemében.

A Kohászati Gyárépítő Vállalat mind inkább szélesíti külkereskedelmi kapcsolatait is. A szocialista országokban éppen úgy ismertek korszerű termékei, mint a tőkés országokban, a Közel-Keleten, Indiában vagy Dél-Amerika, Afrika egyes országai-ban.

Legelterjedtebb terméke a villamos ivkemence, amelyet különféle méretben és teljesítménnyel és világszínvonalon álló tirisztoros vezérléssel gyártanak. Világszínvonalon áll az inverteres egyenirányítóval ellátott indukciós olvasztókemence, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia Automatizálási Kutató Intézetével közösen fejlesztettek ki. Több más kutatóintézettel is, mint például a KGM Tüzeléstechnikai Kutató Intézete, a Vasipari Kutató Intézet, s az a kapcsolatuk, s közös kutatási, fejlesztési programot valósítanak meg.

A vállalatnak évtizedes tapasztalatai vannak a különféle acélszerkezetek gyártásában. Ezek birtokában vettek részt az országos könnyűszerkezetes gyártóprogram versenypályázatán, azzal az elképzeléssel,

üzemet. Ez annál is könnyebb volt, mert a vállalat vezetősége már a saját erőből végrehajtott beruházásnál olyan telepítési irányelveket adott meg, amelyek egy későbbi üzemeltetés lehetőségét eleve megteremtették. A kormányzati 1973-ban elfogadott a vállalat fejlesztési koncepcióit, és még a múlt évben megkezdődött a tápiószelai beruházás kivitelezése, részben állami támogatással, részben hosszú lejáratú bankhitel igénybevételével és saját vállalati erőforrások felhasználásával.

A beruházás célja, hogy 1975 végére évi 15 000 tonna acélszerkezetgyártó kapacitást hozzanak létre úgy, hogy az üzem már 1975-ben részlegesen dolgozzon. Az új üzem tervezésekor figyelembe vették a könnyűszerkezetes gyártás adta lehetőségeket előnyeit; a legmodernebb gyártástechnológiát biztosító, korszerű automata és félautomata gépsorokat fognak Tápiószelére telepíteni, s az összes nehéz fizikai munkát igénylő munkafolyamatot gépesítik. A könnyűszerkezetes gyártórendszer nagy előnye az, hogy viszonylag kevés fajtájú típuselvből állítanak össze különböző méretű és rendeltetésű épületszerkezeteket, a nagy gyártási pontosság következtében gyors helyszíni szereléssel. A típuselvek alkalmazása viszont lehetővé teszi az acélszerkezet készítésénél eddig elképzelhetetlen tartott sorozatgyártást, a munka fokozott gépesítését és nagy pontosságát.

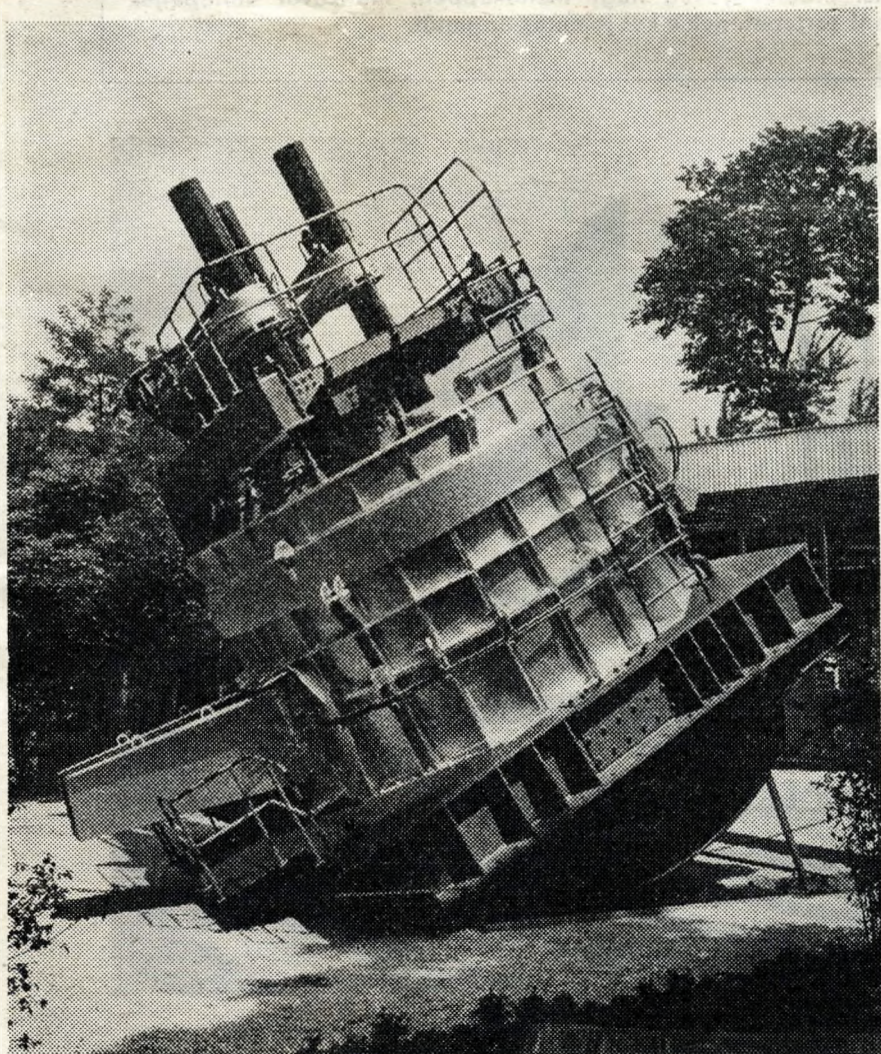
A jövőben gyártandó vasszerkezetek értékét nagymértékben növelni fogja, hogy korszerű, Magyarországon eddig még nem alkalmazott, korróziógátló felületkezeléssel ellátott alapanyagból készülnek, amely lehetővé teszi, hogy a szerkezeteket 20–25 évig nem kell újrafesteni. Olasz licencc alapján, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság támogatásával az olasz-magyar kooperációban készült festősor sikeres próbaüzeme az idén fejeződött be. Használatba a vállalat termékeinek minőségét javítani, értékét emelni fogja.

A Kohászati Gyárépítő Vállalat, sokirányú érdekeltisége mellett, továbbra is a magyar kohászat igényeinek kielégítését tartja a legfontosabbnak. A vas- és acéltermelő berendezések termelési kapacitásának növelése, a kemencekampányok meghosszabbítása és a javítási idők rövidítése terén a vállalat nagy erőfeszítéseket tesz és jelentős eredményeket ér el.

Új tűzálló anyagok alkalmazásával a kohók, léghevítők és Martin-kemencék élet-tartamát meghosszabbították, a felújításoknál a munkaerő koncentrációjával, a jó szervezéssel, a nehéz munkák gépesítésével a termelés kiesések alandó csökkentését érik el, és ezzel a vas- és acéltermelés sok ezer tonnás többletének lehetőségét teremti meg.

A kohászat soron következő nagy beruházásainál a jövőben is nagy feladatok várnak a vállalatra.

5 tonnás villamos ivkemence

KOHÁSZATI
GYÁRÉPÍTŐ
VÁLLALAT

TOVÁBBRA IS A HAZAI IGÉNYEKET

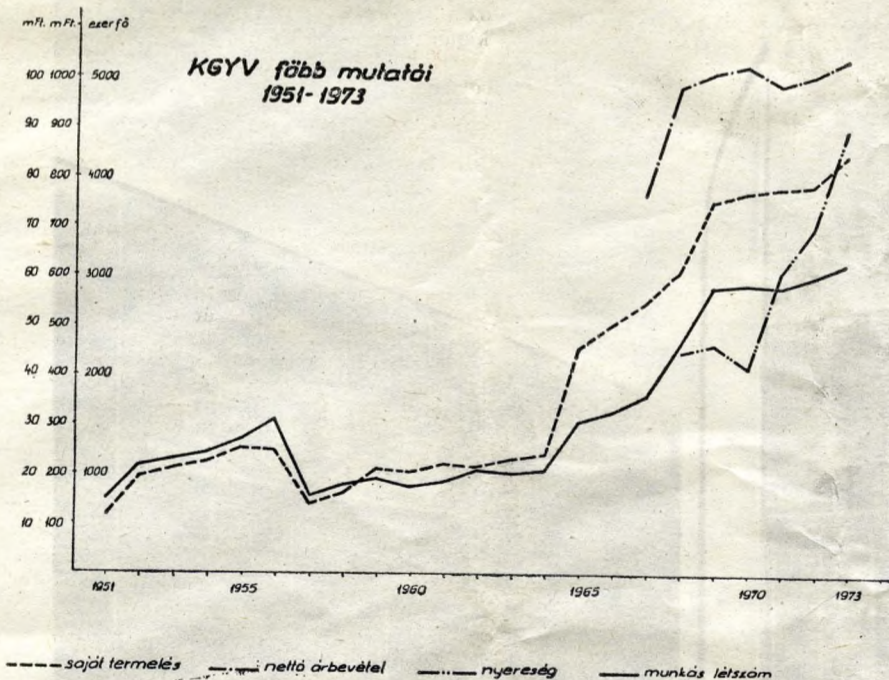
Négy földrészen ismertek

Nem kell újrafesteni

irányító szervként a kemenceépítő gyáregység. Szerelési, műszer-automatika, villamoskemence gyáregységgel és önálló tervező részleggel bővült a vállalat.

egyre inkább arra törekedett, hogy az összetett feladatokat egymaga oldja meg, amit lehet saját erőből, amit nem, azt is saját felelősségre, fővállalkozóként, más

hogy a Tápiószelén létrehozott acélszerkezetgyártóbázisra alapozva, a leggazdaságosabb beruházással ki lehet fejleszteni egy könnyűipari acélvázszerkezet gyártó

1968 óta a fejlődés felgyorsult. Tápiószelén, egy volt mezőgazdasági gépjavító állomás helyén, saját erőből évi 4000 tonna kapacitású vasszerkezetgyártóegységet hoztak létre; építőipari részleggel bővült a vállalat; az önálló tervező csoport több mint 200 fős tervezőirodává fejlődött; megerősödött a fővállalkozó részleg; az önálló exportjog elnyerése után külkereskedelmi iroda alakult. A megváltozott feltételeknek és feladatoknak megfelelően a kohó- és gépipari miniszter a vállalat nevét Kohászati Gyárépítő Vállalatra változtatta.

vállalatok bevonásával. A kohászat igényeinek maradéktalan kielégítése mellett részt vállalt a nagy jelentőségű országos programok megvalósításában, mint amilyen a földgázprogram, a közúti járműprogram vagy az alumíniumprogram volt. Ezek keretében a kohó- és gépipar egyéb területein és a nehéziparban ipari kemencéket épített, alakított át földgázüzemeltetésre. Külföldi cégekkel kooperálva vagy saját tervezői munkája alapján korszerű hőkezelő üzemeket hozott létre, amelyek a Ganz-MÁVAG, a Vörös Csillag Traktorgyár, a Hajtómű- és Felvonógyár, a Magyar Va-

AZ

ELZETT

MŰVEKET

hogy ilyen nagy széria gyártása milyen előnyökkel jár. Tavaly a műszaki fejlesztők a legnagyobb megtakarítást a Zsiguli személygépkocsi alkatrészek gyártásfejlesztésében érték el, hiszen itt egy alkatrészen végrehajtott apró módosítás, a gyártás egyszerűsítése, minden esetben háromezerháromezeresére térül meg. Márpedig az Elzett Művek mérnökei a csiszolást, a szerelést, a sorjázást, a lyukasztást, a cementálást és a csomagolást — tehát majdnem valamennyi műveletet — egyszerűsítették.

A saját fejlesztésén kívül a negyedik ötéves tervben a vállalat műszaki fejlesztési alapjának 25—30 százalékát licencvásárlásokra fordítja. A licencvásárlások közül említést érdemel, hogy tavaly az amerikai ATWOOD cégtől megvásárolták a cég szabadalmát képező gépkocsi-ajtózár négy típusának gyártási és eladási jogát. A zár egyszerűen kezelhető, praktikus.

A rendkívül gazdag termékválaszték arra készíti az Elzett Műveket, hogy erősen szelektáljon termékei között, s fontolóra vegye, mi az, aminek a gyártását át lehet adni más vállalatoknak, illetve mi az, amit nem érdemes gyártani, mert importból olcsóbban beszerezhető. A negyedik ötéves tervben eddig 405 különféle termék gyártását szüntették meg, s 1975 végéig további 94 gyártásának megszüntetését tervezik.

Ezzel párhuzamosan évről évre újdonságokkal is jelentkeznek. Tavaly 35 új termék sorozatgyártását kezdték meg, ezek között találjuk az új, gázzal működő tűzoltókészüléket, a VAZ—2103-as ajtózárat, egy műanyag házas bútorzárat, a lengő ajtópántot, az új körzótípust stb.

Az utóbbi évek legjelentősebb fejlesztése az Elzett-Rekord néven ismertté vált húzózárok, azaz cipzárak termelésének a bővítése volt. A Lemezárugyárban új gépsorokat vásároltak, s az NSZK-tól gyártási licencet vettek. A gyártás 1972 januárjában indult meg, s ma már évente hárommillió méter cipzárát gyártanak. Időközben saját festőműhelyt is létesítettek, s jelenleg 32 színárnyalatban, négyféle fogazattal készülnek a poliészter cipzárak

— a néhány centiméteres mérettől az óriási sátorcipzárakig.

Az új cipzár tartósabb, s élettartama — ha csak erőszakosan szét nem roncsolják — kis híján egy emberöltő. A KERMI vizsgálatai szerint tízezer nyitás és zárás a cipzáron semmilyen alakváltozást nem idézett elő. 112—143 kilós terhelést elbír a zár, s a vegyszerek és a hő alig gyengítik ellenállóképességét. Ezeknek a tulajdonságainak köszönheti az új termék — amely az Elzett Művek össztermeléséből ma már 28—30 százalékot képvisel —, hogy a vásárlóközönség gyorsan megkedvelte.

Külföldön értékesítik

A három fő termékcsoporthoz, a zárok, lakatok, épületvasalatok, a Zsiguli személygépkocsi-zárok és alkatrészek, valamint a húzózárok mellett az Elzett Művek nagyobb mennyiségben gyárt tűzoltókészülékeket, fémcsomagoló eszközöket, fémzöveteket, és -fonatokat, bútorrugókat, kéziszerszámokat, evőeszközöket, ollókat és manikűrkészleteket, irónokat, körzőket, fémjátékokat, műanyagtárgyakat (érdekességként említjük: tavaly például műanyag szúnyoghálókat gyártottak, hétféle színben) és vegyes fém tömegcikkeket.

A vállalat valamennyi gyáregysége készít olyan terméket, amelyet külföldön értékesítenek. Az Elzett Művek termelésének negyed-részt exportálja. Az export fele a szocialista országokba irányul.

Volumenét tekintve a zár-lakat-vasalás gyártmánycsoport áll az első helyen, ebből a Ferunion Műszaki Külkereskedelmi Vállalat évente csaknem négyszázmillió forint értékben szállít külföldre. E termékek legnagyobb vásárlója Irán, Jugoszlávia és Hollandia.

Az Elzett Művek legnagyobb kereskedelmi partnere a Szovjetunió, amely a Zsiguli alkatrészeket kívül a cipzárakat és a bútor-kivető pántokat vásárolja nagy mennyiségben. (A bútor-kivető pántot a szekrényajtó belső falára szerelik, s nyitáskor az ajtó ezen a pánton 90 fokot elfordulhat.)

Mit szól hozzá a vásárló?

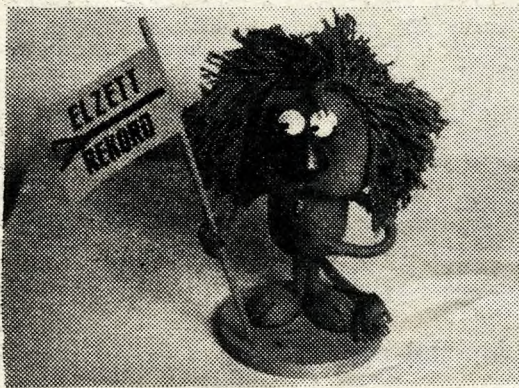
A Lemezárugyár termékei közül a cipzárakat az ARTEX Külkereskedelmi Vállalat ma már 10 országba exportálja. A fémjátékokat a Konsumex Külkereskedelmi Vállalat értékesíti külföldön. A Lemezárugyár hazánkban a legnagyobb játékgyártó vállalat. Termékei közül itthon és külföldön egyaránt a legnépszerűbbek a lendkerekes játékok, amelyekből 20—22 fajtát készítenek. A játékok legnagyobb vásárlója Csehszlovákia, Jugoszlávia és az NDK. Az Írószergyár irónjait és körzőit Anglia, Hollandia, Jugoszlávia és Törökország vásárolja. Az üzemanyagkannákat a skandináv országokba szállítják, de Nyugat-Európában is keresett cikkek, s újabban a Közel-Keletre exportál nagyobb mennyiséget a vállalat. A szerszámládák 70—80 százaléka is exportra készül. A sort még hosszán folytathatnánk.

Belföldre majd valamennyi termékéből szállít az Elzett Művek. Legnagyobb ipari vásárlója az Épületasztalosipari és Faipari Vállalat, a kereskedelmi forgalom legnagyobb részét pedig a VASÉRT bonyolítja le.

— Sok, sok vásárló elismeréssel gondol a vállalatra, amikor a formatervezett, legújabb zárat megvásárolja, ám bosszankodik, ha nem lehet kulcsot, vagy körömollót kapni. A vállalat vezetői egyik nyilatkozatukban azt ígérték, hogy 1975-re zavartalan lesz az ellátás evőeszközökből, lakatból, bútor- és épületzárakból. Addigra Berettyóújfalun épített gyárak és a Szécsényben emelt üzemcsarnok is nagyobb kapacitással dolgozik majd.

A vásárlóközönség számon tartja az ígéretet, s mert a vállalat vezetőinek is legfőbb célja a vevők mennyiségi és minőségi kívánásainak kielégítése, remélhetőleg mindkét fél: az Elzett Művek és vásárlóközönsége elégedett lesz egymással.

ELZETT MŰVEK

Az Elzett reklámfigurája, mancsában a termék népszerűsítő kis zászlóval

Valamennyi gyáregység készít olyan terméket, amelyet külföldön értékesítenek

Több mint 300 ezer személygépkocsi-zárat és tartozékot készítenek

Harmadik évtizedében

a GÉPSZAKMAI SZÖVETKEZET

Pezsgő, új világot hozott a negyvenes évek utolsó két esztendeje. Rendre-sorra alakultak a soha nem látott és hallott gazdasági egységek, mint az államosított vállalatok és a kisipari szövetkezetek. Angyal-földön is az elsők között álltak össze azok a vasas és gépipari kisiparosok, akik úgy döntöttek, hogy közös erővel szolgálják az új rendet, a magyar népi demokráciát. A hajdani lakatosok, esztergályosok, szerelők 1948-ban megalakították a Gépszakmai Szövetkezetet.

Már a kezdeti években bebizonyosodott a szövetkezők életképessége, bár még kisipari módszerekkel, eszközökkel és munkahelyeken, a régi műhelyekben dolgoztak. Munkájuk színvonalára jellemző, hogy be tudtak kapcsolódni a hazai, sőt, a nemzetközi munkamegosztásba. Már az alapítás évében mozdonyarmatúrákat szállítottak a Szovjetunióba. A következő esztendőben

megkezdtek a Worthington-szivattyúk gyártását, amit a hajógyár épített be az exportra kerülő hajókba. 1950-ben került sor az exportcsoportokhoz szükséges armatúrák, csapok, öblítőszelvények gyártására. Majd kábelgyártó gépek, nádarató kombáj, kenderarató gép, huzalzómaratózó „iratközt fel” a ciklistára.

De a termelési érték is azt mutatta, hogy a szövetkezet megtalálta a helyét a népgazdaságban. A nagyvállalatok számoltak már a jelenlétével, igényelték a termékeit. Az árbevétel az 1948. évi 239 ezer forintból 1956-ra tízmillió forintnál is többre növekedett. Lassan-lassan megváltozott a gyártmányösszetétel, az egyedi gépek helyét jelentősebb termékek foglalták el. Teljes jogú résztvevője lett a szövetkezet a szocialista ipari kooperációnak. Ebből az időszakból számos eredeti dokumentum őrizi az üzleti partnerek véleményét. Az Óbudai Hajógyár, a Fővárosi Helyiérdekű Vasút, a Csepeli Gyorsvasút, a Lábatlani Cement- és Mészművek elismerését fejezte ki a szövetkezet kollektívájának. A Gépszakmai Szövetkezet az ötvenes évek végére, mint a magyar gép- és szerelvénygyártó ipar rendkívül rugalmas egysége, polgárjogot nyert a szocialista népgazdaság rendszerében.

A jó munkát, persze, nemcsak a megrendelők ismerték el, figyelemmel kísérték az irányító szervek is. Már az alapítás utáni harmadik évben az OKISZ oklevelével tüntették ki a szövetkezetet, 1954-ben pedig első lett az iparági szövetkezetek munkaversenyében. Először nyerte el 1956-ban a Kiváló Kisipari Szövetkezet címet, legutóbb tavaly tüntették ki ugyanezzel, immár harmadszor.

1971-ben a teljes termelési érték már 103,9 millió forint, amiből az export 22 millió forint. Ma valamivel nagyobb a gazdasági célkitűzés: az idei évre 115 millió forint termelési értéket terveztek. Megváltozott a gyártmányösszetétel, így jelenleg az országos szénhidrogén-programban is közreműködik a szövetkezet: gáztüzelésű kazánokkal és azok automatikájának gyártásával foglalkozik.

A Gépszakmai Szövetkezet székháza a XIII., Reitter Ferenc utcában

E kazánokat szolgálati szabadalom alapján gyártják, 15–100 lakás fűtésére alkalmasak. Eddig a különböző teljesítményű kazánokból – Budapestől Nagykanizsáig – 1500 darabot helyeztek üzembe, s ezzel a IV. ötéves terv lakásépítési programját is segítették. Gyártanak – a gázprogramnak megfelelően – különféle szerelvényeket (nyomásszabályozókat, szűrőket stb.), amelyek a biztonságos tüzelést segítik elő.

Új konstrukció, de már kezdik megismerni szakmai körökben azt a kazánt, amely ugyancsak szolgálati szabadalomként kerül gyártásra, és gázzal vagy olajjal teljesen rugalmasan működtethető. Már 11 országban bejelentett találmány. Egy svájci cég éppen az energiatakarékossági szempontok miatt, a közelmúltban kötött szerződést licencének megvásárlására.

Érdekessége és műszaki újdonsága, hogy a kazántérből hiányzik a csőrendszer, s így kizárt a csőfolyósos hibák lehetősége. Súlyja lényegesen kisebb, mint a hasonló rendeltetésű kazánoké, teljesítménye 50–150 százalékos terhelés között rugalmasan szabályozható. Már készen van a prototípus, az idén kezdődik a sorozatgyártás, a lengyel rendelőknek a közeljövőben szállítanak, de hazai megrendelést is felvesz a szövetkezet.

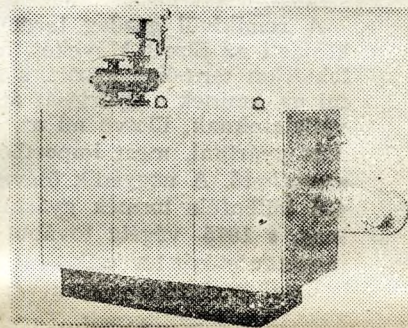
Keresett cikkei még a szövetkezetnek azok a biztonsági és légtelenítő szelepek, amelyeket a hűtőházaknál, fűtőberendezéseknél alkalmaznak. Jelentős a tőkés export a mobil-vízisztító berendezésekből. Ezek a folyókból, a felszíni vizekből kiemelten, közvetlenül, tiszta ivóvizet állítanak elő. Egy készülék súlya mintegy 35 kilogramm, kézi üzemeltetésű. Eddig több mint 700 darabot értékesítettek belőle.

Újabb megrendelőjük Irak, a Közel-Keleten ugyanis jól bevált, hasznos termék a vízisztító.

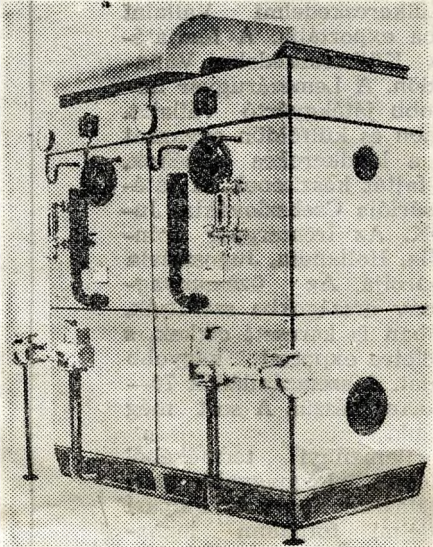
A tradicionális termékekből az asztali és oszlopas fűtőgépeket gyártják ma is, sorozatosan.

Ma szakmai rangot jelent a szövetkezetnél dolgozni, jóllehet, még szívesen fogadnának hegesztőket, forgácsolókat, lakatosokat. Az 1967-ben átadott új üzemszarnok kulturált munkahely. Jó kereseti lehetőségek, korszerű munkakörülmények és szakmai fejlődési távlat biztosítja az újonnan belépőknek a jövőt. Dolgozóiknak, a Fémfeldolgozó Szövetkezettel összefogva, szövetkezeti lakásépítési keretében juttatnak új otthonot.

A Gépszakmai Szövetkezet – öt szocialista brigádjával az élen – valamennyi dolgozója a kongresszusi munkaversenyben az előttük álló, feszített tervek megvalósítására törekszik.

Új típusú acéllemez kazán, gáz- vagy olajtüzelésre alkalmas

Az 500 Mcal/óra névleges hőteljesítményű gázkazán

25 éves a kiváló

FÉMFELDOLGOZÓ SZÖVETKEZET

Nemrég ünnepelte huszonöt esztendő fennállását a Fémfeldolgozó Szövetkezet, tehát újszólván egyidős a kisipari termelőszövetkezeti mozgalommal. A néhány kisiparos útkereső társulásból létrejött, ma korszerű és egyre inkább korszerűsödő, jelentős vidéki telephellyel rendelkező ipari középüzem története kicsiben a hazai szövetkezetek korántsem idillikus útját is példázza.

Sikerek és kudarcok

Pályafutását sikerek és kudarcok egyaránt jellemzik. 1952: elsőként érdemelték ki az Ország Kiváló Kisipari Szövetkezte címet. 1956-ig háromszor nyerték el újból, olyan gyártmányok kifejlesztésével, mint a Petz-kapocs, a gyomorvarró gép, az oximát lélegeztető készülék. Már az új, központi üzemház felépítésén dolgoztak, amikor visszavetette a fejlődést az ellenforradalom. Az 1957-es ideiglenes stabilizálódás után a gazdasági munka hullámvölgybe került, és 1963 végén a felszámolás veszélye is fenyegette a szövetkezetet.

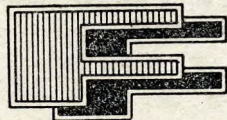
1964-ben a KISZÖV és az OKISZ anyagi-erkölcsi segítségével az újjászervezett üzemben új korszak kezdődött, új gyártmányprofilal. Az első komoly siker 1965-ben: a BNV-n bemutatott gyártmánycsalád elnyerte az OKISZ vásári plakettjét. Fő profilja vált a vendéglátóipari gépek – kávéfőzők, grillsütők – gyártása, megindult az export. A sikerek fontos tényezője volt a megélénkült szocialista munkaverseny.

A harmadik ötéves tervben a párt és a kormány ipartelepítési programjának szellemében – immár megfontolt kockázatvállalással – Mezőtúron új ipartelepét létesítettek. A korszerűsítés fontos lépése volt a nagy létszámú műszaki fejlesztési apparátus (gyártmányprofilonként önálló mérnöki fejlesztőcsoport), valamint ugyancsak jelentős létszámú minőségellenőrző csoport szervezése. Segítségükkel sikerült túlszárnyalni a tervelőirányzatokat.

A fordulat éve

Az ezerkilencszázhetvenes évek legvégén megindult a kisipari módszerek felszámolása, a

Az egyik fő profil: a vendéglátóipari gépek és berendezések gyártása

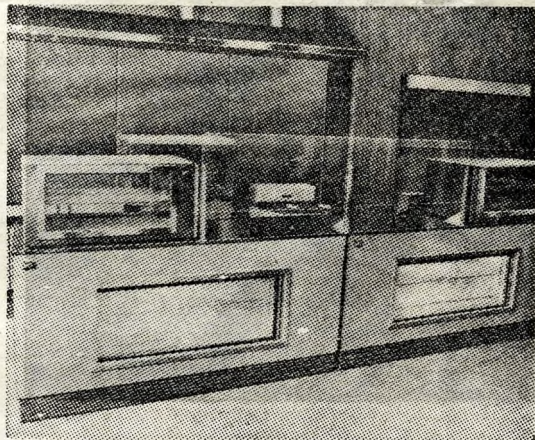

Nyugatnémet licenc alapján, sorozatosan készülnek az ügyviteltechnikai gépek és berendezések

középzemű munkastílus, a szalagrendszer kifejlesztése. A presszógépek és a grillsütők iránt növekvő kereslet szükségessé tette a nagyobb sorozatok gyártását, majd új gyártmányok bevezetését. A termékek minősége elérte a nemzetközi színvonalat, aminek a rohamosan növekvő export is egyik bizonyítéka. Előterbe kerültek a nyereséget szem előtt tartó gazdasági döntések. Megújult a vezetési stílus, az új technológiával elért munkabér-megtakarítást pedig a kvalifikált munkát ösztönző bérezésre lehetett felhasználni. A marketingtevékenység továbbfejlesztésére bemutatótermet nyitottak. 1969-ben újra kiérdemelték a Kiváló Kisipari Szövetkezet címet.

1970-től számíthatjuk a „legújabb kort”. A piaci helyzethez alkalmazkodva, új gyártmányokkal jelentkezték. Ilyenek a háztartási elektromos készülékek (bojler, háztartási grillsütő stb.), valamint – nyugatnémet licenc alapján a Zippel rendszerű ügyviteltechnikai gépek és berendezések. A rohamosan fejlődő export indokolta a szövetkezet negyedik ötéves tervének menet közbeni, jelentős felemelését.

A látványos sikerek – az egy főre jutó termelési érték és az átlagkereset imponáló növekedése – fontos tényezője a szocialista brigádmozgalom és az újjáéledt munkaverseny. A 25 éves Fémfeldolgozó Szövetkezet, ma már visszavásárolt, egyre bővülő, Szegedi úti központi, valamint mezőtúri vidéki telepen működve, példázza a társadalmi és az egyéni érdekek összhangjában végzett munka sikerességét, eredményességét.

A RÉZMŰIPARI SZÖVETKEZET 22 ESZTENDEJE

Sokak előtt ismeretlen, hogy mi is tartozik a rézműipar profiljába. Általában arra gondolnak, hogy rézből készült csecsebecsék, dísz tárgyak, különféle rézöntések. A valóságtól ez igen távol áll. A rézműves tevékenység felöleli a vegyipari, gyógyszeripari, élelmiszeripari, textilfestő, papír-, hűtőipari, tej-, szesz- és konzervipari, festék- és lakkipari gépek és berendezések, valamint ezek alkatrészeinek gyártását, felújítását és javítását. A vörösréz fűrdőhenger, adagolóknál és hallapát stb. a lakosságnak készül. E sokféle gépet és berendezést — amelyek anyaga vörös- és sárgaréz, alumínium, nikkel, szinezüst, saválló rozsdamentes acél — a laboratóriumi mérettől a nagyüzemi kivitelig gyártják. A szakma igen fontos és jelentős ipari szolgáltatása a tűziónozás.

A speciális szakképzettségű rézművesek jórészt 250—300 évvel ezelőtt Németországból bevándorolt dinasztikából kerültek ki. E szakma öröklődött apáról fiúra. Később nálunk is megkezdtek — mérsékelt ütemben — az utánpótlás képzését. Sajnos, a rézműveséget 4 évvel ezelőtt törölték a hivatalos képzési jegyzékből.

AZ INDULÁS

Az ország demokratikus berendezkedése kedvezett a szövetkezeti mozgalom kifejlődésének. Ebben az új gazdasági légkörben, 1952 márciusában, 14 alapító tag részvételével alakult meg a Rézműipari Javító Ktsz. A szövetkezet tevékenységét két kisiparos műhelyben, a Berzeny és a Gogol utcában kezdte. Sem az anyag, sem pedig a munka nem volt biztosított. A tagoknak maguknak kellett, ismeretségeik révén, munkát szerezniük, s a MÉH-telepeken böngésztek az anyagokat. A profiltól teljesen eltérő munkákra — radiátorcsapok javítása, autószelepek felújítása stb. — volt szükség ahhoz, hogy az újonnan alakult szövetkezet fennmaradjon. Tűzoltókészülékek javítása, pákamellegítő kályhák készítése, acélhuzalok ónozása — ez már előrelépést jelentett. Szervezettségéről, pontosan tervezett termelési folyamatáról szó sem lehetett.

Természetesen, e mostoha körülmények okai nem kizárólag az akkori helyzetből, a megalakulás nehézségeiből fakadtak, hanem jórészt az akkori vezetés személyi összetételéből, a személyi torzalkodás miatti gyakori vezetőcserékből.

1954-ben a felettes szervek vizsgálata feltárta, hogyha a szövetkezet azt a tevékenységet folytatja, amire alakult, és azt az elvárásoknak megfelelő keretek között végzi, akkor ez import pótol, továbbá olyan gépek és berendezések készülhetnek, amelyek exporttermékek előállítására alkalmasak. Ezek után a szövetkezet új vezetőket választott. Megkezdődött a teljes átszervezés, és ennek nyomán a gazdasági fellendülés, lényeges eredmények elérése.

Míg a megalakulást követő második évben a termelés mindössze 2 millió forint volt, ma köze: 40 millió; ugyanabban az időben 1 fő termelése éves szinten 50 ezer forintot tett ki, ma csaknem félmilliót. A szervezett termelés, a termelékenység tervezett emelkedése, a létszám fokozatos növekedése kedvező irányban hatott.

A helyi pártalapszervezet sokat segített a gazdasági vezetésnek a mind nagyobb eredmények megvalósításában. A szövetkezet egészséges fejlődésének következménye volt, hogy házon belül kellően érvényesítette a párt életszínvonalpolitikáját. A dolgozók átlagkeresete — az árak-

hoz viszonyítva — a kezdet óta többszörösére nőtt.

Sikerült szilárd profilt is kialakítani. A szövetkezet olyan termékeket állított elő, amelyekkel 1956 nyarán már sajtóbemutatón büszkélkedhetett.

ÚJ PROFIL

A szövetkezet tevékenysége sokoldalú lett. E skálabővítésnél szem előtt tartották a szövetkezeti iparra vonatkozó irányelveket, a csoportterveket összegezve a népgazdaság érdekeivel. Olyan, méreteiben szinte egyedülálló, tűziónozó tevékenységet fejlesztettek ki, amellyel exportkooperációt végeznek az állami és szövetkezeti ipar részére és létrehozták olyan egyedi és kis sorozatú termékek egész sorát, amellyel különböző iparágak szükségletét elégítik ki. A szövetkezet akkori gyártmányai közül megemlíthető a sztreptomicingyártó berendezés, különböző vitamínüzemek szakipari berendezéseinek előállítása, a kizárólag exportra termelő, nagyméretű illóolaj-extraháló berendezés elkészítése. Ezen kívül főbb gyártmányai a vendéglátóipari saválló acél habüstök, tálak, ónozott halbográcsok, különböző felszolgáló és adagolóeszközök.

Fontos termékek a színesfém kondenzátorok, hűtőtestek, tartályok, vakuumberendezések és autókklavok, hűtőipari berendezések, fagyaltgépalkatrészek, textilipari kalander- és szárítóhengerek, tejipari hűtőberendezések, mérő- és hitelesítődények, szűrő- és ülepítőberendezések, leparlók és desztillálók, rektifikáló oszlopok, ipari hőcserélők, keverős vegyipari tartályok — és még sorolhatnánk tovább.

A szövetkezet nem törekedett sohasem arra, hogy önállóan tervezze és gyártsa gépeket vagy gépi berendezéseket, úgy érezte, hogy a közös érdekeket akkor szolgálja a legjobban, ha az állami nagyipar e speciális szakterületi igényeit elégíti ki — kooperációban. Így lett partnere a Ganz-MÁVAG-nak, a Chinoinnak és a többi gyógyszergyárnak, a Magyar Kábel Műveknek, az Országos Mérésügyi Hivatalnak, a Goldbergernek és a Kistextnek, a papírgyáraknak, kórházaknak, kutatóintézeteknek, vendéglátóipari vállalatoknak stb.

Az évek folyamán elért termelési eredmények a szövetkezet gazdasági helyzetét is megszilárdították.

Itt alakult meg és működött 17 évig a szövetkezet

dították. A mintegy 100—120 főre fejlődött ipari egység saját vagyona — úgyszólván a semmiből — 28 millió forint. Bővítették termelési berendezéseiket is és a lehetőségek határain belül korszerűsítéseket végeztek. A gazdaságos termelés megszervezésével és a piac igényeinek fokozásával a Gogol utcai elavult, zsúfolt földszintes és pinceműhelyek nemcsak korszerűtlenné, hanem kicsinnek is bizonyultak. A vezetőség határozata alapján sok energiával, saját erőből korszerű üzemtelepet létesítettek.

Az új üzemház birtokba vétele megteremtette a még nagyobb ütemű fejlődés feltételeit. A szövetkezet az önállóság adta lehetőségekkel helyesen élve, a megváltozott körülményeknek megfelelően, új termelési és ügyviteli szervezetet épített ki, illetve a korszerű követelményeknek megfelelően átszervezte azokat. A termelés és a hatékonyabb gazdálkodás fejlődése ez időtől kezdve meghaladta az iparági átlagot. A tagság politikai felkészültsége, szakmai tudása, kulturális igénye emelkedett. Megalakult az önálló KISZ-szervezet, a munkaverseny élővé vált és szervezett lett. Egymás után alakultak a szocialista brigádok. Jelenleg 7 szocialista brigád foglalja magába a szövetkezet dolgozóinak mintegy 75 %-át. Ennek eredményeképpen a szövetkezetek közötti munkaversenyben több kitüntető elismerésben részesültek, többek között 1972-ben elnyerték a Műszer- és Gépipari Szövetkezetek Budapesti Szövetségének vándoraszliját, 1973-ban versenyeredményükkel pedig a Kohó- és Gépipari Minisztérium által adományozott kiváló szövetkezet címet.

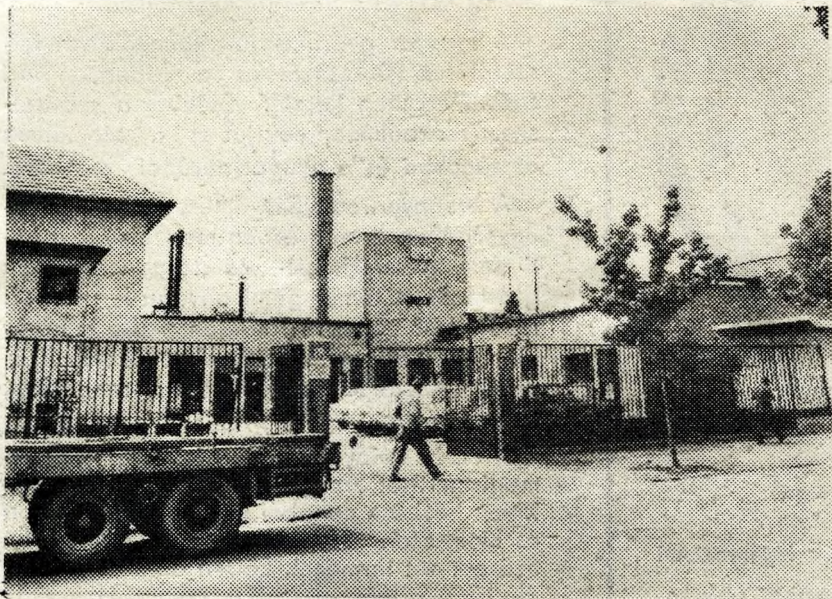
A JÖVŐ

A szövetkezet megalakulásakor célul tűzte ki: ipari javításokat, felújításokat is végez. Az igények megváltozása, a piac szükségletei, a tervszerű gazdálkodás megszilárdítása következtében e tevékenység mindinkább háttérbe szorult, és a kialakított gyártmányok előállítása került előtérbe. Emiatt a szövetkezet 1969-ben a nevét is megváltoztatta és azóta, mint Rézműipari Szövetkezet működik. Ennek következménye volt a termelői tevékenység kiszélesítése is, a belkereskedelmi árualap növelése, a külkereskedelmi tevékenység megkezdése. Kifejlesztették a különböző felhasználású — üzemi és fogyasztói igényeket egyaránt kielégítő — folyadékintó szivattyúsaladót és legújabbban egyedi tervezésű világítótesteket készítenek intézmények és középületek részére. A szövetkezet gyártja a Magyar Hajó- és Darugár exporthajóinak világítótesteit is.

Új profil — mintegy másfél éves kísérletezés után — a rézhulladékból galvanoplasztikai eljárással előállított dísz tárgyak készítése. A mintadarabok alapján igen komoly a külföldi érdeklődés.

Az eddig elért eredmények új lendületet adnak és újabb munkasikereket ígérnek.

Legfontosabbnak tekintik a korszerű technológia kialakítását, a termelés szervezettségének és gazdaságosságának további javítását, az önköltség csökkentését, a jó minőségű termékek előállítását. A szocialista brigádokban megvan az elköltés a fegyelmet és felelősségteljes munkára, a műveltség gyarapítására, a szocialista emberi magatartás formálására. E célokért munkálkodik az egész szövetkezeti tagság, tovább erősödik a vezetők és beosztottak alkotó együttműködése.

Az 1969-ben elkészült új üzemház

Korszerű körülmények között dolgoznak új telephelyükön

Külföldön is keresettek a Műanyagipari Szövetkezet termékei

A Műanyagipari Szövetkezet Magyarország legnagyobb ilyen szövetkezete. 1952-ben alakult, s a budapesti XIII. kerület egyik legjelentősebb szövetkezete. Hőre lágyuló műanyagból készülő, különféle termékeinek száma állandóan bővül. Jelenleg több ezer árucikket gyártanak, amelyeket az ipar, az építőipar, a kereskedelem és a közlekedés különböző ágazataiban hasznosítanak.

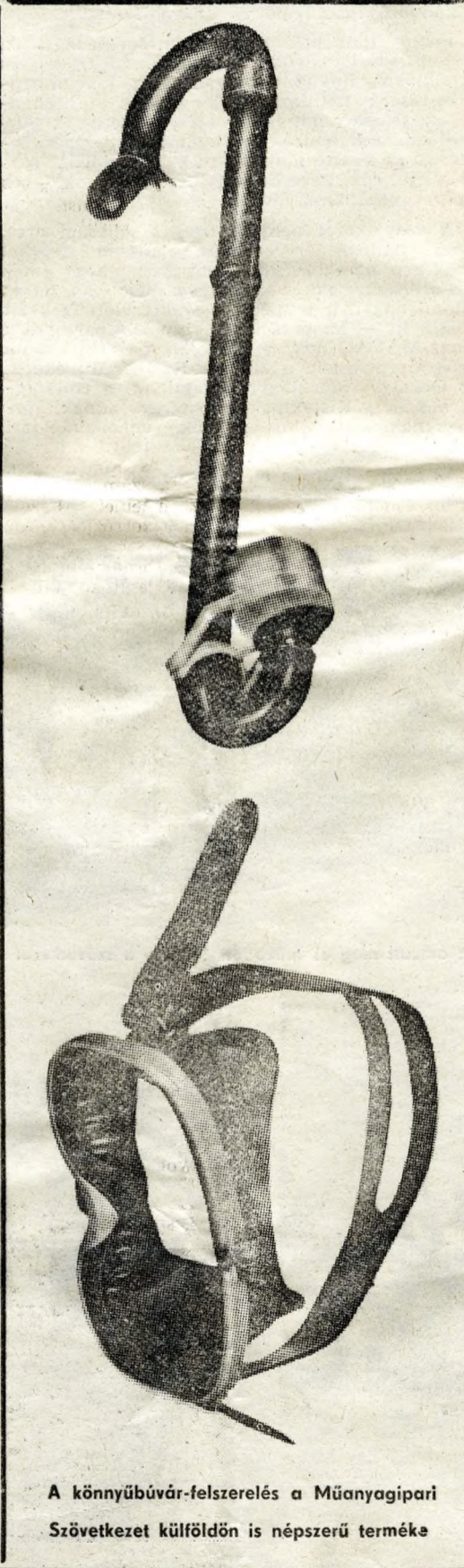
A szövetkezet termékeit szívesen vásárolják hazánkban és külföldön egyaránt. Az egyre növekvő külföldi igényt az is bizonyítja, hogy termékeik jelentős százaléka – és egyre nagyobb mennyisége – külföldi megrendelésre készül. De jelentős az a termékmennyiség is, ami a belkereskedelmen és a kooperációkon keresztül a hazai igények kielégítését szolgálja.

A megalakulás utáni első évek alig 2–5 millió forintos évi termelési értékéhez képest igen gyors volt a fejlődés: 1970-ben az évi termelés értéke már elérte a 110 millió forintot. Ez több mint ötszöröse az 1953. évi-nek, s valamivel több mint a kétszerese az 1966. évi-nek. Ezzel egyidejűleg a szövetkezet létszáma az 1953. évi-nek mintegy a harmincszorosára, az 1966. évi-nek pedig nem egészen a kétszeresére emelkedett. Az 1973. évi termelési érték pedig már 150 millió forintot tett ki. Az idén újabb 10 százalékkal növekszik a befejezett termelés értéke, s a tőkésországokba irányuló kivitel a kétszerese lesz a tavalyinak – több mint 40 millió. A szövetkezet termékei a múlt években már hét európai országba és Kubába jutottak el.

Az igények növekedése a termelőterület bővítését, a választék további növelését is követelte. Az egyre szaporodó rendelések kielégítésére létesítették – tíz esztendővel ezelőtt – tatabányai üzemegységüket. A szövetkezet vásárlóinak megelégedettségét, a kollektíva jó munkáját tükrözi, hogy több ízben nyerték el a kiváló kisipari szövetkezet, 1971-ben a szocialista munka szövetkezete, 1972-ben és 1973-ban pedig a Nehézipari Minisztérium kiváló szövetkezete címet. A kitüntető címek elérésében jelentős a szerepük a szocialista brigádoknak is. Jelenleg 24 szocialista brigád dolgozik.

A szövetkezet tagsága és vezetősége nagy feladatokat vállalt magára az MSZMP XI. kongresszusa és felszabadulásunk 30. évfordulója tiszteletére indult versengésben is. Vállalták, hogy egy kommunista szombat dolgoznak a kerületben épülő, 100 férőhelyes óvoda költségeihez való hozzájárulás érdekében. A befejezett termelési tervet 10 százalékkal, az export növelésére előirányzott kötelezettségeiket pedig 100 százalékkal túlteljesítik. Vállalják, hogy a termelési költségeket 10 százalékkal csökkentik, a termelékenységet pedig 8–10 százalékkal növelik. A termelékenység ilyen arányú növelése azt is jelenti, hogy a termelésnövekedést teljes egészében a termelékenység emelésével érik el.

A Műanyagipari Szövetkezet termelésében jelentős a világítástechnikai plexibúrák, a forgalomirányító KRESZ-táblák gyártása. Méltán büszkék arra, hogy a plexibúrák gyártásában a második helyet foglalják el

A könnyűbúvár-felszerelés a Műanyagipari Szövetkezet külföldön is népszerű terméke

az országban, valamint arra is, hogy a szövetkezet termékei megtalálhatók az új létesítményeken, a budai Várban és a Metró állomásain egyaránt. Keresettek a plexibúrák a Szovjetunióban és a Német Demokratikus Köztársaságban is.

A gépkocsik számának rohamos növekedésével nőnek az igények a jól látható, éjjel és nappal egyaránt megbízhatóan útbaigazítást adó közlekedési táblák iránt. E műanyag KRESZ-táblák nemcsak tartósabbak, korrózióállóbbak és esztétikusabbak elődeiknél, de világíthatóak is.

Kis sorozatban gyártják a kádak műanyag béléseit, amelyek sav- és lúgállóvá teszik a kádakat. Fotólaboratóriumok számára is készítenek műanyag betéteket. Évente 1000–1500 inkubátort adnak át a MEDICOR Műveknek; nagyrészt a külföldi megrendelések kielégítésére.

A termékek eddig sem szűk választékának bővítésére olasz gépsort vásárolt a szövetkezet. E gépsoron extrudált műanyag lemezeket és fóliákat gyártanak. 1972-ben már 600 tonna polisztirolt készítettek, amelyből – egyedül az országban – élelmiszeripari célokra különböző vastagságú, ütészálló polisztirol fóliát gyártanak.

A múlt évben – az országban elsőként – megkezdtek az extrudált plexilemezek gyártását, amelyekkel jelentős nyugati importot takarítanak meg a népgazdaságnak. Ebben az évben már 40 millió forint értékű lemezt gyártanak. A megrendelők igényeinek kielégítésére a 2–5 mm vastagságú lemezek 1 méter szélességben, és 2,5 méterig bármilyen hosszban készülnek. Megoldották a polietilén lemezek, a metilakrilát és az ABS-anyagok feldolgozását is.

A szövetkezet fröccsöntő üzemében 500 p terjedelemtől polisztirolt, polietilént, polipropilént, PVC-t dolgoznak fel, és különféle közszükségleti cikkeket és ipari kooperációs terméket állítanak elő. Ebbe a csoportba olyan termékek tartoznak, amelyek külföldi megrendelések kielégítését szolgálják. Így például a VIDEOTON részére híradástechnikai alkatrészeket, a Hűtőgépgyárnak tojás- és vajtartókat, a Mosonmagyaróvári Fémszerelvénygyár részére zuhanyrózsákat, műanyag alkatrészeket gyártanak, s részt vesznek a MOFÉM és az osztrák Karl Seidl cég közötti kooperációban is különféle műanyag fogantyúk gyártásával. Ezekből évente 600 ezer darabot készítenek.

A magyar gyártmányú könnyűbúvár-felszerelések 90 százaléka a Műanyagipari Szövetkezetben készül. Ezekből a sportfelszerelésekből igen sok jut el a szocialista országokba és a nyugat-európai piacokra.

A Műanyagipari Szövetkezet tatabányai üzemegységében a múlt évben megkezdtek a különféle gyermekocsi- és targoncakerekek gyártását. A tömör gumi anyagú kerekekből tavaly már 150 ezer, az idén pedig mintegy félmillió darabot készítenek a Német Szövetségi Köztársaságból érkezett rendelések kielégítésére.

A vevők igényeinek még jobb, alaposabb megismerését szolgálja, hogy piaci kapcsolataik bővítése céljából évente több vásáron és kiállításon szerepelnek a Műanyagipari Szövetkezet termékei. Ebben az évben például nagy sikert arattak a tavaszi HUNGAROPLAST bemutatón.

METALLOGLOBUS

METALLOGLOBUS

Fémipari és Termelőeszköz Kereskedelmi Vállalat

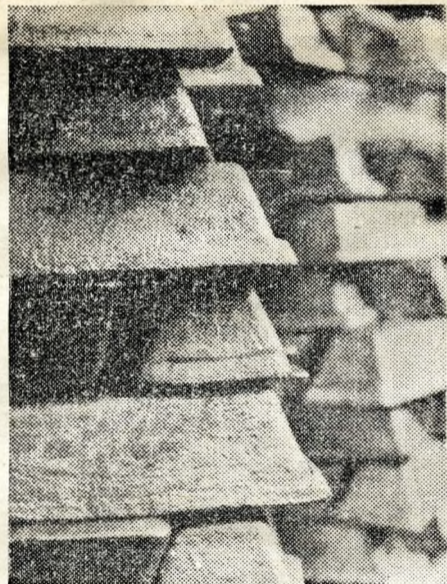
Budapest XIII., Jász utca 5.

50 éves
VÁLLALAT

25 éve
ANGYALFÖLDÖN

Az elmúlt esztendőben volt ötven éve, hogy a belföldi gyártású színesfém alapanyagok és félgyártmányok bizományos forgalmazására kereskedelmi vállalat alakult. A cég, a METALLOGLOBUS Fémkereskedelmi Részvénytársaság, annak idején a VI. kerületben, a mai Bajcsy-Zsilinszky úton rendezkedett be, kis irodahelyiségben. Negyedszázadon át ott végezte fémkereskedelmi munkáját.

Fejlődése 1948-ban indult meg, amikor a bankok és a nagyvállalatok államosítása után önálló szocialista vállalatként, METALLOGLOBUS Fémértékesítő Nemzeti Vállalat néven megkezdte élete második negyed századát. Az új vállalat 1950-ben költözött ki a Belvárosból Angyalföldre, a Jász utca egyik kis, földszintes épületébe.

A vállalat azóta megsokszorozta tevékenységét, országosan kiterjesztette működését. A több milliárdos forgalmú szocialista nagyvállalat központja azonban ma is itt van a többször átépített, átalakított, bővített régi épületben, az újonnan épített raktárak és üzletek között.

Az ötvenes évek elejének extenzív iparfejlesztése során elsősorban a vállalat tevékenységének mértéke növekedett: színesfém alapanyagokkal és félgyártmányokkal látta el egyre nagyobb és nagyobb mennyiségben a hazai fémkohászatot és a fémfeldolgozó iparágakat. A vállalati munka lendületére jellemző, hogy ekkor öt esztendő alatt megnegyeszerelte forgalmát. A dinamikus fejlődést látva, a gazdaságirányítás központi szervei a METALLOGLOBUS feladatává tették a színesfém hulladékok és az ócskafémek országos begyűjtését és értékesítését, majd később az elfekvő színesfémkészletek rendszeres felvásárlását is.

A begyűjtött színesfém hulladék és ócskafém azonban nemcsak ötvözet, de fajta és minőség szempontjából is erősen kevert, így kohászati feldolgozása

csak több lépésben és nagy veszteséggel lehetséges. A METALLOGLOBUS ezért kiépítette fémhulladék-válogató és ipari előkészítő szervezetét. Ennek eredményeképpen fokozatosan megvalósult a hazai színesfémkohászat egynemű fémhulladékkal való ellátása.

A most már ipari tevékenységet is végző METALLOGLOBUS Fémipari és Értékesítő Vállalat színesfém kereskedelmi profilja a hatvanas években — az ólom félgyártmányok forgalmazásának megindításával — teljessé vált. A vállalat forgalmába ekkorra már beletartozott minden importált színesfém alapanyag is. Létrejött az „új” METALLOGLOBUS: a népgazdaság belföldi színesfém szakvállalata, amely egyesítette a színesfémek belföldi forgalmazását, készletezését, s a képződő fémhulladék gyűjtését és ipari előkészítését.

Köztudott, hogy Magyarországon az alumíniumon kívül minden színesfém importáru. A nagyértékű és importált színesfémekkel való takarékoskás a hatvanas években is elsőrendű népgazdasági érdek volt. A METALLOGLOBUS az elmúlt évtizedben kikísérletezte a gépiparban széles körben fémhelyettesítő anyagként alkalmazható, bizonyos fizikai tulajdonságok tekintetében a fémetek még felül is múló METAMID márkanevű poliamid-6 típusú, korszerű műanyagot. Sor került ennek folyamatos gyártására is. Ezen kívül még másféle fémhelyettesítő műanyagokat (textilbakelit, PVC-idomok stb.) is forgalomba hoz a vállalat.

A METALLOGLOBUS, országos színesfém-szakvállalatként — 1968-ig — összegyűjtötte és a központi gazdálkodó szervekhez továbbította a felhasználók anyagigényléseit, majd — központi jóváhagyás után — kielégítette ezeket az igényeket. Kétségtelen, hogy a METALLOGLOBUS országos készletező és elosztó funkciója mellett foglalkozott színesfém kereskedelemmel is, ez azonban mind a népgazdaság, mind a vállalat szempontjából másodlagos jelentőségű maradt.

Az utóbbi években, 1968 után, a METALLOGLOBUS, elvesztve központi gazdasági funkcióját, monopól helyzetben levő készletező-elosztó országos szakvállalattól át kellett hogy alakuljon a színesfém-termékgazdálkodásban működő szocialista nagykereskedelmi vállalattá. (Az átalakulást sem példa, sem finansziális ösztönzés nem segítette.)

A vállalat vezetői világosan látták, hogy a METALLOGLOBUS az új helyzetben csak úgy állhatja meg a helyét a termelőeszköz forgalomban, ha a fizetőképes keresletet a vevő számára gazdaságosan elégíti ki. Felismerték tehát, hogy a vállalatnak olyan forgalmi feladatokat kell ellátnia, amelyeket — külön-külön vagy együttesen — mind a termelők, mind a fogyasztók igényelnek, és természetesen olcsóbban és gyorsabban. Ezért úgy formálták át a METALLOGLOBUS szervezetét, és úgy irányították működését — hiszen ipari tevékenységet is végző „TEK” vállalat — hogy alkalmassá váljék mind a termelők, mind a fogyasztók számára

szükséges kereskedelmi szolgáltatásokat rugalmas és pontos elvégzésére. Irányelvként és elerendő célként tűzték a vállalat dolgozó el a kedvező piaci értéktétel megszerzését. Olyan piaci helyzet kialakítására törekedtek, amelyben mindenekelőtt a partner érdeke a METALLOGLOBUS-szal kialakított és fenntartott rendszeres kapcsolat.

Az utóbbi években a METALLOGLOBUS sokat tett a kitűzött cél eléréseért. Hatékonyabbá tette szervezetét és működését, gyorsította a forgalmazás ütemét. A legtöbb színesfém terméknel bevezette a raktári kiszolgálást, és — a vevő kívánságára — a vásárolt áru házhoz szállítását. Vevőszolgálatot hozott létre, és igyekszik bővíteni a kereskedelmi szolgáltatások körét. A forgalom jobb lebonyolítása érdekében sorra átépítette a kerületben levő raktárait. A vevők kényelme érdekében a Mór utcában nagykereskedelmi értékesítési irodát nyitott, ahol a vállalatok anyagbeszerzési szakemberei korszerű körülmények között és gyorsított ügyintézésrel, helyben árut rendelhetnek, szállítási diszpozíciót adhatnak, megvárhatják és ki is egyenlíthetik számlájukat. A Jász utcában felújították a kiskereskedelmi üzletet, és kibővítették a raktárat. A lakosság számára vidéken megindult — korszerű lemez- és szalagalakító gépekkel — a korrózióálló alumínium épületbádogos szerkezetek és szerelvények, ereszcatornák, lefolyócsövek, tetőkibívó és világítóablakok sorozatgyártása. (A felújított budapesti házakon ezüstösen csillogó új ereszcatornákat és lefolyócsöveket már a METALLOGLOBUS készítette és szállította.)

A vállalat következő évi tervei szerint újabb létesítményeket kap a XIII. kerület. Építés-tervezési stádiumban van a Pozsonyi úton egy újabb, első sorban lakossági szükségletek kielégítését szolgáló korszerű kiskereskedelmi üzlet. A Rajk László utcában a megnyitandó vevőszolgálati iroda, valamint a reklám- és propagandacélokra szolgáló helyiség mellett, bemutatóterem is nyílik, amely a vállalat árukörét, s új termékeit ismerteti.

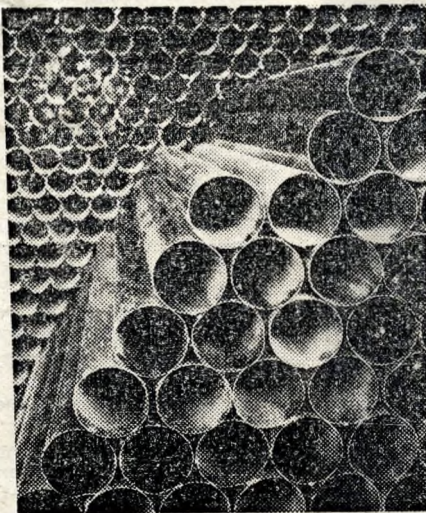
A METALLOGLOBUS XIII. kerületi és budapesti telepei és üzletei:

KÖZPONT

KISKERESKEDELMI ÜZLET

XIII., JÁSZ UTCA 5.
Levél cím: 1389 Bp. Pf.: 127
Telefon: 202-320, 202-431
Telex: 22-4483

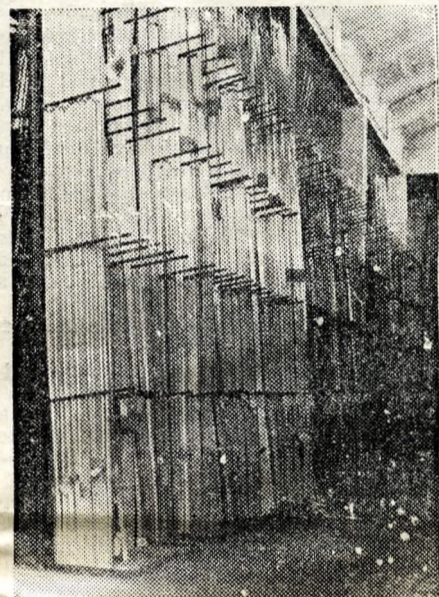
Nehéz- és könnyűfém félgyártmányok kis mennyiségben, nehéz- és könnyűfém hegesztőanyagok, alumínium épületbádogos szerkezetek és szerelvények.

NAGYKERESKEDELMI IRODA

XIII., MÓR UTCA 3.
Levél cím: 1389 Bp. Pf.: 127
Telefon: 202-320, 203-021
Telex: 22-4483

Réz, bronz, sárgaréz, ólom, horgany félgyártmányok.

MŰANYAGTELEP

XIII., DÓZSA GYÖRGY ÚT 57.
Levél cím: 1389 Bp. Pf.: 127
Telefon: 208-420, 408-369
Telex: 22-4483

METAMID, textilbakelit, vulkánfiber, polietilén, polipropilén, poli-formaldehid termékek, vegyszer-szívattyúk és alkatrészek.

HASZONFÉMTELEP

XIII., VÁCI ÚT 37.
Telefon: 408-798, 490-997

Elfekvő nehéz- és könnyűfém félgyártmányok vásárlása, nehéz- és könnyűfém félgyártmányok hasznofémként való értékesítése.

MŰANYAGÜZLET

VI., LÁZÁR UTCA 13.
Telefon: 316-709.

PVC-csövek, csőidomok, armatúrák, polietilén-armatúrák, poliészter lemezek.

KÖBÁNYAI TELEP

X., SÍRKERT UTCA 2-4.
Levél cím: 1475 Bp. Pf.: 115
Telefon: 271-099
Telex: 22-5739

ALAPANYAGOK

Réz- és rézötvözet-tömbök, alumínium- és alumíniumötvözet-tömbök, egyéb fémek és fémötvözetek.

KÖNNYŰFÉM-FÉLGYÁRTMÁNYOK

Alumínium- és alumíniumötvözet félgyártmányok, lágyforrasztók, csapágyfém-ötvözetek.

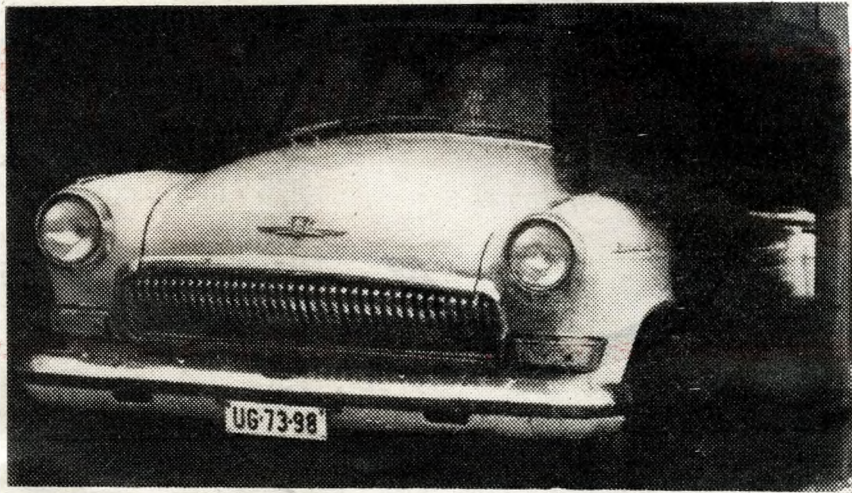
FÉMHULLADÉKOK

Nehézfém hulladékok és ócskafémek, könnyűfémhulladékok és ócskafémek, egyéb fémhulladékok és ócskafémek.

Az ipari üzemek hasznos segítőtársa

FŐVÁROSI MŰSZAKI KEFEGYÁR

A Fővárosi Műszaki Kefegyár termékeinek száma évről évre nő, a termékek változnak aszerint, hogy a különböző iparágakban milyen új technológiák kerülnek bevezetésre, vagy milyen új gépeket állítanak a termelésbe. (Amikor például keresett cikk lett a velúr, ugrásszerűen emelkedett a textilipar borzolókéfe-rendelése. Most, a gépkocsik számának növekedésével egyre több kocsimosó kézikéfére van szükség, és rohamosan emelkedik az autómossó-gépek hatalmas forgókeféinek a gyártása is.)

A Fővárosi Műszaki Kefegyár jelenleg három-ezer terméket gyárt, ezekből körülbelül kétezret rendszeresen. A felhasználás különböző területein olyan gyors a változás, hogy évente 400–500 új termékkel jelentkeznék a piacon.

A gyors változtatásokra általában, sőt elsődlegesen az ipar, a megrendelők kényszerítik a vállalatot, de a választékbővítéshez nemcsak követelő igény, hanem megfelelő partner is kell. Nos, a Fővárosi Műszaki Kefegyár műszaki és munkaskollektívájában van hajlandóság és fogékonyság az újra. (Most például, hogy a csővezetékes szállítás teret hódít hazánkban is, a különböző csővezetékek belső tisztításához szükséges keféket kezdik el gyártani.)

A megrendelők igényeinek mind gyorsabb és tökéletesebb kielégítése érdekében a gyár vezetői jelentős lépéseket tettek a vertikális fejlesztésére. Régebben például a kefék foglalatát csak fából tudták készíteni, s ha másfajta követelmény volt, akkor a megrendelőnek kellett a fém, a textilbakelit, a bőr vagy a műanyag kefetesteket előteremnie. Ebbe azután a műszaki kefégyárban behúzták a kiválasztott alapanyagot, a szőrt vagy a műszálát. A vertikális első lépéseként, 1973-ban a Dévényi úti telepükön vasipari részleget állítottak üzembe, ahol a nyersöntés kivételével minden más munkát elvégezhetnek.

A vállalat egyébként három telephelyet tart fenn. Ebből kettő a XIII. kerületben, egy pedig Nógrádszakálón működik. Vidéki üzemükkel részben eleget tettek az ipartelepítési politikának és segítették a helyi foglalkoztatottság megoldását, másrészt a nyersanyag-lelőhelyek közelébe telepítették a fafeldolgozó részlegüket. A nógrádszakáli üzemben 1974 végére már ötven dolgozónak adnak munkát.

A 250 dolgozót foglalkoztató gyár az idén 47 millió forint értékben állít elő műszaki keféáru-t, szabvány, minta, illetve műszaki rajz alapján. A fenti megfogalmazásból kitűnik, hogy a műszaki

jellegű keféket nemcsak a Magyarországon sorozatban készülő termékekbe szerelik be, hanem így gyártják a külföldről behozott speciális gépek egyedi alkatrészeit is. Sokszor nincs műszaki rajz a megrendeléshez kapcsolva, ilyenkor a vállalat szakemberei keresik fel a megrendelő üzemét, és a helyszínen rajzolják és mérik le a szükséges adatokat. Gyakori az ilyen egyedi munka, hiszen a magyar üzemek mind több külföldi gépet vásárolnak. Az egyes olasz, angol, svájci, NSZK-beli vagy másfajta berendezésekhez — a megkopott eredeti helyett — azonos színvonalú magyar pótalkarészeket készítenek a Fővárosi Műszaki Kefegyárban. A speciális feladat széles körű, gondos műszaki előkészítést követel. Igaz viszont, hogy így a sok, egyedileg tervezett és készített termék az alkalmazotti létszámot is növeli, de a vállalat vezetői igyekeznek megbirkózni az ebből eredő gazdálkodási gondokkal.

A gyárban sok a speciális célgép. Mivel gyakori az egydarabos megrendelés, a nagy teljesítményű gépek kapacitása nincs teljesen kihasználva. Ezért is indokolt hogy az ipar számára nélkülözhetetlen műszaki keféáruk mellett közszükségleti cikkeket is gyártsanak. A körömlakk-csészettől a szőnyegkeféig, sokfajta terméket állítanak elő. Sőt, mivel a piacon ez hiánycikknek számít, újabb termékként úgynevezett úti kefé-garnitúrát kezdenek gyártani. Ugyancsak készítenek háztartási célokat szolgáló kefé-garnitúrákat is.

A gyár alakulásakor az ecset volt a fő profil. Jelenleg termelésük 75 százalékát teszi ki az ipari célra felhasznált műszaki kefe, és 25 százalék az egyéb, elsősorban háztartási célokat szolgáló keféáru. E feladatok ellátásához a manufaktúrális körülmények már nem megfelelőek, ezért jelentős műszaki-technikai fejlesztés indult meg az üzemben. Növekedett a gépesítettség foka, sok új technológiát vezettek be.

A gyár és a technika fejlesztése tulajdonképpen a jelenlegi gazdasági mechanizmus életbe lépésével kezdődött, amikor az előzőeknél jelentősebb anyagi alappal rendelkeztek. Az előkészítő munka után a változás tulajdonképpen 1972–73-ra érett be, ekkortól lendült fel a gyár termelése, s teremtődtek meg az alapok a további lépéshez. A műszaki-technikai-technológiai változásokat összekötötték a dolgozók munkakörülményeinek javításával is. Jelentős szociális beruházásokat hajtottak végre, s így a dolgozók jobb körülmények között végezhetik munkájukat.

Miután megismertük a gyár fejlődését és alapvető termelési feladatait, következnek egy kis termékbemutató, amely, ha töredékesen is, de bizonyítja, hogy milyen széles a Fővárosi Műszaki Kefegyár gyártmányainak felhasználási köre. Először is valamit az alapanyagokról: a gyártmányok hazai és külföldi alapanyagból készülnek. Mégpedig állati eredetű szőrből, növényi eredetű rostokból, szálakból és gyökerekből, valamint mesterséges szálakból, fémszálakból.

A gyár termékeit valamennyi iparág felhasználja.

TEXTILIPAR: különböző géptisztító kefék lószőrből, perlonból, kézi vagy gépi kötéssel; festékfelhordó hengerek újrakötése fibrisszel vagy perlonnal; festékpaszírozó kefék, szitakefék sárgarézz huzalból, hengermosó kefék, gyűrűkefék, tárcsakéfék, fésűhengerek, bolyhozóhengerek, gerebencék, vetélőszekrény-tisztító kefék, fonóecsetek, bármilyen géptípushoz való műszaki kefék.

KOHÓ- ÉS GÉPIPAR: kokillakéfák acélhuzattal, fibrisz vagy szőryanagból; bármilyen drótkéfe öntvény, vízkő, rozsdá tisztításához; csavartkefék, forraszkék bármilyen méretben és anyagból; fibrisz-körkefék különböző átmérővel, gépkéfék műszaki rajz vagy minta szerint.

NYOMDA- ÉS PAPIRIPAR: fémlécek bekötése lószőrrel, sörtével (papírleválasztó kefék); csavartkefék, rotaprint csiszolókefék újrakötése acélhuzattal; frógépkéfék, papírgyári hengerkefék, hengerbordák újrakötése; sárgarézz szitakefék, javító-lakkos ecsetek.

ÉPÍTŐIPAR: extra méretű kátránykefék fibriszból, tető nélkül, nyílászáró szerkezetekhez szükséges, különböző légelzáró tömítőkefék, kézi-behúzással készített korongecsetek.

GUMI- ÉS MŰANYAGIPAR: horzsoló körkefék acélhuzattal, vasbetétes drótkörkefék külön-

böző átmérővel, alumínium hengerkefék bekötése, tollecsetek, autógyertyakefék.

ÜVEG-, PORCELÁN-, KERÁMIAIPAR: fibrisz körkefék csiszoláshoz; tollecsetek, ezüstöző ecsetek, körömlakkos-ecsetek.

CSEMEGE- ÉS EDESIPAR: különböző csomagológépekhez műszaki kefék újrakötése; tisztítókefék, púderléckéfék, alumínium hengerek, körkefék, habkefék.

ÓRA- ÉS ÉKSZERIPAR: csiszoló és polírozó körkefék különböző méretben és különböző anyagból; sárgarézz és fibrisz gombakefék, gyűrűkefék, óráskéfék, műszerkefék, körkefe-betétek különböző acélhuzattal, fibrisz körkefék, kecseszőr körkefék, bármilyen, az iparban használatos műszaki kefék.

MEZŐGAZDASÁG, BORÁSZAT: osztályozó hengerek cséplőgépekhez bazinból, rosta léckefék, magosztályozó kefék, alma- és tojáskéfék, csirkeláb-tisztító kefék, tejszőkéfék különböző méretben, fibriszból; különböző üvegmosó gépekhez való kefék (byrollkefék).

EGÉSZSÉGÜGY, ORVOSI MŰSZERIPAR: fogászati körkefék különböző méretben, kémszőkéfék, szemecsetek, forraszkék fibriszból, acélhuzattal; csavartkefék, csiszoló-körkefék.

KONZERV- ÉS CUKORIPAR: álló- és forgókefék bekötése; uborkamosó léckefék, borsófejtő léckefék, meggyagazó hengerkefék, habkefék, kockapréstörő kefék, léckefék különböző gépekhez; az iparban használatos egyéb műszaki kefék.

JÁRMŰIPAR, KÖZLEKEDÉS ÉS ÚTFENN-TARTÁS: tömítőkefék járművek ablakaihoz és ajtajaihoz, különböző foglalatokban; beépített lábtörőkefék, kocsimosó-berendezésekhez szükséges kefék, kefépázmák szegecsbe húzva, perlonból, polietilén szálból (Ceccato-berendezéshez is); hajmosó kefék (kézi és nyélre való, kézi kocsimosókefék rövid vagy hosszú nyéllal; önműködő kocsimosókefék, kétrészes kocsimosókefék, kocsiülés-tisztító kefék, fészekrugós nyélre való úti kefék lapos acélhuzattal, úti kefe nyélre való piászavából; különböző típusú seprőgépek keféinek újrakötése, fészekrugós kefépázmákkal, drótkötéssel felerősített acélhuzattal vagy piászava és acélhuzal együttes felhasználásával; UTOS típusú seprőgép kefépázmái, egyéb, a felsorolásban nem szereplő műszaki kefék.

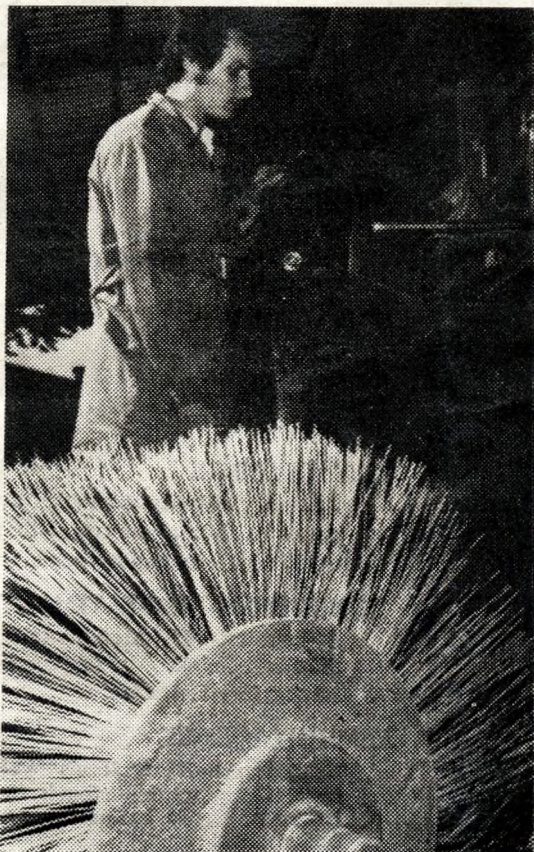
ELELMISZER-, SŐR-, TEJIPAR: kenyérmosó kefék, lisztseprők, kiflisodró gépkéfék, partvisok, csapkefék, hordómosó gépkéfék kézi vagy nyélre való, sörté, gyökér, fibrisz vagy acélhuzalból; Byrollkefék egyágú sárgarézz vagy alumínium hűvelben, négyágú sörtéből vagy perlonból; malomipari kefék (tarárkefe, bukókefe, szitakefe), különböző léckefék újrakötése kívánság szerinti anyaggal, tejszőkéfék különböző méretben, kánnamosó kefék, tankmosó kefék, egyéb műszaki kefék és ecsetek kívánság szerint.

HÁZTARTÁSI GÉPEKHEZ SZÜKSÉGES TARTALÉKALKATRÉSZEK: parkettgépkefe (kicsi és nagy), porszívógépkefe (gömbölyű és ovál alakú), gépi súrolókefe gyökérből.

BŐR- ÉS CIPŐIPAR: bőrfestő kefék, bőrszija bekötése különböző tömőanyaggal, ringlizve; fényesítő szőrkorongok a kívánt átmérő szerint, talpszélkefék különböző méretben, lapos ecsetek finom szőrből, gyökérkefék, borzolóhengerek acélhuzalból, vasbetétes drótkörkefék, egyéb bőr- és cipőipari műszaki kefék, ecsetek.

HÍRADÁS- ÉS ELEKTROTECHNIK: sárgarézz körkefék különböző méretben, sárgarézz csavartkefék különböző méretben, különféle tisztítókefék, áramleszedő kefék sárgarézz huzalból, egyéb, az iparban használatos műszaki kefék.

A gépgyártás fejlődése a magyar üzemek termelésének fokozása, s nem utolsósorban iparunk korszerűsítése újabb feladatokat ró a Fővárosi Műszaki Kefegyár kollektívájára. Az 1972-től megindult termelésfelfutás és munka dinamikus fejlődik, s egyben megszabja a vállalat jövőjét is. A gyár vezetői elsősorban az alkatrészgyártó kapacitás erősítését tekintik a fő feladatnak, s ezen belül is a vertikális üzem további kialakítását, a vas- és faalkatrész-gyártás bővítését. Mivel az ipar igényei növekednek, nyilvánvaló, hogy továbbra is a műszaki jellegű profil érvényesül, s ennek megfelelően alakítják ki a termelés szerkezetét. Bár nem a közeljövő témája, számolnak azzal is, hogy újabb üzem alakítására kerülhet sor, s ezt ugyancsak vidéken akarják megépíteni.

Csomagolási és nyomtatványellátási problémáját

megoldja
az

DOBOZKÉSZÍTŐ, PAPÍR- ÉS MŰANYAGFELDOLGOZÓ „KIVÁLÓ IPARI SZÖVETKEZET”

Egyre több függ a csomagolástól: az árut kínáló partnerek egymás között és méginkább a fogyasztók ezen is mérik a kereskedelem fejlődését, korszerűsödését. A szerényebb helyett mindinkább a díszes, szinte művészi igényű csomagolásra térnek át, amely az árut megfelelően tájálja.

AZ INDULÁSTÓL AZ ÜZEMHÁZIG

A csomagolástechnika fejlesztésében reprezentatív szerepet tölt be az UNIPACK Dobozkészítő, Papír- és Műanyagfeldolgozó Ipari Szövetkezet, amely csaknem negyedszázaddal ezelőtt alakult. Még 1951 elején határozta el a KIOSZ Nyomda- és Papíripari Szakosztályán belül működő, dobozkészítő kisiparosokból álló csoport tagjainak többsége, hogy szövetkezetet alakít.

Az elhatározásnál nehezebb volt a véghezvitel, hiszen kezdetben a szövetkezetiek egy alig 250 négyzetméter területű kis pinceműhelyben dolgoztak.

Később a megszorodott, szétszórt és egészségtelen pinceműhelyek miatt mind nehezebbé vált a megnövekedett termelés irányítása, mind több akadályba ütközött a fejlesztés. Így vetődött fel 1954-ben a központi üzemház létrehozásának gondolata.

A végrehajtás most sem volt könnyű. A helykijelöléstől a partnervállalatokkal folytatott vitákon át a kivitelezési hibákig hosszú utat kellett bejárni, amíg a szövetkezet Petneházy utcai központi üzemházába beköltözhetett.

Volt tehát már modern üzemház, csak éppen korszerű gépekkel kellett felszerelni.

GÉPESÍTÉS, IMPORTPÓTLÁS

1966—1967-ben a szövetkezet kötelezte magát, hogy a külföldi hullámdoboz-behozatal csökkentése érdekében többet dolgozik. A megtakarításnak megfelelő devizát gépiparra használhatták fel. Hosszú lejáratú hitelként az OKISZ-tól megkapták az úgynevezett „folyó” forint nagyobbik részét. Nem kis feladatot jelentett azonban a megfelelő típusú, gyártmányú és megoldású gépek beszerzése; nehezítette ugyanis a helyzetet, hogy a devizakeret érvényessége csak az adott esztendő végéig tartott.

Már az importpótló többlettermelés elvállalásakor világhossá vált, hogy csak Budapesten maradván az új kívánalmaknak nem tudnak eleget tenni. Ezért meg kellett ragadni a kormányfelhívásban kínáló lehetőséget vidéki telepek létrehozására.

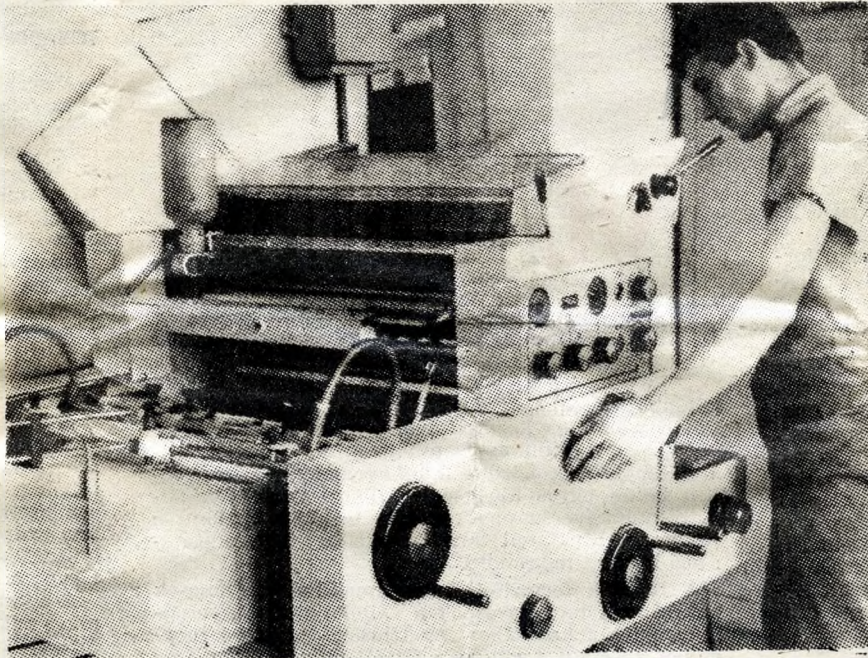
Ebben az időszakban visszavonhatatlanul véget ért a kezdetleges manufaktúra: voltak gépeik. Igaz, sok többletmunkát rótt a szövetkezetre az üzemépület létrehozása, a gépeket kezelő dolgozók betanítása, az anyagbiztosítás és a szervezés. A leglényegesebb, külföldről beszerzett berendezések egyike a poliuretánhab anyagú dobozbetét gyártásához szükséges gép volt.

A különféle új berendezéseken kívül a szövetkezet 1958 után nyomdája ré-

szére öt ofszetgépet is beszerzett, továbbá a poliuretánhab hulladékának eredményesebb feldolgozásához egy hulladékörölt is.

VIDÉKI IPARTELEPÍTÉS

A vidéki ipartelepítés első állomása — a helyi szervek jelentős közreműködésével — Ajka volt.

Az ofszetgépek egyike

1968-ban az úrkúti mangánércbánya és a tanács vezetői azzal az indítvánnyal fordultak a szövetkezethez, hogy létesítsen telepet az ajkai üzem közelében levő helységükben, ahol sok a szabad női munkaerő. A kezdetben kedvezőtlen adottságok ellenére — nem kis mértékben a tanács segítségével — a telepet is sikerült létrehozni. 1969 utolsó negyedében — még ugyan részlegesen — megkezdődött az ajkazagytéri telepen a hullámdoboz-termelés.

Az új üzemépület, a gépesítés, a vidéki ipartelepítés előrelépés volt, ám az üzemeken belül maradt még néhány olyan probléma, amelyet belső szervezéssel, további gépesítéssel meg kellett oldani. Ilyen volt az anyagmozgatás.

HÚZÓS KOCSITÓL A HIDRAULIKUS EMELŐIG

Tíz éven át húzós kocsikkal szállították az anyagot a pinceraktárakból a pinceüzemekbe, s a belső anyagmozgatás ugyancsak kezdetleges volt.

Költözéskor tíz kézi emelőkocsit vettek, ezek azonban a nagy igénybevétel miatt hamarosan tönkrementek. 1966-ban már erősebb kivitelű hidraulikus emelőkocsit vásároltak a hullámdoboz-üzem számára. A szövetkezet anyag-

mozgatása jelenleg teljesen gépesített: elektromos targoncák, villás emelőkocsik báladeszkával együtt emelik, továbbítják az anyagot vagy a készárut.

Mint hogy célunk elsősorban a szövetkezet bemutatása, szükségesnek tartottuk a visszatekintést az elmúlt 23 évre, érdekelte, hogy a jó gazdasági eredmények kivívásáig mennyi szakmai és szervezési munkával jutottak el.

Korántsem közömbös azonban az UNIPACK gyártmányainak — legalább is kivonatos — ismertetése, hiszen ezek sokfélesége lehetővé teszi, hogy minden megrendelő megtalálja a saját termékei számára a legmegfelelőbb csomagolást. A szövetkezet szakemberei minták készítésével és tanácsokkal állnak a megbízók rendelkezésére. Érdeklődésként megemlíthetjük, hogy nem egy terméket egyedül a szövetkezet gyárt az országban.

MIT GYÁRT AZ UNIPACK?

Soroljunk fel ezek után néhány jellemző gyártmányt:

— nyers, fűzött, illetve ragasztott dobozok, szürke és fehér kartonlemezből, fedeles vagy laposan tárolható, hajtogatott kivitelben;

— nyomdai stancolással készülő, úgynevezett önzáras dobozok, laposan tárolható kivitelben, egy- vagy több színnyomással, esetleg nyomás nélkül. Az alapanyag-felhasználás lehetőségei változatosak: a dobozok készülhetnek kartonlemezből, mikrohullámlemezből, víztiszta műanyagból. Az önzáras dobozok előnye, hogy kis raktárterületen nagy mennyiség tárolható belőlük, továbbá jelentős a szállítási költség-megtakarítás. Az ilyen kivitelű dobozok felhasználás előtt a helyszínen különösebb előképzettség nélkül összeállíthatók. Felhasználási területük többek között: élel-

miszer, töltőtoll, ruházati cikkek, italok csomagolása. Kívánság szerint hordfogyantóval látják el a dobozokat. A mikrohullámlemezből készülő dobozok előnye, hogy a lemez — nagy szilárdsága mellett — igen könnyű, tehát az áruvédő tulajdonsága hatásos, de a szállítási költség alacsony;

— egyszerű kivitelű, fedeles, bevont dobozok, különböző színű és mintázatú bevonópapír-borítással. Felhasználási területük rendkívül széles körű: magnószalag, hanglemez, társasjáték, cipő, gyógyszer stb. csomagolása. A dobozokat a bennük levő áruk jellegének megfelelően áruvédő vagy elválasztó rekeszekkel, betétekkel látják el. Magyarországon egyedül a szövetkezetben működik borított doboz készítő automata, amely a tökéletesen, szinte hajszálra egyenlő, egyforma méretet biztosítja. Az előbb említett termék víztiszta műanyaggal kombinált kivitelben is készül. E dobozokat elsősorban olyan gyártmányok csomagolására használják, amelyeket közvetlenül dobozolva árusítanak. Nagy előnyük, hogy az eladónak nem kell kibontania a csomagolást, mert a doboz tartalma e nélkül is látható, tehát kirakati bemutásra is alkalmas. Felhasználási területük: textilipar, élelmiszeripar és reklámtermékek csomagolása. A víztiszta műanyag előnye, hogy az ilyen dobozokban levő áruk színe, mintája, alakja jól látható, pl. zsebkendő, női fehérnemű, édesipari termékek stb. Kívánságra rajzzal vagy felirattal díszíthető;

— a díszdobozok ital, porcelánáru, üvegáru stb. díszítő csomagolására. Az ismertebbek közül említjük meg a Szeszipari Vállalat részére készülő „Club 99” dobozt;

— kartoték és egyéb irattároló dobozok fedeles vagy fedél nélküli, úgynevezett papucskivitelben, erős kartonlemezből, vázonerősítéssel, esetleg műbőr-borítással. Elsőrendű szempont e dobozoknál a tartós kivitel. Magnószalag többféle kivitelben;

— víztiszta műanyag hengerdobozok sapkás, illetve korongos, zsinórfogantyús zárással, népművészeti babák és egyéb textiltermékek, játékgurák, valamint élelmiszeripari termékek csomagolásához;

— különféle irodaszerek pl. gyorsfűző, pályás dosszié, különböző méretű jegyzettömbök, iratfedelek, valamint e termékcsoporthoz tartozó bérnyomtatványok; — hegesztett kivitelű pvc-alapanyagú termékek, különböző méretekből, nyomással vagy anélkül, pl. pvc-fedelű jegyzettömbök, pvc-gyorsfűző, víztiszta műanyag előrészrel, pvc-reklámtáskák és strandpárnának felfújható pvc-szattyor;

— nyomdát is létrehoztak, amely a dobozok díszítését végzi és a szövetkezetek nyomdai szükségletének kielégítését hivatott ellátni; de vállalatok megrendeléseire is állítanak elő megfelelő csatlakozó kötészeti terméket. Nyomdai termékek ofszet- és szitanyomással: pl. ügyviteli nyomtatványok, prospektusok, plakátok, céges levélpapírok, címkék, használati utasítások nyomása. Névjegynyomás, domborított betűkkel is, valamint különböző színű fólianyomásos üdvözlő- és reklámkártyák készítése. Fólianyomás nemesfényű vagy matt kivitelben;

— poliuretán-habszivacs formázása, ütészálló csomagolás céljára. Különösen nagy értékű törékeny áruk védőcsomagolására — műszerek, porcelán- és üvegféleségek — alkalmas;

— poliuretánhab-tömbök szeletelése különböző méretekből; hullámkarton alapanyagú gyűjtődobozok gyártása nagy súlyú termékek csomagolására.

Befejezésül említsük még meg, hogy a szövetkezet 600 termelő tagja erre az évre 150 millió forintos termelési értéket irányzott elő.

Még valamit: az UNIPACK két alkalommal nyerte el a kiváló ipari szövetkezet címet.

Az 1927-ben alakult MAVART — majd 1955-től MÁVAUT — jogutódja, a VOLÁNBUSZ (VOLÁN 20. sz. Vállalat) távolsági személyszállítással foglalkozó, tiszta profilú autóbusszközlekedési vállalat. Járműparkja az országos autóbusszállománynak több mint 14 százalékát teszi ki.

A Volán vállalatok statisztikai rendszerében a járatfajtákat az alábbi csoportosításban szokás vizsgálni: helyi, helyközi, távolsági, nemzetközi, szerződéses, bérautóbusz- és különjáratok. A Volánbusz naponta átlagosan 6300 menetrendszerű járatot indít. Távolsági járatai az ország csaknem valamennyi nagyobb városát érintik, közvetlen összeköttetést teremtve a fővárossal. Különösen fontos az autóbusszforgalom Pest megyében, ahol Budapestnek és iparának közismerten nagy vonzása van.

ELSŐ HELYEN A „HIVATÁSFORGALOM”

Hivatásforgalmon elsősorban a helyközi, helyi és elővárosi forgalmat értjük. E forgalomkategóriában a vállalat a dolgozók és a tanulók munkába, illetve iskolába, valamint hazaszállítását, továbbá a köz-igazgatással, az egészségügyi ellátással, a bevásárlással, a kulturális igények kielégítésével kapcsolatos utazásokat bonyolítja le. A legjelentősebb elővárosi forgalom az érdi, az óbudaai, a váci, a számbéki, illetve a csepeli térségben van.

A jelenlegi autóbusszállománynak több mint a fele Ikarus 55-ös és Ikarus 66-os típus, de jelentős számban üzemelnek már a legújabb Ikarus 250-esek, 255-ösök, a legújabb Skodák és Ikarus Steyr autóbuszok is. E járművek évente mintegy 60 millió kilométert futnak és több mint százmillió utast szállítanak.

A járatok több budapesti és vidéki szolgálati helyről indulnak. Ezek közül is kiemelkedik a budapesti Andor utcai üzemegység, amely gépkocsiparkjával a legjelentősebb a vállalati egységek között. A menetrend szerinti nemzetközi forgalomnak csaknem 100 százalékát, a bérautóbusz-kiadásnak több mint 75 százalékát, a többi fuvarfajtának pedig átlagban 50 százalékát adja. A forgalom zavartalansága érdekében — a gépkocsipark napi vizsgálatára, a futójavítások elvégzésére, a szemlézésre — műszaki bázissal is rendelkezik. Szervezetileg az érdi, a szigetvári és a monori, valamint a bugyi kirendeltség tartozik ide. Ugyancsak az Andor utcai üzemegységhez tartozik az Engels téri központi autóbussz-pályaudvar is, ahonnan a nemzetközi és a távolsági járatok indulnak.

Nemzetközi menetrendszerű járatok nyolc országba, huszonhárom útvonalon közlekednek. Kiemelkedő a bécsi, az erfurti, a müncheni, a velencei, a beszercebányai, a pozsonyi, a rijekai, a szabadkai, a zágrábi, a zakopanei és a martonvásári hely-brassói járat.

A különjárat a Volánbusz speciális fuvarozási formája. Nyáron, az úgynevezett csúcsidőben a legmagasabb a budapesti és a Pest megyei igény, míg télen ennek a fele, egyharmada. A vállalat saját különjáratú forgalmának lebonyolítása mellett kielégíti az IBUSZ, az EXPRESS Ifjúsági és Diák Utazási Iroda autóbusszigényeit; 1970. október 1-e óta a MALÉV autóbusszforgalmát is ellátja, és az 1970. január 9-én alapított VOLANTOURIST ugyancsak innen szerzi az autóbusszokat.

A szerződéses járatokat az egyes üzemekkel, intézményekkel kötött írásos megállapodás alapján közlekedtetik, a dolgozók munkába szállítása céljából, előre megállapított tarifáért. Új, a közelmúltban bevezetett üzletág a bérautóbusz-kölcsönzés. Ez azt jelenti, hogy az autóbusszt gépkocsivezető nélkül, idegen vállalatnak adják bérbe, s az ott üzemel.

AUTÓBUSZFELÚJÍTÁS AZ EGÉSZ SZAKMÁBAN

A vállalat gazdasági tevékenysége, de a szakma szempontjából is jelentős az ipari üzemegység tevékenysége. Munkájának lényege az Ikarus 55-ös, 66-os és a saját kivitelezésben készült Ikarus típusú csuklós autóbusszok karosszéria- és fődarab-felújítása, javítása. Az ipari üzemegység mechanikai üzemből, a karosszériaüzemből és a tanműhelyből áll.

A fődarabok üzembe helyezéséhez szükséges szereléssel, az elektromos javítások elvégzésével, a részlegek közötti vontatásos mozgással, az üzembe helyezéssel, a bejáratással és az utánjavítási munkákkal ugyancsak külön részleg foglalkozik.

Az üzemegységek eredményes munkáját az önálló elszámolás rendszere segítette elő. A gazdasági reform bevezetése előtt a vállalatnál a vezetésben és a gazdálkodási rendszerben centrális irányítás érvényesült. Az új gazdaságirányítási rendszer, s ezen belül a trösztgazdálkodási rendszer olyan közzgazdasági környezetet teremtett, amellyel lehetővé vált a vállalati gazdálkodás erőteljes fejlesztése. A reform bevezetése után jelentősen fejlődött, hatékonyabbá vált a vállalati funkcionális rendszere.

A forgalmi operatív döntések az üzemegységekben, illetve az önálló főnökségeken történnek. Az egységek kezdeményezői lettek a menetrendi változásoknak, a munkahelyi kérdésekben — felvétel, elbocsátás, dicséret — önállóan döntenek az üzemegységek illetékes vezetői.

KÉTSZÁZTIZ SZOCIALISTA BRIGÁD

A szocialista munkaversenynek és a brigádmozgalomnak több mint két évtizedes hagyománya van a Volánbusznál. Itt alakult a szakma első, szocialista címért küzdő brigádja, a ma már tízszeres aranyjelvényes Lówy Sándor szocialista brigád. Jelenleg 210 brigád működik, 3500 taggal.

1973-ban tizenötödik alkalommal nyerte el a vállalat a kiváló vállalat címet. A munkaverseny-mozgalom

A közlekedés — szolgáltatás

**GYORS,
PONTOS,
KÉNYELMES:**

**A
VOLÁNBUSZ**

különböző formái érvényesülnek a vállalatnál: a Volán vállalatok között folyó, a Volán Tröszt által meghirdetett munkaverseny; az üzemegységek, önálló főnökségek közötti munkaverseny; üzemegységen belüli egyes főnökségek, illetve műhelyek közötti munkaverseny; szocialista brigádmozgalom; a Dolgozó Hibátlanul munkarendszer meghonosításáért indított mozgalom.

A fiatalok termelési mozgalmakkal ugyancsak hatékonyan hozzájárulnak a vállalat gazdasági eredményeinek fokozásához. Az ifjúsági termelési mozgalom speciális területe a fiatal mérnököknek és közgazdászoknak az FMKT pályázatokon való részvétele. Ennek keretében a vállalati KISZ-bizottság az egyes szakszolgálatok vezetői által kitűzött és megoldásra váró feladatok kidolgozását éventenként pályázati felhívás formájában hirdeti meg. Évről évre több résztvevője van az ifjúsági termelési mozgalom másik hagyományos formájának, a szakma ifjú mestere cím elnyerésére indított versenynek.

A fiatal szakmunkások képzése jelentős feladata a vállalatnak, de fontos az egész autóközlekedési szakma fejlődése szempontjából is. 1970. március 23-án avatták fel, s adták át rendeltetésének a VOLÁNBUSZ és az Autóközlekedési Szakközépiskola közös tanműhelyét.

1975-re éventenként mintegy ezer, nyolc osztályt végzett vagy érettségizett fiatal sajátíthatja el a vállalatnál a 13 szakma valamelyikét. A vállalat biztosítja az ipari tanulók művelődéséhez, kirándulásához szükséges pénzügyi fedezetet. A szocialis juttatások mellett a kollektív szerződés is rögzíti a harmadik év felétől teljesítménybérben dolgozó és szakmunkásként foglalkoztatott fiatalok kezdő órabérét, amely 9 és 10 forint között mozog.

MEGBECSULT TÖRZSGÁRDATAGOK

Külön fejezetet érdemel a hűséget értékelő vállalati törzsgárdaszabályzat. Az elsőt 1961-ben készítették, amelynek alapján a vállalatnál eltöltött 5, 10 és 20 év után a dolgozóknak bronz, ezüst és arany fokozatú jelvényt adományoztak. Az 1971-ben alkotott második törzsgárdaszabályzat a korábbiakhoz képest jó néhány lényeges változtatást foglal magában.

Jelentős, hogy a törzsgárdajelvény korábbi három fokozata mellett, a vállalatnál eltöltött 30 éves munkaviszonyt követően, a megbecsülés jeleként gyémántjelvényt adományozható. Új, s talán a leglényegesebb a törzsgárdaszabályzatban, hogy a fokozott anyagi megbecsülés jeléül a törzsgárdatagot, fokozatának megfelelően minden évben — függetlenül a nyereségrészesedés alakulásától — bronz foko-

zatnál 500 forint; ezüst fokozatnál 800 forint; arany fokozatnál 1100 forint; gyémánt fokozatnál 2000 forint jutalom illeti meg. Ezzel egyidejűleg a törzsgárdajelvény adományozásának évében, a fokozatnak megfelelően 1, 2, 4, illetve 6 nap jutalomszabadságot kap a dolgozó.

1973-ban 88 dolgozó kapott gyémánt, 433 arany, 1233 ezüst és 700 bronz törzsgárdajelvényt, és természetesen a fokozatnak megfelelő pénzzutalmat.

A kollektív szerződésben rögzített juttatások közül lényeges az étkeztetés. 1971-ben a vállalat dolgozói 33 helyen étkeztek — a nagy szám elsősorban a forgalmi dolgozók étkeztetése miatt van —, és a vállalati hozzájárulás közel kétfélmillió forintot tesz ki. A törvényeket, rendelkezéseket betartva, gondoskodik a vállalat a munka- és védőruháról. A forgalmi utazószemélyzet számára kulturált körülmények között, 191 helyen 220 női és férfiszállást tartanak fenn.

Három üzemorvosi rendelő működik. A Szabolcs utcai központi rendelő a hét minden napján, a Béke téri hetenként kétszer, az Andor utcai hetenként háromszor áll a dolgozók rendelkezésére. Az egészségügyi ellátás ebben az évben egy — 240 ezer forint értékben létrehozott — fogorvosi rendelővel bővült, ahol heti négy alkalommal tartanak rendelőt.

A szociális juttatások egyik legkedveltebb formája az üdültetés. A vállalat saját balatonlellei üdülőjén kívül Harkányban, Galyatetőn, Gyulán és a Római-parton bérelt szobákban nyaraltatja dolgozóit.

A vállalatnak nincsenek adottságai gyermekintézmények fenntartására, ezért a tanácsi gyermekintézmények patronálásával igyekszik kielégíteni a bölcsődei és óvodai igényeket. Mint mindenhol, itt is sok dolgozó számára gondot jelent a lakás Önerőből való építkezésére nincs módja a vállalatnak, viszont jelenleg is részt vesz a tröszt lakásépítési akciójában.

Az elmondottakon kívül még számos szociális juttatásról lehetne beszélni — többek között a különböző vállalati és szakszervezeti segélyekről, az üzemek és főnökségek szociális létesítményeiről stb. —, most csak a legfontosabbakat kívántuk ismertetni.

TOVÁBBKÉPZÉS, MŰVELŐDÉS

A szakmai tanfolyamok közül a legjelentősebbek a forgalmi személyzet kiképzésére és továbbképzésére létrehozott, állandó oktatási formák. Ezenkívül ebben az évben is indítottak terv- és beruházási; nyelv- és egyéb alkalmi, valamint szakmai továbbképző tanfolyamokat. A nagy tömegeket átfogó politikai továbbképzés során a párt-, a szakszervezeti és a KISZ-szemináriumokon minden oktatási évben több százan vesznek részt.

A közművelődés, a kulturális lehetőségek megteremtése — a vállalat adottságai miatt — sajátos. A közművelődés alapja a vállalati könyvtár, amely több mint 30 ezer kötetével áll a dolgozók rendelkezésére. Kihelyezett fiókkönyvtár minden üzemegységben van.

A vállalat legrangosabb öntevékeny művészeti csoportja a 25 éve fennálló férfi énekkar. Ezenkívül működik még egy irodalmi kör. Előven élet folyik a fotósakkörben, munkájukat az év végén rendezett kiállítás dokumentálja. A közművelődésben rangos helyet foglal el a szocialista brigádok kulturális élete: színház-, mozi- és múzeumlátogatásaik, a kirándulások.

A sportélet a vállalatnál a forgalom sajátosságai miatt inkább tömegsport jellegű, s jelentősek az MHSZ és a KISZ közös sportrendezvényei. Akik tehetik, azok a MÁVAUT VOLÁN SC valamelyik szakszabályában sportolnak. Említésre méltó az NB I-ben játszó gyeplabda-, és a BLASZ I. osztályban szereplő labdarúgócsapat. Működik még asztalitenisz-, sakk- és természetjáró-szakszabály, s amire talán legbüszkébb lehet a vállalat, a több válogatottat magában foglaló go-kart szakszabály.

PILLANTÁS A JÖVŐRE

A vállalati tervjavaslatból az utazóközönséget a legkövetlenebbül a forgalmi szakszolgálat tervei érintik. A fővárosi közlekedés távlati képe a várost gyűrűbe fogó autópályát mutat, ehhez csatlakoznak majd a nemzetközi autópályák, és ezekre a csomópontokra települnek az autóbussz-pályaudvarok.

Az Engels téri központi pályaudvar a jövőben a nemzetközi pályaudvar feladatát veszi át. A távolsági járatok nagy többsége a külső pályaudvarokra települ, a fővárosi tömegközlekedési eszközökhöz, főleg a metróállomásokhoz csatlakozva. A modern pályaudvarokon az utasok természetesen a jegyvétel, illetve a jegyfelvétel, az utastájékoztató, a ruhatári szolgálat, a poggyászkiszorítás, a büfészolgálat, a taxielőrendelés lehetőségeit is igénybe vehetik, annál is inkább, mert ezek a szolgáltatások részben már ma is megvannak a fontosabb pályaudvarokon, elsősorban az Engels téren.

A vállalat jövőjét is a közlekedéspolitikai koncepció határozza meg. Kiemeli a személyszállítás jelentőségét élet- és munkakörülményeink javításában.

A közlekedés létfontosságúvá vált életünkben. Utazunk, hogy elérjünk az iskolába, a munkahelyünkre. De a pihenésnek is egyik, mind kedveltebb formája az utazás. A mennyiségben és minőségben is növekvő igények kielégítése a közlekedési vállalatok, köztük a VOLÁNBUSZ feladata is. A közlekedés szolgálatát. A kényelmes, gyors és pontos utazást lehetővé kell tenni télen és nyáron, hétközben és ünnepnap. A vállalat feladata, hogy ezt az igényt kielégítse.

Angyalföld ellátásáról és kulturált szórakoztatásáról gondoskodik

a XIII. kerületi VENDÉGLÁTÓ VÁLLALAT

A XIII. kerületben sok olyan ismert étterem, szórakozóhely van, ahová szívesen járnak a budapestiek, és nagy számban keresik fel a külföldiek is. Vörös Rák, Árpád-híd, Vig Matróz, Kassai söröző... Mind-mind ismert nevek a jó ételeket és italokat kedvelők körében. A XIII. kerületi Vendéglátó Vállalat dolgozói büszkék is erre a hírnévre, de talán arra még jobban, hogy Budapest egyik legnagyobb munkáskerületének ellátásáról, kulturált szórakoztatásáról gondoskodnak. Figyelembe véve, hogy elsősorban a kerület lakóinak megfelelő ellátása a fő feladatuk, üzletpolitikájukat úgy alakították ki, hogy az az átlagfogyasztó igényéhez, anyagi erejéhez alkalmazkodjék.

A vállalat vezetői tudják, hogy a mind jobban differenciálódó fogyasztói igények, a hagyományos vendéglátóipari szolgáltatások mellett, egyéb kereskedelmi tevékenységet is megkívánnak. Éppen ezért nagy forgalmú üzleteikben, büféikben az igényekhez igazodóan tartanak, és olcsó áron árúsítanak tejet, tejterméket, konzervét, gyümölcsöt. Az ellátás javítására a vasárnap zárva tartó KÖZERT-üzletek helyett például kijelölt büfék és egyéb üzletek biztosítják a lakosság ünnepi tej- és kenyérellátását.

Bár jelentős életszínvonal-tényező, mégsem túl népszerű a vendéglátóipari munka. Lehet bármilyen jó egy üzletben az étel, s általában udvarias a kiszolgálás, egy-egy pincér vagy eladó helytelen magatartása leronthatja az eredményeket, s az emberek általában csak a hibákat emlegetik. Az időközönként elhangzó bíráló megjegyzések mellett mind több és mind általánosabb a dicséret szó, ha a XIII. kerületi vállalat munkáját értékelik.

A jelenlegi helyzet értékelésénél a vállalat erőfeszítéseinek felmérésénél súlyosan esik latba a múlt. 1938-ban 251 italmérsi engedéllyel rendelkező vendéglőt, kocsmát tartottak nyilván, ami a vendéglátóhelyek 85 százalékát képviselte. Rajtuk kívül néhány kávéház, étterem, étkező, cukrászda és penzió alkotta az akkori kereskedelmi vendéglátást.

A kerületben több népkonyha és egyéb szociális konyha működött. Hatósági főzőhelyeken, szegénykonyhákban étkeztették az ellátatlanok nagy tömegét, akik nem juthattak munkához. Egy ideig még a felszabadulás után is a régen kialakult gyakorlatot tükrözte Angyalföld vendéglátó hálózata, mert a Dózsa György úttól Újpest felé, a többnyire munkáslakta részeken csak kocsma-kávéházak voltak, a kerület déli részén, a Szent István körúton és a Pozsonyi úton viszont néhány előkelőbb étterem, kávéház és cukrászda működött.

Terhes örökséget vett át az állami vendéglátás, amely 1951-ben Angyalföld területén összesen 32 étteremből, italboltból, eszpresszó-cukrászdából állott. Ma már a XIII. kerületben 136 üzlet található, s az éttermek, eszpresszók, büfék, cukrászdák éves forgalma eléri a 354 millió forintot.

Az életszínvonal növekedésével, az életkörülmények változásaival mind igényesebbek lettek Angyalföld lakói. Ehhez az igényhez kell igazodnia a kerületi vendéglátó vállalatnak. Az alapvető téma a nagy tömegek viszonylag olcsó étkeztetése. Ezt a célt jó néhány ismert étterem, büfé segíti. A legjelentősebb közülük a Marx téri Tejevendéglő; az átlagosan 7-8 forintos ételekből évente 20 millió forint bevételt érnek el. A Szent István körüti Modern Étterem ugyancsak kulturált módon nyújt olcsó étkeztést a vendégeknek. Az ismeretesebb, nagy forgalmú vendéglátóhelyek

közé tartozik a Váci úti Önkiszolgáló Étterem, amely elsősorban az Árpád-híd pesti hídfőjénél létesült lakótelep és a Szabadság strand vendégeinek ellátását oldja meg. A környék lakóinak jobb áruezellátását segíti a Radnóti Miklós utcai Delicatessé Bisztró. Ez a vállalat

A Vörös Rák Étterem specialitásairól híres

lat kezdeményezése, ahol az üzlet egy részében KÖZERT-áron húsárakat, hidegkonyhai termékeket és cukrászsüteményeket árúsítanak, az üzlet másik része pedig bisztró-borozó, ahol ezek az ételek el is fogyaszthatók.

A rossz hírű italboltok helyett az elmúlt 10 esztendőben kisvendéglők, falatozók alakultak ki, amelyekben — az olcsó ételektől a drágábbig — gazdag választék található. Csak, hogy néhányat említsünk, ilyen a Kiskakukk Vendéglő, a Visegrádi Vendéglő, a Gazdag Vendéglő, a Villám Vendéglő, a Finom Falat Bisztró, vagy a Pilseni söröző.

Azok, akik kulturált szórakozóhelyet keresnek, olyan helyeket találhatnak, mint a Víg Matróz mellett a Vig Matróz Étterem és bár, ugyancsak a Víg Matróz közelében levő Művész Kisvendéglő, a hangulatos és kitűnő ételeket felszolgáló Kassai Söröző, s a Rajk László utcai Badacsony Söröző. Ez utóbbit ugyancsak italboltból alakították át, ahol a borokhoz illő ételválasztékból a felvidéki ételek a legkedveltebbek. Az Árpád-híd Étterem már a külföldi IBUSZ-, Volánturist- és COOPTOURIST-csoportok körében is jól ismert. Hasonlóan a Vörös Rák Étterem a Victor Hugo utcában, amely egyébként az ingyencék találkozóhelye. Az üzletben látható, vörös rákot ábrázoló embléma elsősorban a páratlan ízű magyar folyami rákból készült ételkülönlegességekre utal.

Amikor a kulturált szórakozóhelyek felsorolásánál tartunk, szükséges megemlíteni, hogy e nagy munkáskerületben a kulturáltság és a speciális ételek sokasága nem a luxust jelenti. Legáltalában az árakban nem. A helyes vállalati üzlet-, illetve árpolitikát szemlélve az üzletek osztályba sorolása is. A 136 bolt közül mindössze a Vig Matróz bár és az Omnia Kávészalon első osztályú, az éttermek és eszpresszók általában másodosztályúak. A kisebb vendéglők, továbbá a bisztrók és a borozók III. osztályúak, míg az italboltok és a kisbüfék IV. osztályú besorolás szerint működnek.

Ez az árpolitika lemérhető azon is, hogy nagy gondot fordítanak az előfizetéses és menürendszerre. A vállalat 22 étterme ad ilyen szolgáltatást. 1973-ban az eladott előfizetéses és menüadagok száma több mint 1,7 millió volt. Jelenleg napi hater ezer adag előfizetéses ételt készítenek az éttermek konyháin, nagy általánosságban négyféle választékban. Most azt szeretnék elérni, hogy az előfizetéses étkezést a vacsorára is ki lehessen terjeszteni. Erre azonban még alig van igény. Az ételforgalom 60 százalékát III. osztályú önkiszolgáló éttermek bonyolítják le. Ez bizonyítja, hogy a lakosság mind tömegesebben veszi igénybe a pénztárcájának is megfelelő, olcsó vendéglátó szolgáltatást.

Ugyancsak a kulturált étkezést szolgálja a hidegkonyhai termékek eladásának fokozása. A különböző saláták és egyéb hidegkonyhai termékek népszerűsége növekedik, ezt bizonyítja, hogy a hidegkonyhai termékek árusítására specializált üzletek forgalma állandóan emelkedik. A hidegkonyha termelési kapacitása lehetővé tette, hogy a kerület italboltjainak és egyes falatozóinak ételszolgáltatását kialakíthassák, bővíthessék. A saját éttermi és büféhálózatán kívül, 39 KÖZERT-boltba szállítják

re tűzték a vállalat vezetői a kerületben levő nagyobb üzemek, intézmények büféinek és üzemi konyháinak üzemeltetését. Ez a megoldás biztonságot nyújt a kerület vállalatának, hiszen megbízható partnerre akadtak. A plusz-szolgáltatás újabb terhet ró a vállalatra, de szívesen teszik, hogy jobb legyen a kerületben a közhangulat, s az üzemek dolgozói megfelelő ellátásban részesüljenek. A megbízók elégedettségére jellemző, hogy például a MEDICOR valamennyi üzemében a XIII. kerületi Vendéglátó Vállalatra bízta az éttermek működését, sőt ilyen feladattal látta el balatoni üdülőjében is. Tárgyalások folynak a kerületben újonnan épülő tervezőintézetű székházban levő konyha és büfé üzemeltetésére is.

A sokrétű munka nagyságára és eredményességére jellemző, hogy a kerületi vendéglátó vállalat tíz év alatt 100 millió forinttal növelte forgalmát. Az ételforgalom több mint 26 millió forinttal emelkedett. Azt is hozzá kell tenni, hogy ez a forgalomemelés, a dolgozók számának csökkenésével járt együtt. Nem a gépesítés adta lehetőségek miatt csökken a vendéglátásban dolgozók száma. Nagy gond a szakmai utánpótlás. Kevés a szakképzett felszolgáló, szakács, cukrász. A vállalat vezetői bíznak abban, hogy az 1974. április 1-e óta életbe lépett minisztertanácsi határozat a 44 órás munkahét bevezetéséről talán csökkenti az elvándorlási folyamatot, illetve vonzóbbá teszi a szakmát az érdeklődők számára. A csökkentett munkaidő bevezetésénél gondosan ügyelnek arra, hogy ott, ahol nagyobb arányú étkeztetés folyik, változatlanul hagyott nyitvatartási idővel dolgozzanak. Máshol, például az italboltoknál, vagy az ellátást nem veszélyeztető üzleteknél bizonyos esetekben csökkentik a nyitvatartási időt, vasárnaponként pedig áttérnek az egymászkos nyitvatartásra. Elősegítheti a munkaerő-vándorlás megszüntetését, hogy a dolgozók átlagjövedelme a következetes bérgazdálkodás eredményeként állandóan emelkedik. A béren kívüli juttatásokkal együtt számított átlagjövedelem 1973 végén 36,8 százalékkal volt magasabb, mint 1967-ben.

Nemcsak a vendégek jobb, kulturáltabb ellátása jelent feladatot a vállalatnak, hanem a dolgozókról való gondoskodás is. Mivel a szakmában sok a női munkaerő, elsősorban a nehéz fizikai munkát könnyítő gépesítést szorgalmazzák. Ezenkívül több millió forintot költenek termelőüzemi és konyhagépek beszerzésére, a mosogatás gépesítésére, az olaj- és gázfűtés bevezetésére. Folytatják az üzletekben a sörtáncok felszerelését — ez az egyik legnehezebb fizikai munkát szünteti meg. A munkavédelmi terveknek megfelelően következetesen fejlesztik az egységek szociális létesítményeit.

A kulturáltabb vendéglátás kialakításához a vállalat vezetőségének nagy segítséget adnak az üzletekben működő szocialista brigádok. Az ifjúsági parlamentek és a termelési tanácskozások javaslatait felhasználva, a vállalat dolgozói közösen alakítják ki elképzeléseiket a párt és a kormány által megsabott feladatok végrehajtására.

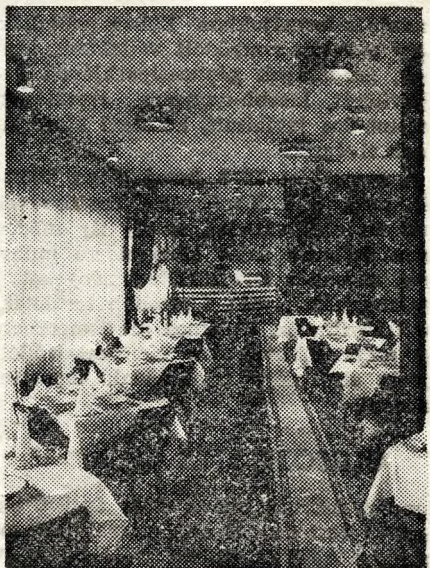
Ennek szellemében készítették el a különböző fejlesztési terveket is. A felsőbb hatóságok iránymutatásai szerint — mivel az eszpresszók szolgáltatásai ma már nem felelnek meg a korszerű követelményeknek — az arra alkalmas üzletekben átszervezéssel vagy átépítéssel, a hagyományos hidegkonyhai és cukrászkészítmények mellett, a meleg ételek értékesítését is bevezetik. A vállalat éttermeiben, vendéglőiben — a kis fizetésű dolgozók jövedelméhez igazodóan — két-háromféle déli és vacsoramenüt szolgáltatnak fel, a falatozóknak pedig növelik a grillételek eladását.

A kerületi építkezések során új egységeket hoznak létre. Kisvendéglő épül például a Csángó utcai lakótelepen. Átszervezik a Dagály utcai italboltot eszpresszóvá, a Victor Hugo utcában levő kisvendéglőt cseh sörözővé, a Szabolcs utcai italboltot bisztróvá, a Marx téri Sabaria büfé részéből korszerű gyorsétkeztést biztosító snack-bárt hoznak létre, és korszerűsítik a Tejevendéglőt is. Korszerűbb lesz a Tükör Bisztró, s már gondolkodnak arra, hogy a leendő Duna-parti lakótelepen, a Pozsonyi úton étteremkombinátót hoznak létre. Lehetne folytatni a sort, hiszen számos terv szerepel a Népszízet vendéglátásának fejlesztésére, s további önkiszolgáló üzletek építésére is.

A XIII. kerületi Vendéglátó Vállalat dolgozói és vezetősége mindent elkövetnek, hogy a kerület lakói elégedettek legyenek a munkájukkal, s hogy a helyi igények mellett jól szolgálhassák az idegenforgalmat is.

a vállalat hidegkonyhai termékeit. S nemcsak az üzletekbe. A Budapesti KÖZERT Vállalat üzleteiben megrendelt hidegtájakat a XIII. kerületi Vendéglátó Vállalat konyháján készítik, és ők szállítják házhöz.

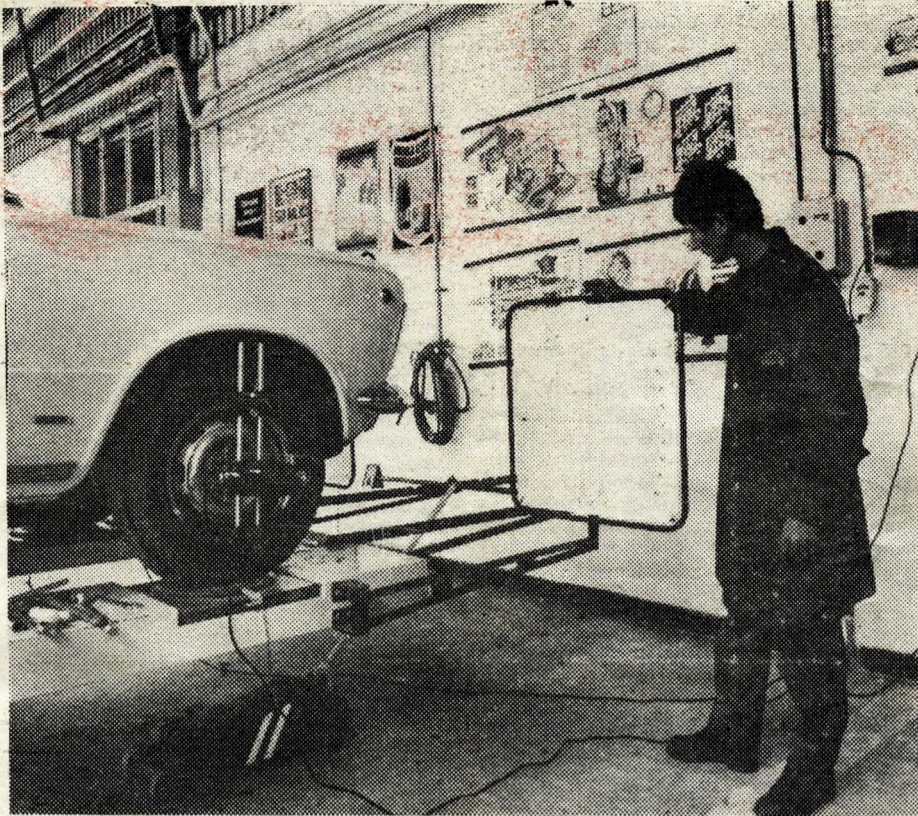
Az étkezési kultúra fontos része az úgynevezett tejprogram megvalósítása. A vállalat ebből is kiveszi a részét. Az

Az Árpád-híd Étterem a külföldi turistacsoportok körében is ismert

éttermekben szorgalmazzák a tejes ételek és menük értékesítését, s a közeljövőben nyílik meg a Csanádi utcában, Caramell néven, a kerület első tejbüféje, ahol különböző turmixokat és tejes ételeket árúsítanak. Tizenkét étteremben az ajánlott reggeli sajtalt kombinálják, a nyári hónapokban a Margitszigeten két tejivópavilon nyitnak, s ugyancsak kulturált tejivó létesül a kerület egyik legforgalmasabb pontján, a Jászai Mari téren.

Az úgynevezett nyílt árusítású kereskedelmi vendéglátás mellett, napirend-

Első futómű műszeres beállítása

tő karbantartás, javítás következtében — mind magasabb szintet ér el. Amíg ha a kezdeti négy hónapra befizetett költséget vesszük is alapul, az éves javítási összeg mintegy 650 ezer forint lesz. Ez pedig messze elmarad a korábban ugyanerre a munkára fordított, körülbelül egymillió forinttól.

Az elképzelés bevált. 1973 elején még az volt a jellemző, hogy az alacsony műszaki szint miatt gyakran a kocsipark egyharmada javítóban volt. Később már csak 10—15 százaléka volt az AFIT-szervizben, sőt, mind gyakrabban a teljes kocsipark vehetett részt a közúti forgalomban. 1973-ban még az AFIT Miskolci úti (3. számú) vállalatánál javították a Textilművek kocsijait, azonban már az év végétől sikerült az AFIT vidéki vállalatait is bekapcsolni ebbe a szerződésbe. Most már valamennyi vállalattal megkötött éves szerződés nyújtja a megnyugtató jogi keretet. A szerződés kiterjed olyan szolgáltatásokra is, miszerint az Autókernél vásárolt Robur autóbuszok teljes felújítását vállalják. Az országosan is hiánycikknek számító középbusz helyrehozásával sikerült megoldani a Textilművek munkásszállítási gondjait.

radt, hanem ez a valóság is. Mind ritkábban fordult elő alaptalan készre jelentés, fel nem tárt hiba vagy gondatlan munkavégzés. A szükséges nagyjavításokhoz — már amennyire az országosan is nehézkes alkatrészellátás lehetővé tette — az AFIT gondoskodott fődabokról, tartóalkatrészekről. 1973-ban a nagy teherautókkal több mint félmillió kilométert tettek meg. Az AFIT munkájának is köszönhető, hogy a tehergépkocsi eddigi költsége most kilométerenként 6,75 forinttal csökkent.

A másfél év mérlegét megvonva igen sok jó tapasztalatról számolhattak be a Kőbányai Textilművek vezetői, autósai. A gépkocsipark állandó, magas szintű karbantartása mellett felszabaduló költségek több új teherautó beszerzését tették lehetővé, ezért most már lassan a Textilművek saját teherautóival tudja ellátni forgalmát. Felszámolhatja a sokszorosan drágább bérfuvarokat is.

A JÖVŐ GONDJAI

Érdekes ezt a szerződéses formát megvalósítani, ám ha több vállalat, üzem és gazdaság is ezt az utat választja, nyilvánvaló, hogy néhány eddigi gyakorlathoz, megoldáshoz változtatni kell az AFIT vezetőinek. Az AFIT-nak csak akkor gazdaságos az új szolgáltatás bevezetése, ha kiterjed országos hálózatára, s évente több millió óra javítási kapacitást köt le. A jó partneri viszony, a rendszeres, jó kapcsolatok kialakításához azonban néhány részleten javítaniuk kell. Némegyszer előfordult, hogy a Miskolci úti vállalat szakemberei nem ismerték a Textilművek gépkocsiparkjának egyes típusait. Ugyanakkor a meghibásodott gépkocsi munkába állítását nehézkessé, lassúvá tette, hogy apróbb, néhány perces, esetleg egy-két órás javításokra is olykor napok, fél hetek mentek rá. A szerződésben vállalt soronkivüliség nem minden esetben valósult meg.

Ennek persze oka a megrendelési nehézkesség is. Bár miután állami vállalatok kapcsolatáról van szó — tudniillik nem készpénzzel fizetnek —, e kapcsolat pénzügyi alapjaihoz nélkülözhetetlennek tűnnek a kétpéldányos megrendelők. Ugyanakkor azonban az átfutási időt nehezíti, hogy az esti fuvarjából megérkező gépkocsivezető csak másnap állíthatja ki a megrendelőket, s azzal esetleg csak harmadnap ér be valamilyik AFIT-szervizbe. Mód volna talán a kapcsolat pénzügyi alapjainak más, rugalmasabb formát találni.

Ezzel együtt is, e szerződési forma kiállta a próbát, az elmúlt másfél év bebizonyította hasznosságát, célszerűségét. Az úttörő munkát végző Kőbányai Textilművek után nyugodtan következhetnek az ország más vállalatai, üzemei, gyárjai és gazdaságai.

A főváros, az ország útjain napi fuvarjaikat végző gépkocsik: személy- és teherautók, autóbuszok ezrei munkájuk végeztével garázsaikba, telephelyeikre térnek. A sok száz, olykor ezer kilométeres út után itt ellenőrzik működésüket, hogy másnap ismét zavartalanul vehessenek részt a közúti forgalomban. A különböző, kisebb-nagyobb ipari vállalatok, üzemek, gyárak más és más igényekkel, más és más lehetőségekkel oldják meg e feladatot.

EXTREM PÉLDÁK

Van, ahol modern, csempés szervizállomás, kitűnően felkészült szakemberek, precíz műszerek sokasága várja az estként befutó gépkocsikat, és van olyan is, ahol — hiba esetén — a szomszédos tmk-ból áthívott szerelő kezd neki a javításnak. Persze, mindkét eset tulajdonképpen csak extrém példának jó, hiszen a gépkocsiparkkal rendelkező vállalatok, üzemek nagy részében valahol e két példa között találjuk a valóságot.

Négy-öt szerelő, néhány kezdetleges megmunkáló gép birkózik meg a napi karbantartással. Aztán, ha valami nagyobb baj van, vagy akár csak egyszerű szervizre, olajcserére van szükség, úgyszólván a szakvállalatokhoz fordulnak. Ezért nemegyszer nemcsak hogy a gépkocsi ellátása rossz, hanem külön bosszúságot okoz az olykor csak fél napokat, órákat dolgozó szerelői létszám is.

A Kőbányai Textilművek gépkocsiparkja 1972-ben 25 gépkocsiból állt. Emellett rendszeresen foglalkoztattak bérelt teherautókat is. A gépkocsipark nagy része selejtértétnek bizonyult, legalábbis közülük sok alacsony technikai szinten dolgozott. Négy szerelőt alkalmaztak az alig felszerelt műhelyben. Nem csoda hát, ha a négy szerelő — bár képzett szakmunkások voltak — alig-alig birkóztak meg feladataival. Nemcsak a minőségileg rossz gépkocsiállomány ellátásával volt baj, hanem a többféle kocsitípussal is. Egyaránt kellett érteniük a Volga személyautóhoz és a Nysa kisbuszokhoz, a Barkashoz, a Roburhoz, a ZIL-hez, a Csepelhez, az IFÁ-hoz, a Skodához.

SZOCIALISTA SZERZŐDÉS

A tények ismeretében a Kőbányai Textilművek vezetői radikális megoldásra kényszerültek. A vállalat vérkeringését biztosító szállítás — a vidéki gyáregységek közötti együttműködés naponta legalább két pótkocsi szerelvény járatását teszi szükségessé — az alacsony műszaki és közlekedésbiztonsági szint felszámolását igényelte. Ezzel az újszerű elképzeléssel szerencsésen találkozott az AFIT Tröszt kezdeményezése, amelyben partnereket kerestek új szocialista-

RÁBÍZTÁK AZ

RA

szerződés-formájukhoz. Ebben vállalták, hogy a velük szerződött vállalatok, üzemek, gazdaságok gépkocsiparkjának futótávítását, kisebb-nagyobb szereléseit, karambolos javításait, kötelező átvizsgálásait elvégzik.

A szerződést 1973 januárjában kötötték meg, s a Kőbányai Textilművek volt az első vállalat, amely ily módon felszámolhatta saját karbantartó műhelyét, az ehhez tartozó létesítményeket; s szakmunkáit más, fontosabb területekre irányíthatta. Érdemes megismerkedni az azóta többszörösen elemzett vállalkozás első négy hónapjának tapasztalataival.

OLCSÓBB, JOBB

Január, február, március és április hónapban összesen 47 alkalommal jelentek meg az AFIT 3. számú vállalatánál a Textilművek kocsijai. Néhány kocsi igen rossz műszaki állapotban volt. Az összes javítási napok 49 százalékát ezekre kellett fordítani. Ugyancsak az első négy hónap javítási összegeinek 73 százalékát „vitte el” ez a néhány gépkocsi. Az első négy hónapban befizetett javítási összeg 208 ezer forintot ért el. (Ebben nem szerepel a szervizekre fordított költség, hiszen azt a régi karbantartási formákban is fizetni kellett.)

Nagyon valószínűnek tűnt, hogy a következő időszakban már nem kell ennyit költeni, hiszen a gépkocsipark technikailag — a gondos, szakszerű, hozzáér-

JAVULÓ SZOLGÁLTATÁS

Az 1973-as szerződéskötés óta eltelt időszakban egyre javult az AFIT tevékenysége. Szolgáltatásuk javítása, úgy látszik, nemcsak írásba foglalt pont ma-

Műszeres motorvizsgálat